

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 199

Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 38 Milletvekilinin Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2983) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2983 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Katılma Yazıları5

- Genel Gerekçesi7

- Madde Gerekçeleri.....8

• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu13

• Muhalefet Şerhleri23

• Teklif Metni.....144

• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....144

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Hüseyin Altınsoy</i>	<i>Mustafa Oğuz</i>	<i>Mustafa Hakan Özer</i>
Aksaray	Burdur	Konya
<i>Latif Selvi</i>	<i>Mustafa Alkayış</i>	<i>Orhan Erdem</i>
Konya	Adıyaman	Konya
<i>Tahir Akyürek</i>	<i>Hasan Arslan</i>	<i>Cemil Yaman</i>
Konya	Afyonkarahisar	Kocaeli
<i>Yusuf Beyazıt</i>	<i>Nilgün Ök</i>	<i>Harun Mertoğlu</i>
Tokat	Denizli	Rize
<i>Kaan Koç</i>	<i>Osman Zabun</i>	<i>Mehmet Demir</i>
Ardahan	Isparta	Kütahya
<i>Adil Biçer</i>	<i>İsmail Çağlar Bayırcı</i>	<i>Hasan Çilez</i>
Kütahya	Kütahya	Amasya
<i>Ejder Açıkkapı</i>	<i>Nurettin Alan</i>	<i>Çiğdem Koncagül</i>
Elâzığ	İstanbul	Tekirdağ
<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Kayhan Türkmenoğlu</i>	<i>İbrahim Ethem Taş</i>
İzmir	Van	Antalya
<i>Orhan Yegin</i>	<i>Tuba Vural Çokal</i>	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>
Ankara	Antalya	Kocaeli
<i>Hakan Aksu</i>	<i>Mehmet Sait Yaz</i>	<i>Rümeysa Kadak</i>
Sivas	Diyarbakır	İstanbul
<i>Fehmi Alpay Özalan</i>	<i>Yahya Çelik</i>	<i>Yusuf Ahlatcı</i>
İzmir	İstanbul	Çorum
<i>Sayın Bayar Özsoy</i>	<i>Nazım Elmas</i>	<i>Emre Çalışkan</i>
Kayseri	Giresun	Nevşehir
<i>Seydi Gülsoy</i>	<i>Mustafa Arslan</i>	<i>İnanç Sıraç Kara Ölmeztoprak</i>
Osmaniye	Tokat	Malatya
	<i>Süleyman Şahan</i>	
	Yozgat	

KATILMA YAZILARI

TBMM BAŞKANLIĞINA

10.03.2025 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulan 2/2983 Esas numaralı “Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne” imzımı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

11.03.2025

Adem Korkmaz

Burdur

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

10/03/2025

Muhammet Müfit Aydın

Bursa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzımı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

10 Mart 2025

Şahin Tın

Denizli

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

11.3.2025

Süleyman Karaman

Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

10.03.2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan, “Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne katılıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

10.03.2025

Cüneyt Yüksel

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne (2/2983) katılıyorum, imzamlı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

11.03.2025

Hulusi Akar

Kayseri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2983 esas numaralı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

11/3/2025

Abdurrahim Dusak

Şanlıurfa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2983 Esas Numaralı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

11.03.2025

Mestan Özcan

Tekirdağ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamlı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

10 Mart 2025

Yılmaz Büyükkaydın

Trabzon

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2983)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Kanun Teklifi ile kamu zararının önlenmesi, haksız kazanç ve haksız rekabetin engellenmesi, Türkiye Varlık Fonuna ilişkin denetim süreçlerinin etkinleştirilmesi, aileye yönelik sosyal desteklerin artırılması, kaynak israfının önüne geçilmesi, bazı kabahatlere ilişkin cezalarda caydırıcılığın artırılması, Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması ve uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla düzenlemeler yapılmaktadır.

Teklif ile;

- 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin olimpiik, paralimpiik ve deaflimpiik sporcuların yetiştirilmesi için beslenme, barınma, yol giderleri ile sporculara sağlanacak harçlık desteğini düzenleyen 216/A maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi sebebiyle oluşan hukuki boşluğun giderilmesi için olimpiik, paralimpiik ve deaflimpiik sporculara yönelik hükümler 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununda düzenlenmektedir.

- Serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlerin odalarının ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğinin genel kurul toplantıları için üyelere taahhütlü posta ile çağrı yapılması iş yükü ve kaynak israfına yol açmaktadır. Bu nedenle, taahhütlü posta ile davet usulünün yerine toplantı duyurularının odaların resmi internet sitesi üzerinden yapılması öngörülmektedir. Ayrıca meslek ruhsatını başkasına kullandıran veya başka meslek mensuplarının adını kullanarak işlem yapanlara meslekten çıkarma cezası getirilmektedir. Disiplin cezalarının uygulanmasının kesinleşme sonrası başlayacağı düzenlenerek, mükellef mağduriyetlerinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

- 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununda yapılan düzenlemeyle, yetki belgesiz taşımacılığa verilen cezalar faaliyet alanı ve ihlal durumuna göre orantılı, caydırıcı ve etkin hale getirilmektedir. Ayrıca, yabancı plakalı taşıtların uluslararası taşımalarda yaptığı ihlallere kademeli idari para cezaları uygulanarak, suistimallerin önlenmesi ve caydırıcılığın artırılması amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

- 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununda yapılan düzenlemeyle, vergi incelemesine tabi tutulan tesislerin vergi incelemesi sürecinde lisans devrini engelleyen tedbirin süresi en fazla bir yıl ile sınırlandırılmakta ve üç ayda bir gözden geçirilerek değerlendirilmesi sağlanmaktadır. Böylece, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı da dikkate alınarak kamu zararının önlenmesi ile teşebbüs özgürlüğü arasında makul bir denge kurulması amaçlanmaktadır.

- Emeklilere Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramında 3.000'er TL tutarında ödenen bayram ikramiyesi 4.000'er TL'ye yükseltilmektedir.

- Özel şirketler tarafından işletilen otoyollardan geçiş ücretini ödemediğen geçen yabancı plakalı araçların, ülkeyi terk etmeden önce gümrük kapılarında ödeme yapmaları zorunlu hale getirilerek haksız rekabetin ve ödemesiz geçişlerin önlenmesine yönelik önlemler alınmaktadır.

- Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması ve Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesine ilişkin süreler değiştirilerek, raporların daha etkin hazırlanması ve denetlenmesi amaçlanmaktadır.

- Kamu zararının önüne geçilmesi ve haksız kazancın engellenmesi amacıyla, vakıf yükseköğretim kurumlarının faaliyet izni kaldırıldıktan sonra, mülkiyeti Hazineye ait olup bedelsiz olarak devredilmiş olan taşınır ve taşınmaz mallar ile hakların, tasfiye sürecine tabi tutulmadan Hazineye intikalinin sağlanması düzenlenmektedir.

- DHMİ personeline prim ödemesi getirilerek, EUROCONTROL'den daha fazla ödeme alınması yoluyla milli maliyetlerin artırılması, döviz girişi sağlanması ve personel maliyetinin azaltılması amaçlanmaktadır.

- Halihazırda uygulanmakta olan doğum yardımı sistemi değiştirilerek, doğum yardımı tutarlarının artırılması, ailelerin mali yükünün hafifletilmesi ve doğurganlık oranını yükseltmek amacıyla çocuk sayısı ile orantılı teşvik edici destek sağlanmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Anayasa Mahkemesinin 1/2/2024 tarihli, 2021/38 Esas ve 2024/25 Karar sayılı kararı ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine eklenen 216/A maddesinin ikinci fıkrasının iptaline karar verilmiştir. Maddeyle, Bakanlık tarafından yetiştirilen olimpiik, paralimpiik ve deaflimpiik sporcular için yapılan giderlere yönelik 3289 sayılı Kanunda düzenleme yapılarak yasal zemin oluşturulmaktadır.

Madde 2- 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 20 nci maddesinde serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlerin odalarının genel kurullarına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir. Maddenin dördüncü fıkrasında genel kurul toplantısına, odaya kayıtlı üyelerin yazıyla çağırılacağı ve çağrı mektubunun toplantı gününden en az 10 gün önce taahhütlü postayla bildirileceği hüküm altına alınmıştır. Halihazırda üye sayısı on binlerle ifade edilen odalar olduğu dikkate alındığında, üyelere taahhütlü posta marifetiyle tebligat uygulaması gereksiz iş yükü doğurmakta ve kağıt ile kaynak israfına yol açmaktadır. Günümüz teknoloji imkanları dikkate alındığında, bu tür duyuruların kaynak ve kağıt israfına yol açmadan yapılması mümkün bulunmaktadır. Halihazırda uygulamada, madde uyarınca yapılması zorunlu olan taahhütlü postaya ilave olarak, toplantı duyuruları üyelerin odalarda kayıtlı e-posta adresleri ile telefonlarına iletilmektedir.

Bu çerçevede yaşanan dijital dönüşüme uyum ve kaynakların etkin kullanılmasının sağlanması amacıyla yapılması öngörülen düzenlemeyle, genel kurul toplantılarına taahhütlü posta marifetiyle davet usulü kaldırılmakta ve genel kurul toplantılarına yönelik duyuruların en az on gün önceden genel kurul tarihine kadar yayımda kalacak şekilde odaların resmi internet sitesi üzerinden yapılmasına imkan sağlanmaktadır.

Madde 3- 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 34 üncü maddesinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği genel kuruluna ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir. Maddenin üçüncü fıkrasında genel kurul toplantılarına ilişkin duyuruların tirajı yüzbinin üzerinde olan bir gazete ile ilan edileceği ve ayrıca taahhütlü bir mektupla delegelere bildirileceği hüküm altına alınmıştır. Halihazırda Birlik Genel Kurul delege sayısının yaklaşık 2000 olduğu dikkate alındığında, delegelere taahhütlü posta marifetiyle tebligat uygulaması gereksiz iş yükü doğurmakta ve kağıt ile kaynak israfına yol açmaktadır. Günümüz teknoloji imkanları dikkate alındığında, bu tür duyuruların kaynak ve kağıt israfına yol açmadan yapılması mümkün bulunmaktadır. Halihazırda uygulamada, madde uyarınca yapılması zorunlu olan taahhütlü postaya ilave olarak, toplantı duyuruları delegelerin Birliğe kayıtlı e-posta adresleri ile telefonlarına iletilmektedir.

Bu çerçevede yaşanan dijital dönüşüme uyum ve kaynakların etkin kullanılmasının sağlanması amacıyla yapılması öngörülen düzenlemeyle, genel kurul toplantılarına taahhütlü posta marifetiyle davet ve gazetede ilan usulü kaldırılmakta ve genel kurul toplantılarına yönelik duyuruların en az yirmi gün önceden genel kurul tarihine kadar yayımda kalacak şekilde Birliğin resmi internet sitesi üzerinden yapılmasına imkan sağlanmaktadır.

Madde 4- 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 48 inci maddesinde meslek mensuplarına yönelik disiplin hükümleri düzenlenmektedir. Bilindiği üzere, doğası gereği meslek mensuplarının mesleğin icrasına taalluk eden işleri bizzat yapmaları zorunlu olup, bu zorunluluğa uymayanların meslek mensubu olarak kalmalarına olanak bulunmamaktadır. Ancak söz konusu husus 3568 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde yer almamaktadır. Yapılması öngörülen düzenlemeyle kanunilik unsurunun sağlanması ve uzun yıllardır ilgili disiplin yönetmeliği uyarınca

uygulanen disiplin hükümlerinin maddeye derç edilmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede meslek ruhsatnamesini bedelli veya bedelsiz olarak kullandıkları tespit edilen meslek mensupları ile başka meslek mensuplarının ad ve unvanları kullanılarak beyanname düzenleyen, imzalayan ya da gönderen meslek mensuplarına meslekten çıkarma cezası verilmesi hüküm altına alınmaktadır.

Öte yandan, anılan maddenin mevcut onikinci fıkrası uyarınca cezaların kesinleşmeyle derhal uygulamaya konulması usulü uygulamada sorunlara yol açmakta ve kimi durumlarda mükelleflerin mağduriyetine sebebiyet vermektedir. Bu tür sorunların bertaraf edilmesi amacıyla ilgili fıkra da değişikliğe gidilerek disiplin cezalarının, cezanın kesinleştiğinin meslek mensubuna bildirilmesinden sonra uygulanacağı hüküm altına alınmaktadır.

Madde 5- 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununa göre, karayolu taşıma faaliyetinde bulunanlar için, mali yeterlilik, mesleki yeterlilik ve mesleki saygınlık şartlarını sağlamaları kaydıyla yetki belgesi alma zorunluluğu getirilmiş ve Kanunda öngörülen usul ve esaslara göre faaliyetlerini yürütmeleri zorunlu tutulmuştur.

4925 sayılı Kanununun 34 üncü maddesiyle, taşımacılık faaliyeti yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişilerde aranacak şartlar, verilecek yetki belgeleri, mesleki yeterlilik belgeleri ve taşıt kartları ile diğer belge ve hizmetlerin ücret, süre, kapsam, tür ve şekilleri, her belge türü için gerekli olan taşıt kapasiteleri, taşıtların yaşı, nitelikleri, istiap hadleri ve terminal hizmetlerinde öngörülecek hususların yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4925 sayılı Kanuna dayanılarak çıkartılan Karayolu Taşıma Yönetmeliğiyle de sektörde gösterilen faaliyetin kapsam, tür ve şekline göre farklı yetki belgesi türleri ihdas edilerek, her bir yetki belgesi için ayrı ayrı, alan, sermaye, asgari kapasite, mesleki yeterlilik şartı gibi şartlar belirlenmiştir.

Ayrıca, yine gerçekleştirilen taşıma faaliyetinin kapsamı ve faaliyet alanının genişliği göz önünde bulundurularak, 4925 sayılı Kanunun 33 üncü maddesi gereği yetki belgesi ücretleri belirlenmiştir.

Maddeyle;

- İdari para cezalarında alt ve üst sınırlar belirlenmiştir.

- Kabahatin kapsamı, niteliği ile taşımacının mali durumu ve faaliyet alanının genişliğine göre cezaların caydırıcı hale getirilmesi amacıyla uygulama usul ve esaslarının yönetmelikle belirleneceği düzenlenmektedir.

- Cezaya konu olan bazı zorunlulukların ve yükümlülüklerin yerine getirilebilmesi için taşımacılara belirli süreler verilmesi düzenlenmiştir.

- Belirli ihlallerin tekrerrü halinde, caydırıcılığın sağlanmasını teminen verilecek cezaların artırılmasına yönelik de düzenleme yapılmaktadır.

Diğer taraftan, ülkemiz ihracatındaki artış ve bölgemizde yaşanan son gelişmeler sonrasında, yabancı plakalı taşıtlar ile ülkemize veya ülkemiz üzerinden transit olarak yapılan taşıma sayılarında önemli artış yaşanmıştır.

4925 sayılı Kanun kapsamında yabancı plakalı taşıtlara yönelik geçiş ücretlerine ilişkin hüküm bulunmakla birlikte kabotaj cezası dışında yabancı plakalı taşıtlarla ülkemizdeki uluslararası taşıma faaliyetlerinde yapılan ihlallere yönelik idari para cezasına ilişkin hüküm bulunmamaktadır.

Maddeyle, uluslararası anlaşmalarda yer alan hükümlere veya Bakanlıkça hazırlanacak Yönetmeliğe aykırı taşıma yapımları halinde, yabancı plakalı taşıtlara ceza uygulanması mümkün hale gelebilecektir. Kanuni düzenleme, yabancı plakalı taşıtların ülkemizde yapacakları suistimallere yönelik caydırıcı tedbirlerin alınabilmesine imkan sağlayacak ve ihlal durumunda uygulanacak cezai müeyyidelere esas teşkil edecektir.

Madde 6- 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendinin son cümlesinde, bu Kanuna göre lisansa tabi faaliyetler ile ilgili olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinin (a) ve (b) fıkraları kapsamında; muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya bu belgeleri kullanma, belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleme veya bu belgeleri kullanma suçları ile aynı maddenin (ç) fıkrasında yazılı suçların işlenmesi durumunda vergi incelemesi sonuçlanıncaya kadar söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmemesi tedbirinin uygulanması hususu düzenlenmiştir. Özetle, lisansı geçerliliğini koruyan ve faaliyetine devam eden tesise, vergi incelemesi sonuçlanıncaya kadar başka bir gerçek veya tüzel kişi için lisans verilmeyecektir. Söz konusu bu düzenleme, Anayasa Mahkemesinin 2023/136 esas, 2024/127 karar sayılı kararı ile kamu zararının önlenmesi yönündeki amaç ile teşebbüs özgürlüğüne getirilen sınırlama arasındaki makul dengenin bozulduğu gerekçesiyle 2/10/2024 tarihinde dokuz aylık süre verilerek iptal edilmiştir. Bu kararda, alınan idari tedbirle ilgili olarak, vergi incelemesi aşamasında değişen şartlara göre anılan tedbirin devam etmesinin gerekli olup olmadığı yönünde yetkili makamlara bir değerlendirme yapma imkânı tanınmadığı hususu da dile getirilmiştir.

Madde ile, Anayasa Mahkemesinin kararı da göz önüne alınarak, kamu zararının önlenmesi amacı ile teşebbüs özgürlüğüne getirilen sınırlama arasında makul denge kurulmaya çalışılmaktadır. Düzenleme ile, bent kapsamında kalan suçlarla ilgili olarak vergi incelemesi görevi bulunduğu Vergi Denetim Kurulu Başkanlığınca Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna bildirilmesiyle söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmemesi tedbiri uygulanacaktır. Bu tedbir üç ayda bir, Vergi Denetim Kurulu Başkanlığından temin edilecek bilgilere göre Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunca değerlendirilecektir. Tedbirin süresi vergi incelemesi daha uzun sürse bile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna yapılan bildirimden itibaren bir yılı geçmeyecektir.

Madde 7- Cumhurbaşkanı iken bu görevinden herhangi bir nedenle ayrılanlara, istekleri üzerine, ödenmekte olan yaşlılık aylığı halihazırda bu amaçla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına yapılan yaşlılık aylığının %5 artırımlı tutarı esas alınmak üzere yeniden düzenlenmektedir.

Madde 8- Madde ile, 5510 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesi uyarınca Kurumca gelir ve aylık ödemesi yapılanlara, Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramında 3.000'er TL tutarında ödenen bayram ikramiyesinin 4.000'er TL'ye yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 9- 6001 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin mevcut hükümleri çerçevesinde, yabancı plakalı araçlar, Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından işletilen otoyollara ait geçiş ücretini ve varsa idari para cezasını en nihayetinde bu maddenin sekizinci fıkrası kapsamında gümrük kapılarında ödemek şartı ile ülkeyi terk etmektedirler. Bahse konu geçiş ücretleri ve varsa idari para cezaları tahsil edilmeden yurtdışına çıkışlarına izin verilmemektedir.

Ancak 4046, 3465 ve 3996 sayılı Kanunlar çerçevesinde işletme hakkı verilen veya devredilen otoyollardan geçiş yapan yabancı plakalı araçların, gişede veya banka aracılığıyla geçiş ücretini ödememesi halinde; ödeme yapmayan bu araçların otoyoldan çıkmasını engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durumda, işleten şirketlerin, ödemesiz geçiş yapan araçlara ilişkin olarak 30 uncu maddede öngörülen asgari süreler bittikten sonra geçiş ücretinin ve varsa cezalarının tahsilini sağlamak için “genel hükümler çerçevesinde takip yapmaktan” başka bir imkânı bulunmamaktadır. Ancak yabancı plakalı araçların Türkiye’de kayıtlı adresleri olmadığından bu araç sahiplerinden genel hükümlere göre takip ve tahsilat yapılmadığı gibi, yürürlükteki mevzuat uyarınca özel şirketler tarafından işletilen otoyollardan kaynaklı alacaklar nedeniyle bu araçların yurtdışına çıkış yapmalarına engel bir mevzuat hükmü de bulunmamaktadır. Dolayısıyla, bu durum yabancı plakalı araçlar tarafından kötüye kullanılmaktadır. Her geçen gün bu otoyollardan ödemesiz geçiş yapan yabancı plakalı araçların sayısında da artış gözlemlenmektedir.

Türkiye’deki otoyol yatırımlarının son derece geliştiği ve yaygınlaştığı günümüzde, özellikle ticari faaliyetler kapsamında ticari filolara tabi birçok yabancı plakalı araca rastlanmaktadır. Ticari faaliyetler kapsamında yoğun bir rekabet ortamının bulunduğu başta taşımacılık sektörü olmak üzere çeşitli sektörlerde Türkiye’de kayıtlı bulunan kişiler açısından geçiş ücretleri bir maliyet unsuru olarak dikkate alınırken, özel şirketler tarafından işletilen otoyollardan ödemesiz geçiş yapan yabancı plakalı araçların bu maliyete katlanmaksızın ticari faaliyetlerini devam ettirebilmeleri, bu ticari aktörler açısından haksız rekabetin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Diğer taraftan, Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından işletilen otoyolları kullanan yabancı plakalı araçların geçiş ücretini ödemesi veya en nihayetinde gümrükte ülkeyi terk etmeden önce tahsil edilebilmesi, ancak özel şirketler tarafından işletilen otoyolları kullanan yabancı plakalı araçların geçiş ücretini ödemesi ve tahsilatının da 30 uncu madde kapsamında genel hükümler çerçevesinde yapılması imkanının da bulunmaması, uygulamada eşitsizlik yaratmaktadır.

Maddenin beşinci fıkrasında yapılan değişiklikte yabancı plakalı araçların, Türkiye’de kayıtlı herhangi bir iletişim bilgisi bulunmadığından bildirim yükümlülüğünün kaldırılması; yedinci fıkra yapılan değişiklikle ikinci ve üçüncü cümlelerde yer alan “idari” ibaresi kaldırılarak, birinci fıkra kapsamında geçiş ücretinin ödenmemesi halinde uygulanacak olan idari para cezasının yanında beşinci fıkra kapsamında geçiş ücretinin ödenmemesi halinde uygulanacak olan para cezasının bu fıkra kapsamına alınması; eklenen onuncu fıkrayla yabancı plakalı araçların Türkiye’de kayıtlı herhangi bir iletişim bilgisi bulunmadığı ve özel şirketler tarafından işletilen otoyollardan geçiş ücretlerini ödemediği geçiş yapmaları halinde geçiş ücretinin ve varsa cezanın tahsil edilemediği gözetilerek özel sektör tarafından işletilen otoyolları kullanan yabancı plakalı araçlardan geçiş ücretinin ve varsa cezasını ülkeyi terk etmeden önce gümrük kapılarında tahsilatının yapılması ve ödemesiz geçişlerin engellenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 10- Türkiye Varlık Fonunun konsolide finansal büyüklüğü göz önünde bulundurulduğunda; 6741 sayılı Kanunda denetim raporlarının sunulmasına ilişkin belirtilen sürelerin temdit edilmesi ve böylece raporların hazırlanması ve denetlenmesine dair planlamaların daha etkin bir şekilde yürütülmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda düzenleme ile Cumhurbaşkanı tarafından görevlendirilen denetim elemanları tarafından hazırlanacak denetim raporlarının; kasım ayı sonuna kadar Cumhurbaşkanına sunulması, Cumhurbaşkanlığı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine aralık ayı sonuna kadar sunulması ve ilgili raporların söz konusu ayı takip eden ocak ayı sonuna kadar Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesine yönelik değişiklik yapılmaktadır.

Madde 11- Yapılan düzenleme ile mülkiyeti Hazineye ait olup, faaliyet izni kaldırılan vakıf yükseköğretim kurumlarına bedelsiz olarak devredilmiş olan taşınır ve taşınmaz mallar ile hakların tasfiye sürecine dâhil edilmemesi ve bunların Hazineye intikalinin sağlanması öngörülmektedir. Hazineye ait malvarlığını bedelsiz şekilde edinen vakıf yükseköğretim kurumları faaliyet izni kaldırıldıktan sonra tasfiye sürecine tabi tutulmakta, tasfiye sonucunda kalan malvarlığı ise kurucu vakfa intikal ettirilmektedir. Bu durum kamu zararının ortaya çıkmasına sebep olduğu gibi özel hukuk tüzel kişiliğine sahip bir kurumun haksız kazanç elde etmesi sonucunu doğurmaktadır. Teklif ile vakıf yükseköğretim kurumlarının öz sermayeleri ile elde etmedikleri ve mülkiyeti Hazineye ait olan malvarlığı değerlerinin tekrar Hazineye intikalinin sağlanması hedeflenmektedir.

Madde 12- Cumhurbaşkanı ödeneğine yönelik herhangi bir kanuni düzenleme bulunmamakta olup, madde ile 3055 sayılı Kanunun başlığı değiştirilmek suretiyle Cumhurbaşkanı da anılan Kanun kapsamına alınarak, mali haklarının mezkur Kanunda belirlenmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Cumhurbaşkanının aylık maaşı, Cumhurbaşkanlığı bütçesine konulan “Cumhurbaşkanı Ödeneği” tertibi altında yer alan ödeneğin oniki aya bölünmesi suretiyle bulunmakta ve her yıl Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile yeniden belirlenmektedir. Madde ile Cumhurbaşkanının aylık ödeneği Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına yapılan her türlü ödemeler toplamının %5 fazlası olacak şekilde düzenlenmektedir.

Madde 13- Madde ile, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 38 inci maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmektedir. Fıkra ile, madde kapsamında yapılmakta olan ve maaşın esas unsuru olan tazminat ödemelerinin ödeme zamanı, usulü, hak kazanımı ve benzeri hususlarda hak sahiplerinin farklı statülerde bulunmasından kaynaklı tereddütlerin önlenmesi ve uygulamanın 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin genel sistematığına uyumlu hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 14- Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün yürütmekle sorumlu olduğu havalimanı işletme ve hava seyrüsefer hizmetleri yüksek düzeyde bilgi ve teknoloji gerektirmekte olup havacılık emniyeti dâhilinde ulusal ve uluslararası standartlarda sürdürülmektedir. Kuruluş personelinin maliyetlerinin büyük bir kısmı Avrupa Hava Seyrüsefer Emniyeti Teşkilatı (EUROCONTROL) tarafından karşılanmaktadır.

Maddeyle;

- Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğüne EUROCONTROL tarafından daha fazla ödeme yapılması,
 - Hava Seyrüsefer ile ilgili milli maliyetlerin artırılması,
 - Ülkemize döviz girişinin sağlanması,
 - Devlet tarafından karşılanan personel maliyetinin azaltılması,
 - DHMİ Personelinin memnuniyet ve verimliliğinin artırılması,
- amaçlanmaktadır.

Maddeyle 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ek madde eklenmekte ve DHMİ personeline performansa dayalı bir ödeme yapılması yönünde düzenleme yapılmaktadır.

Madde 15- Bir kadının doğurganlık çağında doğurabileceği ortalama çocuk sayısını ifade eden toplam doğurganlık hızı; Türkiye İstatistik Kurumu 2023 yılı doğum istatistiklerine göre 2001 yılında 2,38 çocuk iken, 2023 yılında bu rakam 1,51 çocuk olarak gerçekleşmiştir. Bu durum, doğurganlık oranının nüfusun yenilenme düzeyi olan 2,10 un altında kaldığını göstermektedir. 12. Kalkınma Planı ile doğurganlık seviyesinin nüfusun yenilenme düzeyine yükselmesine yönelik önlemlerin hayata geçirilmesi planlanmıştır. Ayrıca 2025 yılı ailenin korunması ve güçlendirilmesine katkı sağlamak amacıyla “Aile Yılı” olarak ilan edilmiştir.

2015 yılının mart ayında başlayan doğum yardımı uygulamasında, bu yardım kapsamında hak sahibi olan çocuk sayısının, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan canlı doğan bebek sayısına oranı 2018 yılında % 94,67 ile en yüksek seviyeye çıkarken, 2023 yılında ise % 64,14 ile en düşük seviyeye gerilemiştir.

Bu sebeple madde ile sağlıklı nesillerin yetişmesi, dinamik nüfus yapısının ve kalkınmanın istikrarlı bir biçimde sürdürülmesini teminen ülkemizin doğurganlık hızının artışına olumlu yönde katkı sağlanmasına yönelik teşvik edici mali desteğin verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde ile yapılan değişiklikler ile ailenin artan giderlerine destek olunması ve doğan çocuğun haneye yüklediği mali yükün azaltılması amaçlanmaktadır. 1/1/2025 ve sonrası dünyaya gelecek çocuk için verilecek yardım ödemesi ile de doğum sırasında ve sonrasında ortaya çıkan ek maliyetlerin karşılanmasına destek olunması sağlanacaktır.

Buna ek olarak, en son 2015 yılında belirlenen doğum yardımı tutarları aile kurumunun devamını sağlayacak ve doğum hızını artıracak şekilde güncellenmesine olanak sağlanmaktadır.

Madde 16- 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 4 üncü maddesinde yapılan değişiklik nedeniyle uygulamada çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla geçiş hükmü düzenlenmektedir.

Madde 17- Yürürlük maddesidir.

Madde 18- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

17/03/2025

Esas No: 2/2983

Karar No: 15

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2983 esas numaralı, “*Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*”, Komisyonumuzun 13/03/2025 tarihinde yaptığı 27’nci birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Aksaray Milletvekili Hüseyin ALTINSOY ve Burdur Milletvekili Mustafa OĞUZ ile 38 Milletvekili tarafından 10/03/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/2983 esas numaralı; “*Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*”, Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu, Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 13/03/2025 tarihinde yaptığı 27’nci birleşiminde 2/2983 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahipleri Aksaray Milletvekili Hüseyin ALTINSOY ve Burdur Milletvekili Mustafa OĞUZ ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Devlet Denetleme Kurulu, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), Gelir İdaresi Başkanlığı, Yükseköğretim Kurumu (YÖK), Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) Genel Müdürlüğü, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi A.Ş. (Şirket), Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB), Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF), Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HAK-İŞ), Memur Sendikaları Konfederasyonu (MEMUR-SEN), Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), Büro Emekçileri Sendikası (BES), Türk Ulaşım-Sen, Ulaştırma Hizmet Kolu Kamu Emekçileri Sendikası (Ulaşım-İş), Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası (BTS), Havacılık Uzmanları Sendikası, Hürriyetçi Ulaştırma Çalışanları Sendikası, Hava Trafik Kontrolörleri ve Diğer Ulaştırma Çalışanları Sendikası (HTK-SEN), Petrol Ürünleri İşverenler Sendikası (PÜİS), Türkiye Emekliler Derneği (TÜED) ve Tüm Emekliler Derneği (TÜM EMEK DER) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuz tarafından 27’nci birleşimde tamamlanan 2/2983 esas numaralı Kanun Teklifinin görüşmeleri; toplam 7 saat 29 dakika sürmüş ve görüşmelerde 70 sayfa tam tutanak tutulmuştur¹.

2. 2/2983 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/2983 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda olimpiik, paralimpiik ve deaflimpiik sporcuların sportif amaçlı beslenme, barınma ve yol giderlerinin Bakanlık tarafından karşılanmasına ve bu sporculara asgari ücretin net tutarını geçmemek üzere; yaş grupları, spor dalı farklılıkları, sporcuların karşılaması gereken kişisel giderler gibi hususlar da dikkate alınarak her ay harçlık ödenmesine ilişkin hükümlerin 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununda düzenlenmesine,

- Serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler odaları ile Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğinin (TÜRMOB) genel kurul toplantılarına taahhütlü posta marifetiyle davet usulünün kaldırılmasına ve genel kurul toplantılarına yönelik duyuruların odaların ve Birliğin resmi internet sitesi üzerinden yapılmasına,

¹ Plan ve Bütçe Komisyonunun 13/3/2025 tarihli 27’nci birleşiminin tutanaklarına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir:

<https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4137>

- Disiplin yönetmeliği uyarınca uygulanan serbest muhasebeci mali müşavirlik ve yeminli mali müşavirlik mesleği mensuplarının; ruhsatnamelerini üçüncü kişilere bedelli ya da bedelsiz kullandırmaları ile başka meslek mensuplarının adını ve unvanını kullanarak beyanname düzenlemeleri, imzalamaları ya da göndermeleri halinde meslekten çıkarılma cezasının yasal düzenlemeyle gerçekleştirilmesine ve meslekten çıkarma dâhil tüm disiplin cezalarının, ancak cezanın kesinleştiğinin meslek mensubuna bildirilmesinden sonra uygulanabilmesine,

- Karayolları Taşıma Kanununda sayılan idari para cezalarında alt ve üst sınırların yeniden belirlenmesine, taşımacının kabahatinin kapsamı, niteliği ile taşımacının mali durumu ve faaliyet alanının genişliğine göre cezaların caydırıcı hale getirilmesi amacıyla uygulama usul ve esaslarının yönetmelikle düzenlenmesine, cezaya konu olan bazı zorunlulukların ve yükümlülüklerin yerine getirilebilmesi için taşımacılara belirli süreler verilmesine, yabancı plakalı taşıtların ülkemizde uymaları gereken kurallara aykırı yapacakları taşıma faaliyetlerine ilişkin suiistimallere caydırıcı önlemlerin alınabilmesine,

- Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda Petrol Piyasası Kanunu kapsamında lisansa tabi faaliyetlerde bulunan tesislerin yanıltıcı belge düzenleme veya bu belgeleri kullanma, belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleme veya bu belgeleri kullanma gibi suçların işlenmesi durumunda, vergi incelemesi görevi bulunduğu Vergi Denetim Kurulu Başkanlığınca Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna bildirilmesine, söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmemesi önleminin uygulanmasına, bu önlemin üç ayda bir Vergi Denetim Kurulu Başkanlığından temin edilecek bilgilere göre Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunca değerlendirilmesine ve önlemin süresinin vergi incelemesi daha uzun sürse bile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna yapılan bildirimden itibaren bir yılı geçmemesine,

- Her yıl bütçe kanunları ile belirlenen Cumhurbaşkanlığı ödeneğinin 3055 sayılı Kanun kapsamına alınarak ödenek miktarının Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına yapılan her türlü ödemeler toplamının %5 fazlası olarak belirlenmesine ve Cumhurbaşkanlığı iken bu görevinden herhangi bir nedenle ayrılanlara, istekleri üzerine, müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren, 140.690 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda yaşlılık aylığı bağlanmasına,

- 5510 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesi uyarınca Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından gelir ve aylık ödemesi yapılanlara, Ramazan ve Kurban bayramlarında 3.000'er TL tutarında ödenen bayram ikramiyelerinin 4.000'er TL'ye yükseltilmesine,

- Yabancı plakalı araçların Türkiye'de kayıtlı herhangi bir iletişim bilgisi bulunmadığı ve özel şirketler tarafından işletilen otoyollardan geçiş ücretlerini ödemediği geçiş yapmaları halinde geçiş ücretinin ve varsa cezanın tahsil edilemediği gözetilerek özel sektör tarafından işletilen otoyolları kullanan yabancı plakalı araçlardan geçiş ücretinin ve varsa cezasının ülkeyi terk etmeden önce gümrük kapılarında tahsilatının yapılmasına ve ödemesiz geçişlerin engellenmesine, tatbik edilen cezalardan tahsil edilen tutarların yüzde 60'ının hizmet payı olarak genel bütçeye gelir kaydedilmesine ve yüzde 40'ının ise ilgili otoyol işleticisine aktarılacak üzere tahsilatı izleyen ayın sonuna kadar Karayolları Genel Müdürlüğüne aktarılmasına, Genel Müdürlük hesabına aktarılan tutarların takip eden 7 iş günü içinde ilgili işleticilerin hesabına aktarılmasına,

- Cumhurbaşkanlığı tarafından görevlendirilen denetim elemanlarının Türkiye Varlık Fonunun bağımsız denetim raporları üzerinden gerçekleştirecekleri denetim sonucunda hazırlayacakları raporların Cumhurbaşkanlığına sunulma tarihinin ağustos ayından kasım ayına alınmasına ve mevcut düzenlemede her yıl ekim ayında Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılması öngörülen denetim toplantısının ise Cumhurbaşkanlığı tarafından aralık ayı sonuna kadar Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan denetim raporları üzerinden, takip eden yılın ocak ayı sonuna kadar yapılmasına,

- Hazineye ait malvarlığını bedelsiz şekilde edinen vakıf yükseköğretim kurumlarının tasfiyesi sonrasında vakıf yükseköğretim kurumlarının öz sermayeleri ile elde etmedikleri ve mülkiyeti Hazineye ait olan taşınır ve taşınmaz mallar ile hakların tekrar Hazineye intikalinin sağlanmasına,

- 375 sayılı KHK'nın ek 38'inci maddesi kapsamında yapılmakta olan ve maaşın esas unsuru olan tazminat ödemelerinin ödeme zamanı, usulü, hak kazanımı ve benzeri hususlarda hak sahiplerinin farklı statülerde bulunmasından kaynaklı tereddütleri önlenmesine ve uygulamanın KHK'nın genel sistematığına uyumlu hale getirilmesine,

- Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) Genel Müdürlüğünde 399 sayılı KHK'nın 3 üncü maddesinin (b) ve (c) bentleri kapsamına giren personeline 1 Nisan 2025 tarihi itibarıyla Türkiye'deki sivil havalimanlarında gerçekleşen giden uçak trafiği sayısının memur aylık katsayısının %40'ı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın DHMİ performans primi olarak ve 399 sayılı KHK'nın 1 sayılı cetvelinde yer alanlar ile maliyetlerinin tamamı Avrupa Hava Seyrüsefer Teşkilatı tarafından karşılanan personele performans primi kapsamında yapılan ödemelere ilaveten Türkiye'nin hava sahasını veya herhangi bir havalimanına iniş/kalkış yapmaksızın transit kullanan sivil hava araçları sayısının memur aylık katsayısının %120'si ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın prim olarak ödenmesine,

- Vatandaşlara halihazırda uygulanan doğum yardımının artırılabilmesi amacıyla, 1/1/2025 sonrasında doğan çocukları için Türkiye'de ikamet ediyor olmaları koşuluyla tek seferlik veya beş yaşını tamamlayana kadar (altmışıncı ay dâhil) aylık olarak yapılmasına ve doğum yardımı yapılacak çocuk sayısının, her bir çocuk için yapılacak yardım miktarının Cumhurbaşkanınca belirlenmesine,

yönelik hükümlerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Genç ve spora yatkın nüfusuyla Türkiye'nin sporun her alanında başarılı olmasının beklendiği ve bu kapsamda spor dallarına ve sporculara verilen her türlü desteğin önemli görüldüğü, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yaz ve kış olimpiyat oyunları ile paralimpik ve deaflimpik oyunlarına hazırlanmak amacıyla 8 bin sporcunun yetiştirilmesinin planlandığı, ancak bu sayının madde metninde 8 bin sporcu olarak belirlenmesindeki ölçütlerin tam olarak anlaşılamadığı, yetiştirilecek sporcu sayısının 8 bin sporcu ile sınırlandırılmamasının daha doğru bir yaklaşım olacağı, Sporcu Eğitim Merkezlerinde (SEM) ve Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde (TOHM) yetiştirilen sporcuların barınma, ulaşım, beslenme gibi ihtiyaçlarının karşılanmasının ve bu sporculara genel gereksinimleri için harçlık verilmesinin yerinde bir uygulama olduğu, ancak bu sporculara verilen harçlıkların yeterli olmadığı ve küresel standartların altında kaldığının değerlendirildiği, bu kapsamda sporculara verilen harçlık miktarlarının da artırılması gerektiği,

- Serbest muhasebeci mali müşavirler odaları ile yeminli mali müşavirler odaları ile bu odaların birlik genel kurul toplantılarına üyelerinin taahhütlü postayla çağırılması ve duyuruların tirajı 100 binin üzerinde olan bir gazeteyle ilan edilmesi hükümlerinin kaldırılması ve toplantı duyurularının oda ve birliklerin resmi internet sitesi üzerinden yapılmasına olanak sağlanmasının yerinde olduğu, bu kapsamda düzenlemenin odaların ve birliklerin iş gücü yükünü hafifletirken gereksiz maliyetleri de ortadan kaldıracığı, buna ek olarak internet sitelerinde yapılacak toplantı duyurularının açık ve görünür şekilde yapılmasına dikkat edilmesinin önemli görüldüğü, bununla birlikte üyeleri e-posta ve SMS gibi ilave iletişim kanalları yoluyla da bilgilendirmenin faydalı olacağı, yine meslek ruhsatını bedelli veya bedelsiz olarak kullandıran ve başka meslek mensuplarının ad ve unvanlarını kullanarak beyanname düzenleyen, imzalayan veya gönderen meslek mensuplarına meslekten çıkarma cezası verilmesinin mesleğin sağlıklı yürütülmesi ve itibarı açısından yerinde görüldüğü, bunun yanında

meslek mensubuna verilecek disiplin cezasının tebliğ işlemine dair çekincelerin bulunduğu, bu kapsamda disiplin cezasının meslek mensubuna tebliği ve tebliğden imtina edilmesi durumunda ortaya çıkabilecek sorunların çözümlerinin de en azından ikincil mevzuatta ayrıntılı şekilde düzenlenmesi gerektiği, buna ek olarak verilecek disiplin cezasının meslek mensubuna tebliğ edilmesinden sonra kesinleşmesinin mükelleflerin hak ve çıkarlarının korunması bakımından da olumlu karşılandığı,

- Vergi Denetim Kurulu (VDK) tarafından, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359'uncu maddesi kapsamında vergi incelemesi başlatılan petrol piyasasındaki tesislerin faaliyetinin geçici olarak durdurulması halinde üçüncü kişilere lisans devrinin engellenmesine yönelik uygulamanın olumlu karşılandığı, bu kapsamda lisans devri iptali önleminin üç ayda bir VDK'dan temin edilecek bilgilere göre EPDK tarafından değerlendirilmesi ve uygulanan önlem süresinin bir yılı geçmemesinin hem devletin hem de lisans sahiplerinin hak ve çıkarlarını koruyacak bir uygulama olarak görüldüğü, buna ek olarak sahte evrak kullanımının ciddi boyutlara ulaştığının gözlemlendiği ve ilgili kurumlar tarafından bu konunun üzerine ciddi şekilde gidilmesinin yerinde olacağı, bunun yanında mevzuatta sahte belge düzenleyenlere üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilmesi uygulamasının bulunduğu ancak bu cezaların yeteri kadar caydırıcı olmadığına görüldüğü, bu kapsamda cezalar noktasında da çalışma yapılmasının uygun olacağı,

- Türkiye'nin doğum oranının yüzde 1,5 seviyesi ile nüfusun kendini yenileme hızı olan yüzde 2,1 seviyesinin çok altında kaldığının belirlendiği, bu durumun ana nedenleri arasında evlilik yaşının ilerlemesi, çocuk başına harcanan zaman ile para miktarının artması ve maddi yetersizliklerin bulunduğu, buna göre 2015 yılından itibaren uygulanmaya başlanan birinci çocuk için 300 TL, ikinci çocuk için 400 TL ve sonraki çocuklar için 600 TL olan doğum yardımı uygulaması kapsamında ödenen miktarlarda yıllar içinde doğum oranı artışının sağlanmadığının görüldüğü, bu kapsamda "Aile Yılı" ilan edilen 2025 yılında vatandaşları desteklemek için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde devam eden doğum yardımı miktarının artırılmasının ve 2024 yılında 211 milyon TL olarak gerçekleşen doğum yardımı ödemelerinin 2025 yılında 22,8 milyar TL seviyesine çıkarılmasının olumlu karşılandığı ve daha da artırılmasının Türkiye için olumlu sonuçlar doğuracağına değerlendirildiği, ayrıca gerçekleştirilecek doğum yardımlarının sınır ve ölçütlerinin Kanun maddesinde belirtilmesi gerektiği, doğum yardımı yapılacak çocuk sayısı ve her bir çocuk için yapılacak yardım miktarını belirleme hususlarının Cumhurbaşkanına bırakılmış olmasının Anayasaya aykırılık bakımından tekrar değerlendirilmesi gerektiği, buna ek olarak doğum yardımı uygulamasının bölgelere göre özelleştirilmesi ve doğum oranlarının düşük olduğu bölgelerde yardım miktarının artırılmasının uygulamanın sonuçlarına olumlu yansıtacağına öngörüldüğü,

- 2018 yılında uygulanmaya başlanan emeklilere yönelik bayram ikramiyelerinin 2018-2020 yılları arasında her iki bayramda da 1.000'er TL, 2021 ve 2022 yıllarında 1.100'er TL, 2023 yılında 2.000'er TL ve 2024 yılında 3.000'er TL olarak ödendiği ve 2025 yılında %33'lük bir artışla 4.000'er TL'ye çıkarılmasının öngörüldüğü, bu kapsamda emekli bayram ikramiyelerindeki her artış için bir kanuni düzenleme yapılması gerektiği ve bu uygulamanın sorunlu bir uygulama olarak görüldüğü, bu kapsamda emekli bayram ikramiyelerinin belli bir katsayıya, enflasyon oranına, asgari ücrete veya yeniden değerlendirme oranına endekslenerek her yıl bu oranlarda artırılmasının yerinde olacağı, bunun yanında emekli bayram ikramiyelerinde gerçekleştirilecek artışın olumlu karşılanmakla birlikte miktarının yetersiz olduğunun değerlendirildiği, buna göre 2018 yılında ilk kez verilen ikramiyenin asgari ücretin yüzde 60'ı seviyesinde bulunduğu ve 2025 yılında verilmesi öngörülen miktarın ise asgari ücretin yüzde 18'ine karşılık geldiği, yine her yıl Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından açıklanan vekâletle kurban kesim tutarının 2024 yılında 11.750 TL olduğu ve bu tutarın 2025 yılında da yüksek olmasının beklendiği, bu kapsamda emekli bayram ikramiyelerinin belirlenmesinde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından açıklanacak olan vekâletle kurban kesim tutarının ve asgari ücretin göz önünde bulundurulmasının yerinde olacağı,

- İşletme hakkı verilen veya devredilen otoyollardan kaçak geçiş yapan yabancı plakalı araçların geçiş ücreti ve trafik cezalarının gümrük kapılarında tahsil edilmesi uygulamasının olumlu karşılandığı, ancak tahsil edilen ücretlerden bütçeye ayrılması öngörülen yüzde 60 oranındaki tutarın daha fazla olması gerektiği, buna ek olarak işletici firmaların varsa vergi ve sosyal güvenlik prim borcu gibi borçlarının kendilerine aktarılacak yüzde 40'lık orandan tahsil edilerek devletin alacaklarının korunmasının ve firmaların yükümlülüklerini yerine getirmelerinin sağlanmasının yerinde olacağı, bunların yanında otoyolları işletici firmaların araç geçiş garantilerinin bulunduğu ve bu kapsamda ilgili firmalara Hazine'den pay aktarıldığı, buna göre araç geçiş garantisi bulunan otoyollardan kaçak geçiş yapan yabancı plakalı araçlardan tahsil edilecek pay ile garanti kapsamında aktarılacak tutarın uygulama ayrıntılarının belirlenmesinin kamunun çıkarlarının korunması açısından zorunlu olduğunun değerlendirildiği,

- Yetkisiz taşımacılık yapan kişi ve işletmelere verilecek cezaların yeterli olmadığı ve ekonomik koşullar nedeniyle ceza tutarlarının caydırıcılığının kalmadığının görüldüğü, bu kapsamda uygulanacak cezaların 10 kat artırılmasını öngören düzenlemenin yerinde bir düzenleme olarak değerlendirildiği, ancak cezaların kanunilik ilkesi gereğince belli ve öngörülebilir bir yapıda olması gerektiği, buna göre kanunda öngörülen cezaların uygulanma ölçütlerinin açıklanmasının ve bu kapsamda suça göre uygulanacak cezaların kanunda açıkça belirtilmesinin yerinde olacağı, buna ek olarak yetkisiz taşımacılık suçunun işlenmesi durumunda taşıtın sürücüsü ile işletmecisine farklı cezaların uygulanmasının hakkaniyetli bir uygulama olarak görüldüğü,

- Türkiye Varlık Fonunun (Fon) 300 milyar ABD doları üzerindeki varlığı ile Türkiye'nin mali öneme sahip kurumları arasında yer aldığı, buna göre Fon ve Şirketin denetiminin yeterli sürelerde yapılmasının gerekli görüldüğü, bu kapsamda yapılan düzenleme ile Cumhurbaşkanı tarafından görevlendirilen denetçiler ile Plan ve Bütçe Komisyonunda gerçekleştirilecek denetim için daha geniş sürelerin belirlenmesinin olumlu karşılandığı, bunun yanında Fon ve Şirket için Kanunda öngörülen denetim yönteminin yeterli görülmediği ve bu denetim yönteminin Fonun yapısı ve işleyişi, gerçekleştirilen işlemlerin hukuka uygunluğu, gerekliliği, yerindeliği ve diğer ekonomik plan ve programlarla uyumunu da içeren bir denetim mekanizmasının oluşturulmasının gerekli olduğu,

- DHMİ Genel Müdürlüğü personeline performans primi olarak ödenmesi öngörülen primlerin Avrupa Hava Seyrüsefer Emniyeti Teşkilatı (EUROCONTROL) tarafından karşılanmasının ve bu yolla Türkiye'nin EUROCONTROL'den alacağı payın artmasının olumlu karşılandığı, buna göre prim ödemelerin çalışanlar arasında ücret farkı oluşturmamak için mümkün olduğunca geniş bir kesime dağıtılmasının ve iş barışının korunmasının yerinde olacağı, ayrıca DHMİ Genel Müdürlüğünün kadrolarında olup başka kurumlarda görevli personellerin hangi esaslara göre bu primleri alacağına ilişkin tereddütlerin giderilmesi gerektiği, yine performansa dayalı ödemelerin personele fiilen hizmete katkı sağladığı sürece yapılmasının ve bu durumda personelin yıllık izin kullanması ve sağlık raporu alması durumlarında primlerden yararlanamaması uygulamasından vazgeçilmesinin beklendiği,

şeklinde görüş, eleştiri ve öneriler dile getirilmiştir.

Teklifin ilk imza sahipleri Aksaray Milletvekili Hüseyin ALTINSOY ve Burdur Milletvekili Mustafa OĞUZ ile ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- (I) sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine eklenen 216/a maddesi uyarınca, her yaz ve kış olimpiyat oyunlarına hazırlık amacıyla olimpiik, paralimpiik ve deaflimpiik spor dallarında sporcuların Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yetiştirildiği ve bu sporcuların sportif amaçlı beslenme, barınma ve yol giderleri Bakanlık tarafından karşılandığı ve ayrıca asgari ücretin net tutarını geçmemek üzere harçlık ödendiği, ancak Anayasa Mahkemesi tarafından

(I) sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine eklenen 216/a maddesinin ikinci fıkrası iptal edildiğinden, bu uygulamanın sürdürülebilmesi için ilgili hükümlerin 3289 sayılı Kanuna eklenmesi gereksiniminin doğduğu, buna ek olarak farklı spor dallarında 8 bin sporcuya kadar sporcunun giderlerinin karşılandığı, bu kapsamda giderleri karşılanacak 8 bin sporcunun belirlenmesinde mevcut olimpiik, paralimpiik ve deaflimpiik spor branş sayısı, Sporcu Eğitim Merkezleri (SEM) ve Türk Olimpiyat Hazırlık Merkezleri (TOHM) kontenjanlarının dikkate alındığı, bunun yanında SEM ve TOHM’larda eğitimlerini sürdüren sporculara genel gereksinimlerini karşılamaları için harçlık verildiği ve bu harçlıkların tutarlarının sporcunun eğitim aldığı merkez ve yatılılık durumuna göre farklılık gösterdiği, buna göre SEM’de ve TOHM’larda harçlık farklılığı bulunduğu ancak eğitimlerini sürdüren tüm sporcuların aynı harçlığı aldıkları, bu kapsamda Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yaz ve kış olimpiyat oyunları ile paralimpiik ve deaflimpiik oyunlarına hazırlanmak amacıyla 2022 yılında 81 milyon TL, 2023 yılında 219 milyon TL, 2024 yılında 406 milyon TL ve 2025 yılı Ocak ayında 46 milyon TL sporcu harçlığı ödemesinin yapıldığı,

- Serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlerin oda ve birlik genel kurul toplantılarının duyurularının dijital dönüşüme uyumlu ve kaynakların etkin kullanılmasını sağlamak amacıyla odaların ve birliklerin resmî internet sitesi üzerinden yapılmasına olanak sağlandığı, buna ek olarak oda ve birliklerin tüm üyelerin katılım sağlayacak şekilde toplanabilmek için çaba gösterdikleri ve bu kapsamda çağrılarını kısa mesaj ve e-posta yollarıyla da gerçekleştirdikleri, bunun yanında meslekten çıkarma cezasını gerektiren durumlar arasında disiplin yönetmeliğinde yer almasına rağmen Kanunda bulunmayan ruhsat kullandırma ve başkalarının ad ve unvanlarını kullanarak beyanname düzenleme, imzalama veya gönderme fiillerinin Kanuna eklendiği, böylelikle ilgili disiplin cezasına kanunilik unsurunun kazandırıldığı, bu sayede ruhsatsız çalışan kişilerin çeşitli yollarla mesleği icra etmesinin önüne geçilmesinin öngörüldüğü, bunun yanında disiplin cezalarının meslek mensubuna tebliğ edildikten sonra kesinleşeceği ve böylelikle mükelleflerin mağduriyetlerinin önüne geçileceği,

- VDK tarafından vergi incelemesi başlatılan petrol piyasasındaki tesislerin lisanslarına ilişkin tedbirlerin önceden de uygulandığı, ancak Anayasa Mahkemesinin tedbir kapsamında teşebbüs özgürlüğüne getirilen sınırlama ile kamu zararının önlenmesi amacı arasında makul dengenin bozulduğuna kanaat getirerek ilgili hükmü iptaline karar verdiği, bu kapsamda yeni düzenlemeyle teşebbüs özgürlüğüne getirilen sınırlama ve kamu zararının önlenmesi amacı arasında makul dengenin korunmaya çalışıldığı, buna göre hâlihazırda akaryakıt bayi istasyonu olarak 1.385 lisans devir yasağı olan tesisin bulunduğu, ancak devir yasağı bulunan bu tesislerde mülk sahibi veya kiracının faaliyetlerine devam edebildiği, bunlara ek olarak tedbirin uygulanmaya başlamasından itibaren bir yıl içinde vergi incelemesinin sonuçlanmaması durumunda lisans devir engelinin kendiliğinden kalkacağı, yine mevcut uygulamada incelemenin olumsuz sonuçlanması durumunda mühürleme işleminin yapıldığı ve olumlu sonuçlanması durumunda lisans devir yasağının kaldırıldığı,

- Türkiye’nin doğurganlık hızının 2023 yılında %1,51 oranında gerçekleşerek nüfusun yenilenme hızı olan 2,1 seviyesinin altına düştüğü, 2015 yılından itibaren uygulamada olan doğum yardımı ödemelerine yapılan başvurulardaki gerileme nedeniyle kapsamlı bir doğum yardımı çalışmasının hayata geçirilmesi gerekliliğinin ortaya çıktığı, bu kapsamda Türkiye’de ikamet eden Türk vatandaşlarına 1 Ocak 2025 ve sonrasında doğan çocukları için tek seferde ya da 5 yaşını tamamlayana kadar her ay doğum yardımı yapılmasının öngörüldüğü, madde kapsamında doğum yardımı yapılacak çocuk sayısı ile her bir çocuk için yapılacak yardım miktarını belirleme yetkisinin Cumhurbaşkanına bırakıldığı, doğum yardımı ödemelerinin ise Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan genel bütçeden bu amaçla aktarılan kaynaktan karşılanmasının öngörüldüğü,

- Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından gelir ve aylık ödemesi yapılan emeklilere Ramazan ve Kurban bayramlarında ikramiye ödenmesinin hüküm altına alındığı, bu kapsamda emekli bayram ikramiyelerinin 2025 yılında 4.000 TL'ye çıkarılmasının öngörüldüğü, buna göre ikramiye tutarlarındaki artışın 2025 yılı bütçesine yaklaşık olarak 30 milyar TL ek mali yük getireceği ve yıllık bazda emeklilere verilen bayram ikramiyesinin toplam maliyetinin ise 120 milyar TL olarak gerçekleşmesinin öngörüldüğü,

- Mevcut düzenleme kapsamında yabancı plakalı araçlar Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından işletilen otoyollara ait geçiş ücretini ve varsa idari para cezasını ödemek şartıyla ülkeyi terk edebildiği, ancak özel şirketler tarafından işletilen otoyollardan geçiş yapan yabancı plakalı araçların geçiş ücretini ödememesi hâlinde bu araçların otoyoldan çıkışını engelleyen yasal bir hükmün bulunmadığı, bu kapsamda yapılacak düzenleme ile özel otoyollardan ödemesiz geçiş yapan yabancı plakalı araçların gümrüklerde geçiş ücretleri ve cezalarının tahsil edilmesi sağlanarak haksız rekabetin önüne geçileceği, buna ek olarak tahsil edilen tutarın %60'ının genel bütçeye %40'ının ise özel işletmeciyi aktarılacağı, bunun yanında kaçak geçişlerle garanti ödemeleri arasında hiçbir ilişkinin bulunmadığı, bu kapsamda kaçak geçişlerin görevli şirketin sorumluluğunda olduğu ve bu nedenle garanti kapsamında fazladan ödeme yapılmadığı,

- 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununda yapılan düzenleme ile yetki belgesiz taşımacılığa yönelik idari para cezalarının eşitlik ve adalet ilkelerine uygun olarak uygulanabilmesi için faaliyet alanlarına, ihlalin tekrarrur durumuna ve ihlali gerçekleştirenlerin mali durumuna göre adil bir şekilde yeniden düzenlendiği, ayrıca cezaların artırım miktarının yetki belgesi verilen firmanın büyüklüğüne, mali yapısına ve faaliyet alanına göre alt düzenlemeler ve yönetmelikle belirlenebileceği, buna ek olarak yabancı plakalı araçlarla yapılan taşımalarda gerçekleşen usulsüzlüklere yönelik birçok ülkede yaptırımların uygulandığı, ancak Türkiye'de uluslararası anlaşmalar ve Kabotaj Kanunu dışında böyle bir düzenlemenin bulunmadığı, buna göre düzenleme ile yabancı plakalı araçların uluslararası anlaşma, sözleşme ve protokollere uygun olmayan taşıma işlemleri ile izin verilen alanlar dışında indirim-bindirme yapımları durumunda cezai yaptırımın uygulanabilmesinin sağlanacağı ve bu kapsamda uygulanacak olan cezai yaptırımlarda müteakabiliyet ilkesine göre ceza miktarının belirlenebileceği,

- DHMİ'nin havalimanı işletme ve hava seyrüsefer hizmetlerini ulusal ve uluslararası standartlarda sürdürdüğü, bu kapsamda DHMİ Genel Müdürlüğü çalışanlarına performans primi ödemesinin öngörüldüğü, buna göre prim ödemelerinden DHMİ'de görev yapan 12.007 çalışanın yararlanacağı, aylık olarak gerçekleştirilecek performans priminin hesaplanmasında bir önceki yılın aynı ayında baz alınan uçak trafiği sayılarının dikkate alınacağı ve bu ödemeler kapsamında EUROCONTROL'den yaklaşık 4,5 milyar TL tutarında ek ödemenin alınacağı, madde kapsamında bulunan personele fiilen hizmete katkı sağladığı sürece ödeme yapılmasının öngörüldüğü, bu nedenle sağlık raporu ve ücretli izin gibi durumlara isabet eden günler için ayrıca ödeme yapılmayacağı,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin maddelerinin görüşmelerine geçilmesinin oylanmasından önce; Teklif metninin 15'inci maddesinin Anayasa'nın 7'nci ve 104'üncü maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle İttüzüğün 38'inci maddesi uyarınca önerge verilmiş, işleme alınan önerge oylamaya sunulmuş ve kabul edilmemiştir.

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Madde 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,10,11,12 ve 13

Teklifin çerçeve 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13'üncü maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 14

Teklifin çerçeve 14'üncü maddesi; DHMİ Genel Müdürlüğü personeline yapılması öngörülen performans primi ödemelerini geçmemek üzere, yürütülen görevin niteliği ile önem ve sorumluluk düzeyi, personelin ünvanı, hizmet yılı, birimi ile sivil havacılık faaliyetleri kapsamında denetime katılıp katılmadığı gibi kriterler dikkate alınmak suretiyle Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü personeline ödeme yapılmasını teminen değiştirilerek ve madde metninde geçen 'ülkemizdeki' ibarelerinin 'Türkiye'deki', 'ülkemizin' ibaresinin ise 'Türk' şeklinde redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 15,16

Teklifin çerçeve 15 ve 16'ncı maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 17 ve 18

Teklifin yürürlük ve yürütmeye ilişkin 17 ve 18'inci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. GENEL KURULDA TEMSİL

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Adıyaman Milletvekili Resul KURT,
- Aksaray Milletvekili Hüseyin ALTINSOY,
- Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Elazığ Milletvekili Ejder AÇIKKAPI,
- İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
- Kayseri Milletvekili Mustafa Baki ERSOY,
- Kırşehir Milletvekili Necmettin ERKAN,
- Kocaeli Milletvekili Sami ÇAKIR,
- Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
- Konya Milletvekili Orhan ERDEM,
- Osmaniye Milletvekili Seydi GÜLSOY,
- Sakarya Milletvekili Ertuğrul KOCACIK,
- Samsun Milletvekili Ersan AKSU,
- Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ,

özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan <i>Mehmet Muş</i> Samsun	Başkanvekili <i>İsmail Faruk Aksu</i> İstanbul	Sözcü <i>Orhan Erdem</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Kâtip <i>Nilgün Ök</i> Denizli (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Ayyüce Türkeş Taş</i> Adana (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Sadullah Kısacık</i> Adana (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Resul Kurt</i> Adıyaman (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Hüseyin Altınsoy</i> Aksaray (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Cavit Arı</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Hakkı Saruhan Oluç</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Erdem</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Kılıç</i> Bursa (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Ejder Açıkkapı</i> Elâzığ (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Rahmi Aşkın Türeli</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Cevdet Akay</i> Karabük (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Baki Ersoy</i> Kayseri (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Necmettin Erkan</i> Kırşehir (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Sami Çakır</i> Kocaeli (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Mustafa Kalaycı</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Veli Ağbaba</i> Malatya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu</i> Manisa (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Seydi Gülsoy</i> Osmaniye (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Ertuğrul Kocacık</i> Sakarya (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Erhan Usta</i> Samsun (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ersan Aksu</i> Samsun (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>İsmail Güneş</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsüdür)
	Üye <i>Gülcan Kaçmaz Sayyigit</i> Van (Muhalefet şerhimiz vardır)	

MUHALEFET ŞERHİ

2/2983 esas numaralı “**Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**” ne Cumhuriyet Halk Partisi Plan ve Bütçe Komisyonu Üyeleri olarak karşı olmamızın nedenleri aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

I. USUL AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen 2/2983 esas numaralı “**Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**” genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde hazırlanan, 18 maddeden oluşan bir torba kanun teklifidir.

Yürürlük ve yürütme dahil 18 maddeden oluşan söz konusu kanun teklif metninin hem hazırlanma ve tedvininin hem de TBMM’de yasalaştırılma sürecinin usul yönünden önemli zaafı bulunmaktadır.

Cumhuriyet Türkiye’sine Osmanlı’dan aktarılan en önemli kurumların başında Meclis gelmektedir. Millî mücadeleyi yöneten bu meclisin hafızasında parlamento hukukumuzun kurucu metinleri olan 1877 tarihli Heyeti Ayan Nizamname-i Dahilisi, 1927 tarihli TBMM Dahili Nizamnamesi ve halen meri olan 1973 tarihli TBMM İçtüzüğü bulunmaktadır. Ayrıca, yazılı hukuk kaynakları dışında Meclis teamülleri parlamentonun çalışmalarında başvurduğu diğer çok önemli bir kaynağı oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, 2002’den günümüze Meclisin çoğunluğunu oluşturan AKP iktidarı parlamento hukukunun en temel kurum ve kurallarını ihlal ederek ve aşındırarak bu alandaki tarihsel birikimi ortadan kaldırmaktadır.

Konu bu çerçevede ele alındığında;

1.1 Söz Konusu Kanun Teklifi Torba Kanun Formatında Getirilmiştir.

1 maddesi 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununda, 3 maddesi 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununda, 1

maddesi 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununda, 1 maddesi 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununda, 2 maddesi 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda, 1 maddesi 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Hizmetleri Hakkında Kanunda, 1 maddesi 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda, 1 maddesi 3055 sayılı Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanunda, 1 maddesi 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede, 1 maddesi 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede, 2 maddesi 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik ve ilaveler yapmakta olan 18 maddeden oluşan söz konusu torba kanun teklifinin 1. maddesi daha önce Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile, 1 maddesi de daha önceki bir kanunla yapılan düzenlemelerin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi ile ilgilidir.

AKP iktidarı döneminde kanun yapma usul ve yöntemlerinin etkin ve verimli olmayan bir çerçevede oluşturulduğu ve uygulandığı görülmektedir. Nitekim kamuoyunda 'torba kanun' olarak adlandırılan ve istisnai hallerde kullanılmasının uygun olduğu düşünülen bazı kanunlarda ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması hakkında kanun tekliflerinin son dönemlerde adeta hâkim norm haline geldiği gözlenmektedir. Bu kapsamda, birbiriyle hiç ilgisi ve ilişkisi olmayan konular söz konusu 'torba kanun' yöntemi kullanılarak yasalaştırılmaya çalışılmaktadır.

Bununla birlikte, bu tür kanun hazırlama ve yapma teknikleri, hem torba kanunda ele alınan konuların ilgili ana mevzuatıyla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmakta hem de uygulama aşamasında öngörülemeyen sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda, bazen aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmakta ve bu kapsamda düzenlemelerden doğudan veya dolaylı olarak etkilenen vatandaşlar mağdur olmaktadır.

Öte yandan, torba kanun tekliflerinin **TBMM Genel Kurulunda 'Temel Kanun' olarak görüşülmesi de ciddi sakıncalar içermektedir.** TBMM İçtüzüğü'nün temel kanunları düzenleyen 91. maddesi "düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması" hükmünü taşımaktadır. Bu çerçevede, konu yönünden birbiriyle hiç ilişkisi olmayan konuların Meclis Genel Kurulunda maddeler üzerinde gerekli tartışmalar yapılmadan hızlı bir biçimde temel kanun olarak görüşülmesi TBMM İçtüzüğü'ne aykırıdır.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde de birbiri ile ilintisiz konulardaki kanunlarda ve kanun hükmünde kararnamelerde yapılan düzenlemeleri görmekteyiz. Bu çerçevede, konu bütünlüğü ve iç tutarlılığı olmayan torba kanun düzenlemesi ile Meclis çalışmalarında komisyon düzleminde ihtisaslaşma anlamsızlaşmakta gerek milletvekillerinin gerekse komisyonların kapasitesinin çok gerisinde bir kanun yapım süreci ortaya çıkmakta ve bu durum parlamento çalışmalarının niteliğini zayıflatmaktadır.

1.2 Kanun Teklifi Tali Komisyonlarda Görüşülmemiştir

Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ve Aksaray Milletvekili Hüseyin Altunsoy ile 38 Milletvekili tarafından hazırlanan kanun teklifi 10.03.2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na, tali komisyonlar olarak da Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Milli Eğitim Kültür, Gençlik ve Spor; Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonlarına sevk edilmiştir.

18 maddelik kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun 13.03.2025 günü saat 10.00'da başlayan 7 saatlik birleşiminde kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, söz konusu kanun teklifinin tali komisyon olarak görevlendirilen Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor; Bayındırlık, İmar, Turizm ve Ulaştırma Komisyonlarında görüşülmediği öğrenilmiştir.

Parlamentolarda ihtisaslaşma yasama kalitesi açısından çok önemlidir. Bu konuda İçtüzükte ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir İçtüzükte tali komisyonların çalışmadığı bir durum söz konusu değildir. Bu konu İçtüzüğün 23, 34 ve 37. maddelerinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Nitekim TBMM İçtüzüğünün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, İçtüzüğün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. İçtüzüğün 34'üncü maddesinin

bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir.

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık alanları göz önüne alınmaktadır. Bu çerçevede, özel uzmanlık alanı ve değerlendirme ve tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonu'nun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonu'nda karara bağlanması hem İçtüzüğe uygun olacak hem de yasama faaliyetinin daha sağlıklı yürütülmesini sağlayacaktır. Böylelikle de yasama kalitesi güçlenecektir.

Ancak bu kanun teklifi ile bu perspektiften yoksun olunduğu görülmektedir. Bu durum parlamento hukukunu zayıflatmakta ve etkin iş bölümünü ortadan kaldırmaktadır. Bu yaklaşım doğru bir yaklaşım olmayıp, parlamento hukukunda ana komisyon-tali komisyon ilişkisini tartışmalı hale getirmektedir.

Kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, TBMM'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine sebebiyet vermektedir.

Uygulamada yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul'da ise, müzakere süreci işletilememekte; iktidar partisi milletvekillerinin oyu yasama çalışmaları sırasında belirleyici olmaktadır.

Konuya bu çerçevede bakıldığında ihtisaslaşmadan yararlanmak suretiyle komisyonların görece teknik çalışmaları yürütebilmesine imkan sağlanması büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda, görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde tali Komisyonların kendi görev alanındaki sorumluluğu yerine getirmekten kaçınması ciddi sakıncalar içermektedir.

1.3 AKP iktidarı kendisinin hazırlanmasına ve yasalaşmasına ön ayak olduğu 2017 referandumu ile kabul edilen Anayasa'nın hükümlerine de uymamaktadır.

11.02.2017 tarih ve 29976 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8. maddesi ile değiştirilen 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen 104. maddesinin 17. fıkrası;

“Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.”

hükümünü taşımaktadır.

Anayasadaki “kanunlarla düzenlenmiş bir alanda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleme yapılmayacağı” yönündeki bu hükme rağmen suretiyle çok sayıda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

Anayasa değişikliğinin verdiği yeni yetkiler aşılıarak çıkartılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile devletin yapısı baştan aşağı değiştirilmiştir. Devlet örgütlenmesi ve bürokratik yapı, tek adamın belirleyici olacağı, kurumların bir kişiden ve onun dar çevresinden emir alacağı, bir kişiye karşı sorumlu olacağı biçimde yeniden yapılandırılmıştır. Bütün bir devlet geleneği yıkılarak, oturmuş gelenekler bozularak yeni bir yürütme yapısı hayata geçirilmiştir.

Bu kararnamelerle Türkiye'nin idari yapısında kalıcı ve hızlı değişiklikler yapılmış, birçok kamu daire, kurum, kuruluş, kurulu ya kapatılmış veya bazı kamu kurumları aynı çatı altında yeniden teşkilatlandırılmış ya başka kurumlara devredilmiş ya da direkt olarak Cumhurbaşkanlığı ile ilişkilendirilmiştir. Cumhurbaşkanlığında mevcut kamu

yönetiminde işlevleri bulunan kamu kurum ve kuruluşlara paralel yeni kurul, başkanlık veya ofisler oluşturulmuştur.

Bazı kamu kurumları da işlevsizleştirilmiş, bu yöntemle kamu yönetiminde mevcut bellek silinmiştir. Kamu personelinin mevcut kazanılmış haklarını ortadan kaldıran düzenlemeler yapılmış, kapatılan veya işlevi değiştirilen bakanlık ve kamu kuruluşlarındaki deneyimli kamu personeli kendi eğitim, görev ve birikimleri ile ilgili olmayan bakanlıklarda veya kamu kurumlarına tayin edilmiş veya kamu personeli için oluşturulan havuzlara (?) alınmış, oradan da kendi öz deneyim ve birikimleri ile ilgisi bulunmayan diğer kamu kurumlarına tayin edilmişlerdir.

Bu işlemler çok sayıda ve art arda gelen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile gerçekleştiği için bu kararnamelerin gerekliliğinin, içeriğinin tartışması kamuoyunda yapılmamıştır.

Bu kararnameler TBMM'nin de denetimi dışındadır. Bu nedenle T.B.M.M.'nin gündemine alınıp tartışılmamaktadır. Bu kararnameler eski sistemdeki KHK'ların statüsünde bulunmayıp sadece Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi bulunmaktadır.

Kurumların yapısının plansızca ve radikal bir biçimde değiştirilmesi devlet içindeki uyumu ve kamu uygulamalarındaki tutarlılığı da yok etmiştir. Bu çarpık ve hesapsız dönüşüm sürecinin ülkemizin demokratikleşme serüvenine kurumsal birikimimize ve kamu vicdanına verdiği zararlar ne yazık ki muhtemelen kalıcı ve uzun vadeli olacaktır.

Söz konusu düzenlemelerle ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Mahkemesine yapmış bulunduğu iptal başvuruları uzun bir süreç geçtikten sonra karara bağlanmaktadır.

Kanun teklifinde yer alan 1 maddesi; olimpiik, paralimpiik ve deaflimpiik sporculara harçlık ödenmesine ilişkin hususların Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmemesi gerektiği halde, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 216/A maddesiyle Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmesi üzerine Cumhuriyet Halk Partisin tarafından yapılan başvuru üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından iptal

edilmiş olması nedeniyle bu kez söz konusu hususun kanun maddesi ile düzenlenmesiyle ilgilidir.

Bu gerekçe ile çok sayıda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin bir çok maddesi benzeri başvurularımız üzerine Anayasa Mahkemesince iptal edilmesine rağmen Cumhurbaşkanlığı makamının Anayasa'ya aykırı düzenleme yapmasındaki ısrarın nedeni anlaşılamamaktadır.

1.4 Etki Analizi Raporu Ciddi Eksiklikler İçermektedir

Kanun teklifinin komisyonda görüşülmesi sırasında teklifin bütünü ile ilgili olarak sunulan Etki Analiz Raporunun özenle hazırlanmadığı, yetersiz olduğu ve bazı bilgi ve mali yük hesaplamalarını içermediği anlaşılmıştır.

5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanılması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Nitekim teklifin 13. maddesinde yer alan düzenlemeye ilişkin bir mali yük belirlenmesinde bulunulmamıştır.

Sosyal Güvenlik mevzuatını ilgilendiren 8. madde ile ilgili mali yük konusunda 28.4 Milyar TL'lik bir yükten bahsedilirken bu yükün SGK'nın aktüeryal hesaplarına olan etkisine ve yükün nereden karşılanacağına dair bir belirlemede bulunulmamıştır.

Kanun teklifinin 15. maddesiyle ilgili mali yük tahmininin; madde metninde çocuk sayısı ve ödeme miktarı için hali hazırda herhangi bir belirleme olmamasına, bu parametrelerin Cumhurbaşkanınca belirleneceğinin ifade edilmesine rağmen yapılması ayrıca dikkat çekici bulunmaktadır.

Söz konusu maddeye ilişkin mali yük belirlenmesine ilişkin açıklamalarda;

“Doğum Yardımı Programının yeni yapılan düzenleme ile düzenli bir yardım programı haline gelmesi nedeniyle 5 yıllık bir maliyet analizi yapılarak projeksiyon hazırlanmış ve Türkiye İstatistik Kurumundan elde edilen doğum istatistiklerine istinaden hesaplamalar yapılmıştır. Buna göre yardım bütçesinin; Birinci yılda 22,8 milyar TL, İkinci yılda 45,7 milyar TL, Üçüncü yılda 67,6 milyar TL, Dördüncü yılda 89,5

milyar TL, Beşinci yılda 111,4 milyar TL. düzeyine ulaşacağı öngörülmektedir. Hâlihazırda uygulanmakta olan programın 2024 yılı bütçesinin 211 milyon TL olduğu göz önünde bulundurulduğunda birinci yıldaki yaklaşık ek maliyetin 22,6 milyar TL olacağı öngörülmektedir.”

denilmektedir.

II. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNİN MEVCUT UYGULAMASI TBMM’Yİ NİTELİKLİ YASA YAPMA HAK VE YÜKÜMLÜLÜĞÜNDEN ALIKOYMAKTADIR.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa’nın “Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi” başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.’nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda altı buçuk yıldan beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 180¹ adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerinin, “atanmış bakan” müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

¹ 120,121,122,124,125,126,127,128,129,130,131,132,133,134,135,136, 137,18,139,140,141,142,143,145,146 sayılı Kararnameler Deprem gerekçe gösterilerek çıkarılan OHAL Kararnameleridir

“İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması”, Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

2018 seçimlerinden sonra geçen altı buçuk yıllık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM’de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla “torba yasa” biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metnine hakim olamadıkları, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

24 Haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin nerdeyse tümü torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Diğer taraftan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak anılan sistem yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan bazı düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin altı buçuk yıllık uygulaması, “tek adam yönetiminin” sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, “Cumhurbaşkanı’nın yürütme ile özdeşleşmiş olması”, nedeniyle yürütme “tek kişi” yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM’de Cumhurbaşkanı’nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM’ üyelerine aittir. Ne var ki, şu ana kadar

ki uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM'nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanamadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM'de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul'da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Nitekim kanun teklifinin 8 maddesinde yer alan emeklilere ödenen bayram ikramiyesinin 3 bin liradan 4 bin liraya yükseltilmesi ile ilgili düzenleme, daha önceden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından kamuoyuna yapılmış bir açıklama sonrasında AKP Milletvekilleri tarafından verilen bu kanun teklifi ile TBMM gündemine taşınmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM'de oylanan kanunların çoğunluğu, Anayasa'ya aykırı bir biçimde hazırlanan “torba yasa” tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır.

Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Burada bahsedilmesi gereken önemli bir husus; bütün demokratik ülkelerde temel kuralın, parlamentoların yasama yetkisi konusunda ortaksız olduğu, yasama yetkisinin sadece parlamentolar tarafından kullanıldığıdır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri² vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenemeyecek hususlarda dahi yetki aşımına gidilerek Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yürürlüğe konulduğu

² Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 15.03..2025 tarihine kadar Cumhurbaşkanlığı tarafından 25'i OHAL Kararnamesi olmak üzere toplam 180 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

görülmektedir. Bunların çoğunluğu Anayasa Mahkemesi tarafından başvurularımız üzerine bilahare iptal edilmektedir.

Nitekim söz konusu kanun teklifinde 1. Maddede yer alan alan olimpik, paralimpik ve deaflimpik sporculara harçlık ödenmesine ilişkin düzenlemeler daha önce Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmemesi gerektiği halde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenen hususların bilahare başvurmuz üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması nedeniyle bu kez kanun maddesi ile düzenlenmesiyle ilgilidir.

Mevcut AKP iktidarı kendisinin yasalaşmasına ön ayak olduğu 2017 referandumu ile kabul edilen Anayasa'nın hükümlerine dahi uymamaktadır.

2018 yılı Temmuz ayından itibaren altı yılı aşan bir süre geçmesine karşın TBMM'nin yasa yapma işlevinde gözlemlenen aksaklıkların çözümü konusunda henüz bir mesafe alınamamıştır.

Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ve Aksaray Milletvekili Hüseyin Altunsoy ile 38 Milletvekili tarafından hazırlanan kanun teklifinin T.B.M.M.'ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

Bu tespitler Ak Parti iktidarının 28. Yasama Döneminde de bu tutumunu ısrarla sürdüreceğini ortaya koymaktadır.

Ekonomide de ciddi bir performans kaybı bulunmaktadır, büyüme hızı yavaşlamakta, ekonominin istihdam yaratma kapasitesi azalmakta, cari açık problemi çözülememekte, aksine ağırlaşmaktadır.

Ekonomide yoksulluğun gittikçe yaygınlaştığı ve derinleştiğini müşahade etmekteyiz. 2018 yılında geçilen bu yeni hükümet sistemiyle birlikte sorunlar çok artmıştır. bugün içinde yaşadığımız krizin nedenlerinden biri de budur.

2021 yılının Eylül ayında enflasyonun yükselme eğiliminde olduğu bir konjonktürde Cumhurbaşkanının " Faiz sebep enflasyon neticedir." tezi uygulanmaya konulmuş, onun sonucunda ekonomide yapısal problemler çözülmediğinden sorunlar daha da ağırlaşmıştır.

AKP iktidarı izlediği makro ekonomik politikalar itibarıyla yanlış bir kulvara girmiştir, bunun neticesinde de ekonominin bütün göstergeleri bozulmuştur.

Mayıs 2023 seçimleri sonrası geçmişteki hatalı ve yanlış ekonomi politikalarını unuttururcasına rasyonel zemine dönüş adı altında ortaya konulan politikalar geçmişte oluşan ve gizlenen yükü dar gelirli, emekçiler, emekliler, küçük esnaf ve çiftçi, KOBİ'lerin sırtına yüklemektedir. Çalışanların Milli Gelirden aldığı pay sürekli düşmekte, şu an Türkiye'de yoksullaştıran bir büyüme süreci yaşanmaktadır.

Bu yasa teklifinde başta işsizlik ve enflasyon olmak üzere Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu ekonomik ve sosyal sorunların temelden çözümüne yönelik herhangi bir öneri bulunmamaktadır.

III. KANUN TEKLİFİNİN ANAYASAYA UYGUNLUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Anayasa'ya Aykırılık Savlarımız Değerlendirilmemiştir

1.1. Kanun Teklifinin Bütün Olarak Anayasa'ya Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi Yapılmamıştır

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İktüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere, birden çok Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İktüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

TBMM İktüzüğünün 38'nci maddesi “Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” hükmünü taşımaktadır.

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. İçtüzüğe göre, bu ön sorun çözülmeden komisyon görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır bir yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya ret kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece ret hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38'in gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2. Torba Kanun uygulamasının Anayasaya uygunluğunun sorgulanması gerekmektedir

Söz konusu 18 maddeden oluşan torba kanun teklifi ile 9 ayrı Kanunda ve 3 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapılmaktadır.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri (CBK) yoluyla bir tür "paralel yasama"ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki

Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa'ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Cumhuriyet İttifakı dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesi'nin denetimi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özellikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifi TBMM tekeline bir yetki olarak öngörüldüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadır.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de bizzat Anayasaya aykırılıklar ötesinde torba yasa uygulamasını yerindesiz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa'nın 7. maddesine göre; *“Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez”*

Anayasa'nın 11. maddesine göre ise “Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

“Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.”

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir.

Nitekim söz konusu kanun teklifinde yer alan 1 maddede yer alan düzenlemenin daha önce Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmemesi gerektiği halde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenen hususların bilahare başvurumuz üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması nedeniyle bu kez kanunla düzenlenmesi ile ilgilidir.

9 ayrı Kanunda ve 3 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmakta olan 18 maddeden oluşan torba kanun teklifi'nin bu haliyle Anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.

Ayrıca teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce ve maddelerin görüşülmesi sırasında; **kanun teklifinin 15. maddesinin** Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır.

1.3. Kanun Teklifinin 15. Maddesinin Anayasa'ya Aykırılığı

Kanun Teklifi" nde yer alan **15. madde** ile 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 4 üncü maddesi tamamen değiştirilmektedir.

Yeni düzenlenen ek 4'üncü maddenin birinci fıkrası ile 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren canlı doğan çocuklar için başvuru yapılması ve başvuru yapan ebeveynin Türkiye'de ikamet ediyor olması koşuluyla tek seferde veya 5 yaşını tamamlayıncaya kadar aylık olarak doğum yardımı yapılması düzenlenmektedir.

Maddenin 2. fıkrası ile doğum yardımı yapılacak çocuk sayısı, her bir çocuk için yapılacak yardım miktarı ile maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esasların *Cumhurbaşkanınca* belirlenmesi düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile doğum yardımı ödemelerinin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu üzerinden yapılacağı ve bu kaynağın bütçeden SYDTF'na aktarılacağı, maddenin dördüncü fıkrasında bu yardımın hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmayacağı ve haczedilemeyeceği düzenlenmektedir.

Öncelikle, 633 sayılı KHK'nın mevcut ek 4'üncü maddesindeki doğum yardımı şu şekildedir: “Türk vatandaşlarına, canlı doğan birinci çocuğu için 300 TL, ikinci çocuğu için 400 TL, üçüncü ve sonraki çocukları için 600 TL doğum yardımı yapılır.”

Getirilen yeni düzenleme ile yardım miktarları belirsizleştirilmiştir. Bu yardımın tek seferlik miktarı veya aylık olarak yapılacak miktarı Cumhurbaşkanınca belirlenecektir. Bu hukuki güvenlik ilkesini açıkça zedelemektedir. Bir hukuk devletinde sosyal yardımların kanunlarla düzenlenmesi esastır. Getirilen bu düzenlemenin ikinci paragrafında amaçlanan düşünce ifade edilmiştir. Bu yardımın bütçe ile ilişkisini kesmek ve Aile Bakanlığı bütçesinden ödenen mevcut doğum yardımı sistemi yerine hiçbir kontrol mekanizması olmadan SYD Vakıflarınca bu yardımların ödenmesini sağlamaktır. Bu düzenleme yetki devrinin sınırlarını aşan bir düzenlemedir Cumhurbaşkanına sınırları belirsiz bir yetki verilmektedir ve bu nedenle Anayasa'nın 7'nci maddesine açık aykırılık taşımaktadır.

Anayasanın bazı maddelerinde (73 ve 167. maddeler) Cumhurbaşkanına belirli sınırlar içerisinde parasal limitleri değiştirme ek yükümlülük getirme ve kaldırma yetkisinin kanunla verilebileceği belirtilmiştir.

“Anayasa'nın “Vergi ödevi” başlıklı 73. maddesinde; “*Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir.*”

Yine Anayasanın “Piyasaların denetimi ve dış ticaretin düzenlenmesi” başlıklı 167. maddesinde ise;

“...*Dış ticaretin ülke ekonomisinin yararına olmak üzere düzenlenmesi amacıyla ithalat, ihracat ve diğer dış ticaret işlemleri üzerine vergi ve benzeri yükümlülükler dışında ek mali yükümlülükler koymaya ve bunları kaldırmaya kanunla Cumhurbaşkanına yetki verilebilir*”

şeklinde hükümlere yer verilmiştir.

Anayasa'nın Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen 104'cü maddesinde de; Cumhurbaşkanına, "doğum yardımı yapılacak çocuk sayısı, her bir çocuk için yapılacak yardım miktarını" belirleme yetkisinin kanunla verilebileceğini belirten herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

İlgili Kanun Teklifi metninin, 15. maddesinin, Anayasa'nın 7'inci ve 104'üncü maddeleri hükümlerine aykırılığı açıkça ortadayken Plan ve Bütçe Komisyonu'nda Grubumuzca vermiş olduğumuz Anayasa'ya aykırılık önergemizin kabul edilmemiş olmasının sebebi anlaşılamamıştır.

IV. KANUN TEKLİFİNİN YASAMA TEKNİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

2018 yılından bu yana uygulanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmaktadır.

Bu alışkanlığın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28. Dönemin 2.Yasama döneminde de ısrarla sürdürüldüğü anlaşılmaktadır. Söz konusu kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun faaliyette bulunduğu sürelerde görüştüğü dokuzuncu torba kanun teklifidir.

Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ve Aksaray Milletvekili Hüseyin Altunsoy ile 38 Milletvekili tarafından hazırlanan söz konusu genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 9 ayrı kanun ile 3 Kanun Hükmünde Kararnamenin bazı maddelerinde değişiklik veya ekleme yapan (yürütme ve yürürlük dahil) 18 maddeden oluşan torba kanun teklifidir.

Söz konusu kanun teklifinin ilgili kamu kuruluşlarının, meslek odalarının, sektör temsilcilerinin geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı

anlaşılmaktadır. Bu durum teklifin komisyondaki görüşmeleri sırasında yapılan açıklamalardan öğrenilmiştir.

Kanun teklifi 10.03.2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na, tali komisyonlar olarak da Milli Eğitim, Kültür ve Gençlik Spor; Sağlık Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonlarına sevk edilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin 13.03.2025 günü saat 10.00'da Plan ve Bütçe Komisyonu'nun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı'nın yine 10.03.2025 tarih ve Z-13922241-130.02-1596009 sayılı yazıları ile Komisyon üyelerine bildirilmiştir.

18 maddelik torba kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun 15.03.2025 günü saat 10.00'da başlayan birleşiminde yedi buçuk saatlik bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, söz konusu kanun teklifinin tali komisyon olarak görevlendirilen Milli Eğitim, Kültür ve Gençlik Spor; Sağlık Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonlarında görüşülmediği öğrenilmiştir.

Geçmiş dönemlerde de kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenerek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Nitekim teklif metnindeki 6. madde; 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 20. Maddesinin g fıkrasında da daha önceden yine 17 maddelik bir torba kanunla (29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 10. Maddesi) yapılan değişiklikle getirilen düzenlemenin

Anayasa Mahkemesinin E: 2023/136, K: 2024/127 sayılı kararı ile iptal edilmesi üzerine yeniden yapılan düzenleme ile ilgilidir. Bu madde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin sonucunda ilgili ihtisas komisyonlarında tartışılmadan acele ile hazırlanmış torba yasalar yöntemiyle yasa yapma alışkanlığının zaafılarını ortaya koyması açısından isabetli bir örnek oluşturmaktadır.

Kanun teklifi metnindeki 1. maddede yer alan düzenlemeler ise daha önce Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmemesi gerektiği halde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenen hususların bilahare başvurmuz üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması nedeniyle bu kez kanun maddesi ile düzenlenmesiyle ilgilidir.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılamamasına ve tartışılamamasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü tam olarak hesaplanamamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olunmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik “Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri” başlıklı 14’üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal

güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi sırasında özenli bir şekilde hazırlanması gereken mali yük tablosunun, bazı bilgi ve mali yük hesaplamalarını içermediği anlaşılmıştır.

Nitekim teklifin 13. maddesinde yer alan düzenleme ile bir mali yük belirlenmesinde bulunulmamıştır.

Sosyal Güvenlik mevzuatını ilgilendiren 8. madde ile ilgili mali yük konusunda 28.4 Milyar TL'lik bir yükten bahsedilirken bu yükün SGK'nın aktüeryal hesaplarına olan etkisine ve yükün nereden karşılanacağına dair bir belirlemede bulunulmamıştır.

Kanun teklifinin 15. maddesiyle ilgili mali yük tahminin; madde metninde miktar ve adet için hali hazırda herhangi bir belirleme olmamasına, bu parametrelerin Cumhurbaşkanınca belirleneceğinin ifade edilmesine rağmen yapılması ayrıca dikkat çekici bulunmaktadır.

5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

18 maddeden oluşan söz konusu torba kanun teklifinin;

- 1 ve 11.maddelerinin Milli Eğitim, Kültür ve Gençlik Spor Komisyonunda;

-5, 9 ve 14. maddelerinin Bayındırlık, İmar, Turizm ve Ulaştırma Komisyonunda,

-6. maddesinin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda,

-7, 8, 12 ve 15 ve 16. maddelerinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda,

-11 maddesinin Anayasa ve Adalet Komisyonlarında,

ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İçtüzüğü'nün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İçtüzüğü'nün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da

tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İçtüzükle uygun olacaktır. Söz konusu 18 maddeden oluşan torba kanun teklifi toplam 4 ayrı Kanunda değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

**GENÇLİK VE SPOR HİZMETLERİ KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE
KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ (2/2983) İLE 9 ADET
KANUNDA VE 3 ADET KHK'DA DEĞİŞİKLİK YAPILMAKTADIR**

Teklif Maddesi	Kanun Sıra No.	Düzenleme Yaptığı Kanun
1	1	21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu 'nun ek 15 inci maddesinin değiştirilmesi
2	2	1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu 'nun 20 nci maddesinin dördüncü fıkrasının değiştirilmesi
3		3568 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının değiştirilmesi
4		3568 sayılı Kanunun 48 inci maddesine altıncı fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmesi ve mevcut onikinci fıkrasının değiştirilmesi
5	3	10/7/2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu 'nun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi ve maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere fıkralar eklenmesi
6	4	4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu 'nun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendinin son cümlesinin değiştirilmesi ve bende cümleler eklenmesi

7	5	31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 'nun 43 üncü maddesinin birinci ve dokuzuncu fıkralarının değiştirilmesi
8		5510 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan ibarenin değiştirilmesi
9	6	25/6/2010 tarihli ve 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Hizmetleri Hakkında Kanun 'un 30 uncu maddesinin beşinci fıkrasına ibare eklenmesi, yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerinden ibare çıkarılması ve maddeye fıkra eklenmesi
10	7	19/8/2016 tarihli ve 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 'un 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde ibare değiştirilmesi, üçüncü fıkrasından ibare çıkarılması, ibare değiştirilmesi ve ibare eklenmesi
11	8	4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu 'nun ek 11 inci maddesinin dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmesi
12	9	9/10/1984 tarihli ve 3055 sayılı Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanun 'un adının değiştirilmesi ve Kanuna ek madde eklenmesi

13	1	27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 'nin ek 38 inci maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmesi
14	2	22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 'ye ek madde eklenmesi
15	3	3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 'nin ek 4 üncü maddesinin değiştirilmesi
16		633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye geçici madde eklenmesi
17	Yürürlük maddesi	
18	Yürütme maddesi	

18 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu torba kanun teklifinin, 1 maddesi Gençlik ve Spor Bakanlığını ve olimpik, paralimpik ve deafлимпik spor dallarında yetiştirilen sporcuları, 3 maddesi TÜRMOB ve bünyesinde faaliyet gösteren serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirleri, 2 maddesi Karayolları Genel Müdürlüğünü ve karayollarında taşıma faaliyetinde bulunan taşımacıları, 1 maddesi Enerji Piyasası Düzenleme ve Denetleme Kurumunu ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununa göre lisansa tabi faaliyetlerde bulunanları, 2 maddesi Cumhurbaşkanlığı makamını, 2 maddesi Cumhurbaşkanlığı makamını, 1 maddesi Sosyal Güvenlik Kurumunu ve tüm emeklileri, 1 maddesi Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı bazı vakıfları, 1 maddesi Türkiye Varlık Fonunu, 1 maddesi Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü ve Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü personelini, 1 maddesi 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 38 inci maddesine göre bazı unvanlara ödenmekte olan ve maaşın esas unsuru olan tazminat ödemelerini hakeden

bir kısım kamu personelinin, 2 maddesi doğum yardımı alan/alacak vatandaşları ilgilendiren önemli düzenlemeler içermektedir.

18 maddelik Kanun Teklifinde;

-Olimpik, paralimpik ve deaflimpik sporculara harçlık ödenmesine ilişkin esaslar,

-Serbest muhasebeci mali müşavirler odaları ile yeminli mali müşavirler odalarının genel kurul toplantılarına yönelik duyuruların en az on gün önceden genel kurul tarihine kadar yayımda kalacak şekilde odaların resmi internet sitesi üzerinden yapılması,

-TÜRMOB genel kurul toplantısına yönelik duyurunun en az 20 gün önceden genel kurul tarihine kadar yayımda kalacak şekilde birliğin resmi internet sitesi üzerinden yapılması,

-Meslek ruhsatnamesini bedelli veya bedelsiz olarak kullandırdıkları tespit edilen meslek mensupları ile başka meslek mensuplarının ad ve unvanları kullanılarak beyanname düzenleyen, imzalayan ya da gönderen meslek mensuplarına meslekten çıkarma cezası verilmesi,

-Karayollarında kanuna aykırı taşımacılık yapanlara kesilecek cezaların alt-üst sınırı, farklı durumlara göre 10 kata kadar artırılması,

-Yabancı plakalı taşımacıların ihlallerine ayrı kademeli cezalar getirilmesi ve ceza alt-üst sınırlarının 100 kat olarak belirlenmesi,

-Petrol Piyasası Kanununa göre lisansa tabi faaliyetler ile ilgili olarak hakkında vergi kaçakçılığı incelemesi yapılan tesislere, vergi incelemesi sonuçlanıncaya kadar başka bir gerçek veya tüzel kişi için lisans verilmeyeceğine ilişkin hükümde değişiklik yapılması,

-Cumhurbaşkanının maaşının ve emekli aylığının hesaplanma yönteminin değiştirilmesi,

-Emeklilere verilecek bayram ikramiyesinin 3.000 TL.'den 4.000 TL.'ye çıkarılması,

-Özel şirketlerin işlettiği otoyolları kaçak kullanan yabancı plakalı araçların da geçiş ücretini ve cezasını gümrük kapılarında ödemededen ülkeyi terk etmemelerinin sağlanması,

-Türkiye Varlık Fonunun denetlenme takviminin değiştirilmesi,

-Kapatılan vakıf üniversitelerine, bedelsiz olarak tahsis edilen hazineye ait taşınır ve taşınmaz mallar ile hakların varlık, tasfiye sürecine tabi tutulmadan hazineye iade edilmesinin sağlanması,

-Bazı kamu görevlilerinin aldığı tazminat ve ek tazminatların ödenmesi ve hak kazanılmasında aylıklara hak kazanılması ve ödenmesine ilişkin usul esasların geçerli olmasının sağlanması,

-Devlet Hava Meydanları İşletmesi memur ve sözleşmeli personeline performans primi ve ek ödeme getirilmesi,

-1 Ocak 2025 tarihinden sonra doğacak çocuklar için doğum yardımına yönelik miktar ve esasların yeniden düzenlenmesi, bu duruma ilişkin geçiş düzenlemesi yapılması,

gibi birbirinden farklı yaklaşık 17 konuda, 9 ayrı kanunda ve 3 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişikliklerin de yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temeline dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki

yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılamaması, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan İttüzüğe aykırı eklemelerle metnlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılamamaktadır. Konu ve kapsam itibarıyla birbiriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İttüzüğünün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracığı kanaatindeyiz.

9 kod kanunu ve 3 Kanun Hükümünde Kararnameyi ilgilendiren 18 maddelik torba kanun teklifinin ayrıca temel kanun hüviyetinde görüşülmesini de millî mücadeleyi yöneten bu meclisin hafızasında oluşan parlamento hukukumuzda da uygun görmemekteyiz.

TBMM İ t z   'nün temel kanunlar  düzenleyen 91. maddesi “düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması” hükümünü taşımaktadır. Bu çerçevede, konu yönünden birbiriyle hiç ilişkisi olmayan konuların Meclis Genel Kurulunda maddeler üzerinde gerekli tartışmalar yapılmadan hızlı bir biçimde temel kanun olarak görüşülmesi TBMM İ t z   'ne aykırıdır.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve B t   Komisyonunun  alı ma usul ve esasları ile ilgili İ t z  k de i ikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon g r   melerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve B t   Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların g r   leri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin g r   leri alınmamış veya alınan g r   ler Komisyon  yelerinin tamamına da ıtılmamı tır. G r   lerini belirten sivil toplum kuruluşlarının g r   lerine itibar edilmemi tır.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının g r   leri alınmamış veya alınan g r   ler g r   melerden önce Komisyon  yelerinin tamamına da ıtılmamı tır.

-Yapılan etki analizi çalışması tarafımızca yetersiz ve özensiz bulunmu tır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada  ng r len olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda tartı ılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve B t   Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe kar ıyız.

V. KANUN TEKLİFİNİN MADDELERİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞLERİMİZ

9 ayrı Kanunda ve 3 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişiklik ve ilaveler yapan 18 maddelik torba yasa teklifinin bazı maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

1. Teklifin 1. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin bu maddesiyle, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun ek 15 inci maddesi değiştirilmektedir.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine Şubat 2021’de eklenen “*Olimpik ve paralimpik sporcu yetiştirme*” başlıklı 216/A maddenin, “olimpik, paralimpik ve deaflimpik sporcuların yetiştirilmesi için beslenme, barınma, yol giderleri ile sporculara sağlanacak harçlık desteğini düzenleyen maddesinin ikinci fıkrası, Cumhuriyet Halk Partisinin başvurusu üzerine, Anayasa Mahkemesince; söz konusu ödemelerin 6245 sayılı Harcırah Kanunu ile düzenlendiğini ifade ederek, Kanunda düzenleme yapılan bir alanda da Cumhurbaşkanı Kararnamesi ile düzenleme yapılamayacağı gerekçesiyle 1/2/2024 tarihli, 2021/38 Esas ve 2024/25 Karar sayılı kararı ile Anayasa’nın 104’üncü maddesine aykırı bularak iptal etmiştir.

Teklif edilen maddeyle, ikinci fıkrası iptal edilen 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 216/A maddesi Cumhurbaşkanlığı Kararnamesindeki şekliyle Kanuna eklenmektedir.

Maddeyle, Gençlik ve Spor Bakanlığına, her yaz ve kış olimpiyat, paralimpik ve deaflimpik oyunlarına hazırlanmak amacıyla olimpik, paralimpik ve deaflimpik spor dallarında 8000 sporcu yetiştirme görevi verilmektedir.

Yetiştirilecek sporcuların sportif amaçlı beslenme, barınma ve yol giderlerinin Bakanlık tarafından karşılanması öngörülmektedir. Ayrıca bu sporculara asgari ücretin net tutarını geçmemek üzere her ay harçlık ödenmesi hükmü getirilmektedir.

Bir önceki olimpiyat, paralimpik ve deaflympik oyunları ile Dünya şampiyonasında ilk üç dereceye girenlere verilecek harçlık miktarının asgari ücretin net tutarının iki katına kadar artırılmasına da olanak sağlanmaktadır.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında madde metninde yer verilen 8.000 adet sporcu yetiştirileceği yönündeki kesin belirlemenin uygulamada farklı sorunlara neden olup olmayacağı, bütçe sınırlılıklarının dikkate alınıp alınmadığı yönündeki eleştiriler üzerine bu durumun farklı bir şekilde formüle edilmesi için teklifin Genel Kurulda görüşülmesine kadar tekrar değerlendirileceği ifade edilmiştir.

2. Kanun Teklifinin 2 ve 3. Maddelerinin Değerlendirilmesi

Teklifin 2. maddesiyle; 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 20 nci maddesinin dördüncü fıkrası değiştirilerek Serbest muhasebeci mali müşavirler odaları ile yeminli mali müşavirler odalarının genel kurul toplantılarına, üyelerin taahhütlü postayla çağırılacağı hükmü kaldırılarak genel kurul toplantılarına yönelik duyuruların en az on gün önceden genel kurul tarihine kadar yayımda kalacak şekilde odaların resmi internet sitesi üzerinden yapılmasına imkân sağlanmaktadır.

1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 20 nci maddesinde serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlerin odalarının genel kurullarına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında genel kurul toplantısına, odaya kayıtlı üyelerin yazıyla çağırılacağı ve çağrı mektubunun toplantı gününden en az 10 gün önce taahhütlü postayla bildirileceği hüküm altına alınmıştır.

Hali hazırda üye sayısı on binlerle ifade edilen odalar olduğu dikkate alındığında, üyelere taahhütlü posta yoluyla tebligat uygulaması gereksiz iş yükü doğurmakta ve kâğıt ile kaynak israfına yol açmaktadır.

Günümüz teknoloji imkanları dikkate alındığında, bu tür duyuruların kaynak ve kâğıt israfına yol açmadan yapılması mümkün bulunmaktadır. Hali hazırda uygulamada, madde uyarınca yapılması zorunlu olan taahhütlü postaya ilave olarak,

toplantı duyuruları üyelerin odalarda kayıtlı e-posta adresleri ile telefonlarına iletilmektedir.

Bu çerçevede yaşanan dijital dönüşüme uyum ve kaynakların etkin kullanılmasının sağlanması amacıyla yapılması öngörülen düzenlemeyle, genel kurul toplantılarına taahhütlü posta marifetiyle davet usulü kaldırılmakta ve genel kurul toplantılarına yönelik duyuruların en az on gün önceden genel kurul tarihine kadar yayımda kalacak şekilde odaların resmi internet sitesi üzerinden yapılmasına imkân tanınmaktadır.

Teklifin 3. maddesiyle; 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 34.maddesinin üçüncü fıkrası değiştirilerek; Serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler odaları birliği TÜRMOB genel kurul toplantılarına ilişkin duyuruların tirajı yüzbinin üzerinde olan bir gazete ile ilan edileceği ve ayrıca delegelerin taahhütlü postayla çağırılacağı hükmü kaldırılarak genel kurul toplantısına yönelik duyurunun en az 20 gün önceden genel kurul tarihine kadar yayımda kalacak şekilde birliğin resmi internet sitesi üzerinden yapılmasına olanak sağlanmaktadır.

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 34 üncü maddesinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği genel kuruluna ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında genel kurul toplantılarına ilişkin duyuruların tirajı yüzbinin üzerinde olan bir gazete ile ilan edileceği ve ayrıca taahhütlü bir mektupla delegelere bildirileceği hüküm altına alınmıştır.

Hali hazırda Birlik Genel Kurul delege sayısının yaklaşık 2.000 olduğu dikkate alındığında, delegelere taahhütlü posta marifetiyle tebligat uygulaması gereksiz iş yükü doğurmakta ve kâğıt ile kaynak israfına yol açmaktadır. Hali hazırda uygulamada, madde uyarınca yapılması zorunlu olan taahhütlü postaya ilave olarak, toplantı duyuruları delegelerin Birliğe kayıtlı eposta adresleri ile telefonlarına iletilmektedir.

Bu çerçevede yaşanan dijital dönüşüme uyum ve kaynakların etkin kullanılmasının sağlanması amacıyla yapılması öngörülen düzenlemeyle, genel kurul toplantılarına taahhütlü posta marifetiyle davet ve gazetede ilan usulü kaldırılmakta ve genel kurul toplantılarına yönelik duyuruların en az yirmi gün önceden genel kurul

tarihine kadar yayımda kalacak şekilde Birliğin resmi internet sitesi üzerinden yapılmasına imkân sağlanmaktadır.

3. Kanun Teklifinin 4. Maddesinin Değerlendirilmesi

Kanun teklifinin bu maddesiyle, 3568 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde değişiklik yapılarak; meslek ruhsatnamesini bedelli veya bedelsiz olarak kullandırdıkları tespit edilen meslek mensupları ile başka meslek mensuplarının ad ve unvanları kullanılarak beyanname düzenleyen, imzalayan ya da gönderen meslek mensuplarına meslekten çıkarma cezası verilmesi hüküm altına alınmaktadır.

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 48 inci maddesinde meslek mensuplarına yönelik disiplin hükümleri düzenlenmektedir.

Bilindiği üzere, doğası gereği meslek mensuplarının mesleğin icrasına taalluk eden işleri bizzat yapmaları zorunlu olup, bu zorunluluğa uymayanların meslek mensubu olarak kalmalarına olanak bulunmamaktadır.

Ancak söz konusu husus 3568 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde yer almamaktadır. Yapılması öngörülen düzenlemeyle kanunilik unsurunun sağlanması ve uzun yıllardır ilgili disiplin yönetmeliği uyarınca uygulanan disiplin hükümlerinin maddeye derç edilmesi amaçlanmaktadır.

Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliğinin Meslekten Çıkarma Cezası başlıklı 9 uncu Maddesinin birinci fıkrasının;(d) bendinde “Meslek ruhsatnamesinin bir başkasına kiraya verilmesi, herhangi bir şekilde bir başkasına kullandırılması veya meslek mensubunun mesleki konulardaki yetkilerini genel vekâletname ve/veya düzenleme şeklinde vekâletname ile veya muvazaa yoluyla yahut da başka kanunlardaki düzenlemeleri kötüye kullanarak, mesleğini bizzat yapmayıp, yetkilerini devamlı ya da geçici olarak meslek mensubu olmayan kişilere kullandırması, kendi adına müşteri kabul etmesine, resmî belgelerde mühür ya da kaşesinin kullanılmasına izin verilmesi” ve (e) bendinde “Başka meslek mensuplarının ad ve unvanları kullanılarak, beyanname düzenlenmesi

ve imzalanması,” Meslekten çıkarma cezası uygulanacak haller arasında sayılmaktadır.

Bu çerçevede meslek ruhsatnamesini bedelli veya bedelsiz olarak kullandıkları tespit edilen meslek mensupları ile başka meslek mensuplarının ad ve unvanları kullanılarak beyanname düzenleyen, imzalayan ya da gönderen meslek mensuplarına meslekten çıkarma cezası verilmesi hüküm altına alınmaktadır.

Öte yandan, anılan maddenin mevcut onikinci fıkrası uyarınca cezaların kesinleşmeyle derhal uygulamaya konulması usulü uygulamada sorunlara yol açmakta ve kimi durumlarda mükelleflerin mağduriyetine sebebiyet vermektedir. Bu tür sorunların bertaraf edilmesi amacıyla ilgili fıkra da değişikliğe gidilerek disiplin cezalarının, cezanın kesinleştiğinin meslek mensubuna bildirilmesinden sonra uygulanacağı hüküm altına alınmaktadır.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında görüşlerine başvuru TÜRMOB temsilcisi, kanunilik unsurunu kazandırmak amacıyla yasaya böyle bir ekleme yapılmasını gerekli gördüklerini bildirmişlerdir.

4. Teklifin 5. Maddesinin Değerlendirilmesi

Kanun teklifinin bu maddesiyle, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununun 1 idari para cezaları” ile ilgili 26 ncı maddesi değiştirilmekte, Kanuna ceza miktarlarıyla ilgili yeni fıkralar eklenmektedir.

6 ay sonra yürürlüğe girecek yeni cezai düzenlemelerle, kanuna aykırı faaliyet gösteren eşya ve yolcu taşımacılarına (nakliye, otobüs, dolmuş vb.) bir ihlal için aynı idari para cezası kesmek yerine, ihlalin niteliği, ihlal edenin durumuna göre değişecek alt-üst para cezası sınırları getirilmekte, ceza halleri ayrıntılı yazılmaktadır.Cezaların alt sınırı, mevcut Kanunda 2025 yılı için yeniden değerlendirilmesine göre belirlenmiş para cezaları olacak; üst sınırlar ise bunun 10 katı olacak şekilde düzenlenmektedir.

Yabancı plakalı taşımacıların ihlallerine ayrı kademeli cezalar getiriliyor ve ceza alt-üst sınırları 100 kat olarak belirlenmektedir, Bakanlık yaptırımlarda “kabahatin kapsamı ve cezanın caydırıcılığı” ölçütünü göz önünde tutacaktır.

-Teklifte yer alan hükümle, maddenin birinci fıkrası yeniden düzenlenmekte ve cezalar için sabit/tektip tutar yerine alt-üst sınırlar belirlenmektedir.. “Yetki belgesiz taşıma işi” yapanlara mevcut Kanundaki gibi ceza kesilmeye devam edilecek. Bunun dışında, teklifle “bu belgeyi aldığı halde, yetki belgesi kapsamında olmayan faaliyette bulunanlara” da ceza kesilecek. Mevcut Kanuna göre sabit/tek ceza tutarı uygulanırken, teklifle 17.000-170.000 aralığında değişen cezalar kesilebilecek. 2025 yılı için bu ceza miktarı mevcut Kanundaki yeniden değerlendirme oranına göre 16.420 TL iken, teklifle 17.000-170.000 TL aralığına çıkarılmaktadır.

-a) bendinde yer alan düzenlemeye göre; “Yetki belgesi olduğu halde taşıtını yetki belgesine kaydettirmeden kullananlara” 8.500-85.000 TL aralığında ceza kesilecek (2025 yılı için mevcut Kanunda uygulanan tektip/sabit ceza 8.173 TL’dir). 48 saat geçmeden bu ihlale ikinci kez ceza kesilemeyecektir.

-b) bendinde yer alan düzenlemeye göre; “Tehlikeli yük taşıyan taşıtlar ve taşımacılar”, zorunlu olan yetki belgesi haricinde, taşıyacakları yükün özelliğine uygun bilgi ve belgelere dayanarak, ilgili mercilerden de izin almamışsa, 8.500-85.000 TL aralığında ceza kesilecek (2025 yılı için mevcut Kanunda uygulanan tektip/sabit ceza 8.173 TL). 48 saat geçmeden, bu ihlale ikinci kez ceza kesilemeyecektir. Bu ihlal, cezanın tebliğ tarihinden itibaren aynı takvim yılında üç ve daha çok gerçekleşirse, ceza tutarı bir kat artırılabilecektir. Mevcut Kanunun m. 5/5 fıkrasında bu zorunluluk halleri zaten düzenlenmiştir, teklifle taşıyıcılara göre değişecek ceza aralığı getirilmektedir.

-c) bendinde yer alan düzenlemeye göre; taşımacı kabul edilebilir neden olmaksızın/zorunlu haller dışında taşımayı reddetmişse (Kanunda m. 5/6), 8.500-85.000 TL aralığında ceza kesilecek (2025 yılı için mevcut Kanunda uygulanan ceza 8.173 TL). Bu ihlal, cezanın tebliğ tarihinden itibaren aynı takvim yılında üç ve daha çok gerçekleşirse, ceza tutarı bir kat artırılabilecektir.

-ç) bendinde yer alan düzenlemeye göre; bir taşımacıyı engelleyen taşımacıya (örneğin; dolmuşçunun/otobüs şoförünün yolcuyla almasını engelleyen diğer dolmuşçuya) 25.000-250.000 TL aralığında ceza kesilecek. 2025 yılı için mevcut Kanunda uygulanan ceza 24.622 TL’dir. Bu ihlal, cezanın tebliğ tarihinden itibaren aynı takvim yılında üç ve daha çok gerçekleşirse, ceza tutarı bir kat artırılabilecektir.

-d) bendinde yer alan düzenlemeye göre; yolcuyla biletsiz ya da taşıma sözleşmesi olmadan bindirene; taşıma senedi olmadan eşya taşıyan nakliyeciyeye

8.500-85.000 TL aralığında (mevcutta tektip ceza 8.173 TL); güvenlik kurallarına aykırı biçimde yolcu veya eşya nakleden taşımacılara 5.000-50.000 TL aralığında (mevcutta tektip ceza 4.889 TL); çevre ve insan sağlığı için çıkarılmış mevzuata aykırı hareket eden taşımacılara 5.000-50.000 TL aralığında (mevcutta tektip ceza 4.889 TL) ceza kesilecektir.

-e) bendinde yer alan düzenlemeye göre; yolcusunun sağlıklı, rahat, güvenli yolculuk yapmasını sağlamayan, eşyayı/yolcuyu taahhüt ettiği yere kadar götürmeyen taşımacılara 17.000-170.000 TL arası (mevcutta tektip ceza 16.420 TL); taşıtı nitelikli şoför ve muavinle sefere göndermeyen, bunların belgelerini kontrol etmeyen, şartlara uygun olmayan taşıtı trafiğe çıkaran, araçta yeterli şoför bulundurmayan, taşıt kartı olmayan, sorumluluk sigortası yaptırmayan taşımacılara 8.500-85.000 TL aralığında (mevcutta tektip ceza 8.173 TL); şoförlerinin 6 ayda bir ceza puanlarını öğrenmeyen, ceza puanı yüksek şoförle ilgili tedbir almayan taşımacılara 5.000-50.000 TL aralığında (mevcutta tektip ceza 4.889 TL) ceza kesilecektir.

-f) bendinde yer alan düzenlemeye göre; “taşımacı yetki belgesi” almadan kendi nam ve hesabına taşıma yapan/yaptıran acenteler/taşıma işi komisyoncularına 25.000-250.000 TL aralığında ceza kesilecek (mevcutta tektip ceza 24.622 TL). 48 saat geçmeden bu ihlale ikinci kez ceza kesilemeyecektir. Bu ihlal, cezanın tebliğ tarihinden itibaren aynı takvim yılında üç ve daha çok gerçekleşirse, ceza tutarı bir kat artırılabacaktır.

-g) bendinde yer alan düzenlemeye göre; düzenli yolcu/eşya taşımacılarından, nakliyat ambarı ve kargo işletmeciliği ücret ve zaman tarifesi düzenlemeyenlere veya bu tarifelere uymayanlara 8.500-85.000 TL aralığında (mevcutta tektip ceza 8.173 TL) ceza kesilecektir. Ayrıca, bu ihlal, cezanın tebliğ tarihinden itibaren aynı takvim yılında üç ve daha çok gerçekleşirse, ceza tutarı bir kat artırılabacaktır.

-“ğ”) bendine yer alan düzenlemeye göre, gidiş-dönüşte değişik ücret ve zaman tarifesi uygulayanlara 8.500-85.000 TL aralığında (mevcutta tektip ceza 8.173 TL);

-h) bendinde yer alan düzenlemeye göre; taşıma ücret tarifelerini görülebilecek şekilde işyeri, terminal, bilet satış yerlerine asmayan, taşıtta bulundurmayanlara 3500-35.000 TL aralığında (mevcutta tektip ceza 3.238 TL) ceza kesilecektir. 48 saat geçmeden bu ihlale ikinci kez ceza kesilemeyecek. Ayrıca, bu ihlal, cezanın tebliğ

tarihinden itibaren aynı takvim yılında üç ve daha çok gerçekleşirse, ceza tutarı bir kat artırılacaktır.

-i) bendinde ayrıntılı düzenlemeye gidilmekte ve yabancı taşıtların taşıma faaliyetindeki aykırılıklar için 4 farklı ihlale göre değişen yaptırım öngörülmektedir. Uluslararası taşımalar kapsamında yetkisi olmayan, Bakanlığın izin vermediği yabancı plakalı taşıtlar Türkiye’de iki nokta arasında taşıma yaparsa farklı durumlara göre cezalar kesilecektir.

Yeni teklifle, mevcut Kanundan farklı olarak, yabancı plakalı taşıtların taşımacılık faaliyetlerine aykırılık halleri şöyle sıralanacak ve 5.000-500.000 TL aralığında (100 kat) değişecek ceza kesilebilecektir. Mevcut Kanunda sabit/tek ceza tutarı vardır. Mevzuata aykırı hareket eden yabancı plakalı taşıtların Türkiye’de yaptığı taşımacılıkta taşıt sahibi ya da şoföre 49.835 TL ceza kesilmektedir. Teklifle, ceza alt-üst aralığı 100 kat olacaktır ancak aşağıdaki alt bentlerde hangi ihlal için hangi aralığın takdir edileceği açıkça belirtilmemiştir. Buna göre, yabancı plakalı taşıtlar Türkiye’de taşımacılık yaparken;

1) Uluslararası ikili ve çok taraflı karayolu taşıma anlaşmalarına veya protokollerine uymazsa,

2) Taşıma yetkisi, özel izin belgesi veya Bakanlıktan alınmış izni olmadan taşıma yaparsa,

3) Aldıkları yetki, belge veya izne uygun faaliyette bulunmazsa,

4) Eksik, yanlış, yanıltıcı veya usulsüz belge kullanarak taşıma yaparsa, taşıt sahibine veya şoförüne 5.000-500.000 TL aralığında ceza kesilecektir.

-i) bendinde yer alan düzenlemeye göre; mevcut Kanunda da olduğu gibi, mülki amirin izni olmadan, kanunlara ve taşımacı-yolcu sözleşmesine aykırı biçimde, yolcuyu ve eşyayı sınır kapısına taşıyan, aktarım yapan, eşya depolayanlara 8.500-85.000 TL aralığında ceza kesilecektir (mevcutta tek tip ceza 8.173 TL).

-j) bendinde yer alan düzenlemeye göre; terminal ve önceden yeri/saati belli ara duraklar dışında yolcu indiren/bindirenlere kesilen mevcuttaki 4.889 TL’lik tektip ceza, 5.000-50.000 TL aralığına;

-k) bendinde yer alan düzenlemeye göre; mesleki yeterlilik belgesi olmadan faaliyet gösteren işletmecilere kesilen mevcuttaki 8.173 TL’lik tektip ceza, 8.500-

85.000 TL aralığına çıkarılacak_3 ay geçmeden bu bentteki aynı kabahat için tekrar ceza kesilemeyecektir. Ayrıca, bu ihlal, cezanın tebliğ tarihinden itibaren aynı takvim yılında üç ve daha çok defa gerçekleşirse, ceza tutarı bir kat artırılacaktır_

-Yeni “l)” bendinde, yukarıdaki “k)” bendinden farklı olarak, mesleki yeterlilik belgesi olmadan çalışan şoförlere de (3.500-35.000 TL aralığında) ceza kesilecek. Mesleki yeterlilik belgesi olmadan şoför çalıştıran işletmeciye ise 8.500-85.000 TL aralığında ceza olacak. Böylece mevcut Kanunda sadece işletmeciye yüklenen mesleki yeterlilik belgesi yaptırımı, teklifle sürücüyü ve bu sürücüyü yetki belgesiz çalıştıran işletmeye de uygulanacak. 48 saat geçmeden bu ihlale ikinci kez ceza kesilemeyecektir.

-Yeni “m)” bendinde; cezayı uygulayacak Ulaştırma Bakanlığı personeline, trafik polisi ve zabıtaya, rütbeli jandarmaya, gümrük muhafaza ve muayene memuruna, terminaldeki belediye zabıtasına gerekli bilgi/belgeyi ibraz etmeyenlere 3.000-30.000 TL aralığında ceza kesilecek, böylece teklifle, kamu görevlisine karşı geline durumlar da cezai yaptırıma tabi olacaktır.

Cezaların takdirinde; kabahatlerin kapsamı, niteliği, cezanın caydırıcılığı değerlendirilecek ve Bakanlığın yönetmeliğinde belirlenecektir. Ceza aralıklarının 10 kat, yabancı plakalı araçlar için 100 kat olduğu düşünüldüğünde, ihlal-yaptırım ölçütlerinin kanunda ana unsurlarıyla belirlenmesi, yasama yetkisinin devredilmezliği, kanuni belirlilik, öngörülebilirlik, idarenin yasallığı ve hukuk devleti açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında bu konudaki belirsizliklerin uygulamada sorunlara yol açıp açmayacağı yönündeki sorularımıza tatminkar yanıtlar verilmemiş, düzenlemenin Kabahatler Kanunu’nun 17’nci maddesini esas alarak yapıldığı, uygulanacak 10 kata kadar cezayı yetki belgesi verilen firmanın büyüklüğüne, mali yapısına, faaliyet alanına göre alt düzenlemelerle, yönetmeliklerle belirleneceği, onların sınırlarını, hangi hâllerde, kaç katına kadar uygulanacağını da yönetmeliklerle düzenleneceği ifade olunmuştur.

Söz konusu düzenlemenin Bayındırlık, İmar, Turizm ve Ulaştırma Komisyonunda tüm boyutları ile ele alınmadan acele ile yasalaştırılması gayretini uygun görmemekteyiz,

5. Teklifin 6. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle; Petrol Piyasası Kanununa göre lisansa tabi faaliyetler ile ilgili olarak hakkında vergi kaçakçılığı incelemesi yapılan tesislere, vergi incelemesi sonuçlanıncaya kadar başka bir gerçek veya tüzel kişi için lisans verilmeyeceğine ilişkin hükmün Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi nedeniyle yeniden düzenleme yapılmaktadır.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendinin son cümlesinde, bu Kanuna göre lisansa tabi faaliyetler ile ilgili olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinin (a) ve (b) fıkraları kapsamında; muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya bu belgeleri kullanma, belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleme veya bu belgeleri kullanma suçları ile aynı maddenin (ç) fıkrasında yazılı suçların işlenmesi durumunda *vergi incelemesi sonuçlanıncaya kadar* söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmemesi tedbirinin uygulanması hususu düzenlenmiştir.

Özetle, lisansı geçerliliğini koruyan ve faaliyetine devam eden tesise, *vergi incelemesi sonuçlanıncaya kadar* başka bir gerçek veya tüzel kişi için lisans verilmeyecektir.

Söz konusu bu düzenleme, Anayasa Mahkemesinin E: 2023/136, K: 2024/127 sayılı kararı ile *kamu zararının önlenmesi yönündeki amaç ile teşebbüs özgürlüğüne getirilen sınırlama arasındaki makul dengenin bozulduğu gerekçesiyle 2/10/2024 tarihinde dokuz aylık süre verilerek iptal edilmiştir*. Buna göre karar 2/7/2025 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Bu kararda, alınan idari tedbirle ilgili olarak, vergi incelemesi aşamasında değişen şartlara göre anılan tedbirin devam etmesinin gerekli olup olmadığı yönünde yetkili makamlara bir değerlendirme yapma imkânı tanınmadığı hususu da dile getirilmiştir.

Düzenleme ile, bent kapsamında kalan suçlarla ilgili olarak vergi incelemesi görevi bulunduğuunun Vergi Denetim Kurulu Başkanlığınca Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna bildirilmesiyle söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmemesi tedbiri uygulanacaktır.

Bu tedbir üç ayda bir, Vergi Denetim Kurulu Başkanlığından temin edilecek bilgilere göre Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunca değerlendirilecektir. Teklif ile getirilen bu tedbirin üç ayda bir gözden geçirilmesine yönelik düzenleme AYM kararının gerekçesini karşılamaktadır.

Tedbirin süresi, vergi incelemesi daha uzun sürse bile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna yapılan bildirimden itibaren bir yılı geçemeyecektir.

Vergi İncelemelerinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “İnceleme süresi” başlıklı 23 üncü maddesine göre vergi incelemesinin *“tam inceleme yapılması halinde en fazla bir yıl”* içinde bitirilmesi esastır. İncelemenin bu süre içinde bitirilemeyeceğinin anlaşılması halinde ise tam incelemelerde altı ayı geçmemek üzere ek süre verilebilecektir.

Görüldüğü üzere “lisansı geçerliliğini koruyan ve faaliyetine devam eden tesise, vergi incelemesi sonuçlanıncaya kadar başka bir gerçek veya tüzel kişi için lisans verilmeyeceğine” ilişkin kural AYM kararı nedeniyle iptal edilmemiş olsaydı geçecek sürenin yaklaşık olarak en fazla 1,5 yıl olması beklenirken teklif ile bu süre en fazla 1 yıl ile sınırlanmış olmaktadır.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında, Hâlen akaryakıt bayi istasyonu olarak toplam 1.385 lisans devir yasağı olan tesis mevcut. Bunlardan 87’si mühürlü durumda bulunduğu, 750’sinin lisansı sona erdiği, 498’inin ise lisansının yürürlükte bulunduğu, 2021 yılında 7318 sayılı yasa ile yapılan değişiklik sonrası bu konudaki vergi incelemelerinin etkinliğinin arttığı, ifade olunmuştur.

6. Teklifin 7 ve 12. Maddelerinin Değerlendirilmesi

Teklifin 7. maddesiyle; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 43 üncü maddesinin birinci ve dokuzuncu fıkraları değiştirilmektedir.

Teklif edilen maddeyle hesaplama yöntemi değiştirilen Cumhurbaşkanı emekli aylığı, Meclis Başkanı emekli aylığının yüzde 5 fazlası olacak şekilde artırılmaktadır

Kanunun mevcut, 43’üncü maddesiyle, *“Cumhurbaşkanı iken bu görevinden herhangi bir nedenle ayrılanlara, istekleri üzerine, müracaat tarihini takip eden ay*

başından itibaren, istek tarihinde Cumhurbaşkanına ödenmekte olan aylık ödeneğin yüzde 40'ı oranında yaşlılık aylığı bağlanması" öngörülmektedir.

Aynı maddenin mevcut ikinci fıkrasında ise herhangi bir nedenle görevden ayrılan Cumhurbaşkanının başka bir görevi nedeniyle yaşlılık aylığına hak kazanmışsa, bu aylıklardan yüksek olanının yaşlılık aylığı olarak bağlanması hükmü bulunmaktadır. Teklif edilen düzenlemeyle ise cumhurbaşkanı emekli aylığının cumhurbaşkanı ödeneği ile ilişkisi kesilerek 140.690 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar olarak belirlenmektedir. *(Memur aylık katsayısı 2025 yılının ilk yarısı için 1,012556 olarak uygulanıyor)*

Mevcut durumda, 2025 yılı için Cumhurbaşkanının aylık ödeneği 238 bin lira olduğu için, emekli cumhurbaşkanı aylığı $(238.000 \times 0,40) = 95$ bin 200 liraya denk düşmektedir. *(%4 ek ödeme hariç)*

Getirilen yeni öneriyle ise bu tutar $(140.690 \times 1,012556) = 142$ bin 456 liraya yükselmektedir. *(Yüzde 4 ek ödeme hariç)*

Maddenin gerekçesinde Cumhurbaşkanı emekli aylığının TBMM emekli aylığının yüzde 5 fazlası olarak belirlendiği ifade edilmektedir.

Kanunun aynı maddesinde TBMM Başkanının emekli aylığının 133.988 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar olarak belirlenmektedir. $(133.988 \times 1,012556) = 135$ bin 670 lira alıyor. *(%4 ek ödeme hariç)*

Bu önerinin getirilmesine, Cumhurbaşkanı emekli aylığının "milletvekili emekli aylığının altında kalmış olması" gerekçe gösterilmektedir.

Teklifin 12. maddesiyle; 3055 sayılı Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanunun adı "Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanun" şeklinde değiştirilmekte ve Kanuna ek madde ilave edilmektedir.

Yapılan düzenleme ile; Cumhurbaşkanının halen Cumhurbaşkanlığı bütçesine konulan "Cumhurbaşkanı ödeneği" ile belirlenen maaşı, TBMM Başkanının maaşının yüzde 5 fazlası olması koşuluyla yasayla belirlenmektedir.

Teklif edilen maddeyle, Kanunun, "Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanun"un adının

"**Cumhurbaşkanı**, Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanun" şeklinde değiştirilmesi teklif edilmektedir.

Kanuna, Cumhurbaşkanının maaşı ile ilgili olarak ek bir madde (ek 1'inci madde) eklenmektedir. Maddeyle Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclis Başkanına mali ve sosyal haklar kapsamında yapılan her türlü ödemeler toplamının yüzde 5 fazlasının aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenek olarak verilmesi öngörülmektedir.

Cumhurbaşkanının 2025 yılı bütçe kanununa konulan Cumhurbaşkanlığı ödeneğine göre brüt maaşı 238 bin lira düzeyinde bulunmaktadır.

Teklifle mevcut cumhurbaşkanı maaşını artırılmaktadır. Teklifle şimdiye kadar yasal bir sınırlama bulunmayan cumhurbaşkanı maaşı için yasal bir sınırlama getirilmektedir.

Etki analizi raporunda düzenlemelerin emekli aylığı da dahil olmak üzere toplam yıllık maliyeti yaklaşık olarak 670 bin TL olup 2025 yılı için 8 aylık maliyetinin yaklaşık 450 bin TL olacağının tahmin edildiği ifade edilmiştir.

7. Teklifin 8. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle 5510 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "3.000'er TL" ibaresi "4.000'er TL" şeklinde değiştirilmektedir.

Kanunun, emeklilere Ramazan ve Kurban Bayramlarında ikramiye ödenmesine ilişkin ek 18'inci maddesinde değişiklik yapılarak, 2024 yılında 3.000 lira olan ikramiyenin 4.000 liraya çıkarılması öngörülmektedir.

Emeklilere bayram ikramiyesi CHP'nin ısrarlı takibi sonucu iktidar tarafından 2018 yılında bir seçim vaadi olarak kabul edilmişti. 2018 yılında 1.000 lira olarak ödenen bayram ikramiyeleri ilerleyen yıllarda iktidar tarafından enflasyona ezdirilerek reel olarak eritilmiştir.

2018, 2019 ve 2020 yıllarında 1.000'er lira olarak ödenen bayram ikramiyesi, 2021 ve 2022 yıllarında 1.100'er lira, 2023 yılında 2.000 lira, 2024 yılında da 3.000 lira olarak ödenmiştir.

Asgari ücretle karşılaştırılırsa, ilk belirlendiği 2018 yılında 1.000 lira bayram ikramiyesi asgari ücretin yüzde 62,4'ü düzeyinde iken, bugünkü 4 bin lira asgari ücretin yüzde 18'ine denk gelmektedir.

Bayram ikramiyesinin asgari ücrete olan oranı korunsaydı, 2025 yılında ikramiyenin 13 bin 788 lira olarak ödenmesi gerekmekteydi.

2018 yılında en düşük emekli aylığı uygulaması yoktu. Ancak 2019 yılında yine CHP'nin ısrarla dile getirmesi sonucu 1.000 lira olarak belirlenen en düşük emekli aylığı ile bayram ikramiyesi eşitti. 2024 yılında da aynı eşitlik sağlansaydı emeklilere Ramazan ve Kurban bayramlarında 14 bin 469 lira ödenecekti.

Komasyon üyelerine dağıtılan Etki Analiz Raporuna göre; Bayram ikramiyesinin 3.000 TL'den 4.000 TL'ye yükseltilmesinin 2025 yılı ilave maliyeti 28,4 milyar TL olarak öngörülmektedir. 28,4 milyar ilave maliyetin bütçe içindeki payı ise sadece binde 1,9'dur.

2025 yılı bütçesinde faiz giderlerinin 1 trilyon 950 milyar lira; vergi harcamalarının 3 trilyon lira; KÖİ modeli için Hazineden yapılan ödemelerin 204 milyar liraya ulaştığı bir durumda 28,4 Milyar TL. tutarında bir maliyetten bahsetmenin çok düşündürücü olduğu kanaatindeyiz.

Diğer taraftan, her yıl emeklilerin bayram ikramiyesine yapılacak artışların kamuoyu gündemine taşınması son derece yanlıştır. Yapılması gereken söz konusu ödemelerin net asgari ücret, yeniden değerlendirme oranı, yıllık enflasyon oranı gibi parametrelere bağlanarak tespit edileceği bir sistemin kurulmasıdır.

2018 yılında 12 milyon 613 bin emekli sayısına karşın o yıl verilen emekli ikramiyesinin bütçedeki payı yüzde 1,7 seviyesindeydi. 2019 yılında emekli sayısı 12 milyon 977 bine çıkmasına karşın emekli ikramiyesinin bütçeden aldığı pay yüzde 1,5'e düşmüştür. 2024 yılında emekli sayısının yüzde 32 artmasına, EYT'yle beraber 16 milyon 677 bine çıkmış olmasına rağmen bütçeden emekli ikramiyesi olarak ayrılan payın binde 8'e düşmüş olduğu dikkate alındığında emeklilere bayramlarda yapılan ödemelerin bütçeye yük getirdiğinden bahsetmek olanaksızdır.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında görüşlerine başvurulmuş Türkiye Emekliler Derneği, Tüm Emekliler Derneği, Memur Sen, İşçi Emeklileri Dul ve Yetimleri Derneği temsilcileri söz konusu artışı yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir.

AKP iktidarlarının Türkiye'yi yönettiği süre içinde bölüşüm ilişkileri gittikçe bozulmuştur; fakirin daha fakir olduğu, zenginin daha zengin olduğu bir sistem yaratılmıştır.

Bugün sabit gelirli kesimin, ücretle, maaşla geçinen kesimin enflasyona karşı bir savunma mekanizması, uyum yeteneği yoktur. Ücret ve gelir artışlarının hedef enflasyona göre belirlenmesi, böyle yüksek bir enflasyon ortamında asgari ücretin yılda birden fazla kez gözden geçirilmeyeceğinin açıklanması AKP iktidarının bu konudaki yaklaşımını ortaya koymaktadır.

Ülkenin sınırlı kaynakları Kur Korumalı Mevduat, dövize endeksli KÖİ projeleri nedeniyle bir avuç mutlu azınlığa aktarılırken kaynak ve gelir dağılımındaki eşitsizliğin ülkenin ekonomik ve sosyal yaşantısında neden olacağı tahribat göz ardı edilmektedir.

Anayasa'nın 2'nci maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir ve Anayasanın 60'ncı maddesine göre herkes sosyal güvenlik hakkına sahiptir.

Sosyal devletin görevi, yoksullara, esnafa, küçük çiftçiye, memurlara, işçilere ve emeklilere yönelik politikaları yine onların sesine kulak vererek yaşama geçirmektir.

Yoksulluk sınırının 75.973 TL'ye, açlık sınırının 23.324 TL'ye çıktığı, sansürlü TÜİK verilerine göre enflasyonun % 39.05 civarında gerçekleştiği, küçük esnaf, çiftçi, memur-emekli ve tüm dar gelirlilerin durumlarının gittikçe kötüleştiği bir ortamda, bayramlarda emeklilere yapılan ikramiye ödemelerinin 3.000 liradan 4.000 liraya çıkarılması yaşanan yıkıcı enflasyon ortamında, gelir ve servet eşitsizliklerinin gitgide arttığı bir ortamda tarafımızca yetersiz bulunmaktadır.

Bu düzenleme bir zam değildir. İktidar sistemi düzeltmek yerine günlük hamlelerle sorunu geçiştirmeye çalışmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevi, sosyal devlet ilkesi doğrultusunda yıllarca primini düzenli bir biçimde ödeyen emeklilerimize, Anayasal hakları olan sosyal güvenlik hakkı çerçevesinde insanca yaşayabilmelerine olanak sağlayan bir emekli aylığına hak kazanabilmeleri için gerekli düzenlemeleri yapmaktır. Asgari ücrete,

memur ve emekli maaşlarına yapılan zamlar daha cebe girmeden eriyip gitmektedir. Çalışanların ve emeklilerin tasarruf ya da fedakârlık yapabilecek durumu yoktur.

Diğer taraftan, SGK'nın bozulan aktüeryal dengeleri de dikkate alınarak, tüm emeklilerle ilgili aylık bağlama oranlarının gözden geçirilerek artırılması, emeklilere büyümeden kaynaklı refah payı verilmesi, intibak düzenlemesi yapılarak 1999 öncesi, 1999-2008 arası ve 2008 sonrası olmak üzere ortaya çıkan farklılıkların giderilmesi gibi konularda emeklilik sisteminde köklü değişikliklere ihtiyaç bulunmaktadır.

Teklifin görüşülmesi sırasında grubumuzca verilen ve emeklilere bayramlarda ödenen ikramiye tutarının net asgari ücret seviyesine çıkarılması ile ilgili önergemiz komisyonun AKP'li ve MHP'li üyelerince reddedilmiştir.

8. Teklifin 9. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Hizmetleri Hakkında Kanunun “Geçiş ücretini ödememe ve güvenliğin ihlali” başlıklı 30 uncu maddesi değiştirilerek işletme hakkı özel sektörde olan veya özele devredilmiş otoyolları geçiş ücretini ödemeden kullanan “yabancı plakalı araçlar”a kesilecek ceza için, herhangi bir yazılı tebligat yapılması şartı aranmayacaktır.

Bu araçların sürücülerine ulaşılabilecek iletişim kanalı bulunamadığı için, tebligat yolu denenmeyecek, cezalar ve otoyol geçiş ücretleri gümrük kapılarında doğrudan tahsil edilebilecek, bu ödemeler yapılmadan yabancı plakalı aracın gümrükten ayrılmasına izin verilmeyecektir.

Teklifle maddeye eklenen onuncu fıkrayla; özel şirketlerin işlettiği otoyolu ücretini ödemeden kaçak kullanan Türkiye plakalı sürücüye ise mevcut kanundaki gibi SMS, e-posta, ihbarname, e-devlet yoluyla cezası bilgi verilmeye devam edilecektir.

Teklifle, özel şirketlerin işlettiği otoyolları kaçak kullanan, ücret ödemeyen yabancı plakalı araç, sürücüsünün Türk vatandaşı olup olmadığına bakılmaksızın kesilen ceza ve geçiş ücretlerini gümrük kapısında ödemeden yurtdışına çıkamayacaktır. Alacaklar için tebligat şartı aranmayacaktır. Gümrük kapısı görevlileri tahsilatla yetkili kılınmaktadır.

Tahsil edilen tutarın %60'ı hizmet payı olarak genel bütçeye gelir kaydedilecek, %40'ı işletmeci firmaya aktarılacak üzere tahsilatı izleyen ay sonuna kadar Genel Müdürlüğe aktarılacak ve 7 işgünü içinde işletmeci firmanın hesabına geçecektir. Bu hususta usul ve esasları Ticaret, Hazine ve Maliye, Ulaştırma ve Maliye Bakanlıkları müşterek belirleyecektir. Uluslararası sözleşme hükümleri ise saklı tutulacaktır.

Mevcut uygulamada, Karayolları Genel Müdürlüğünün işlettiği otoyolları kaçak kullanan yabancı plakalı araçlar geçiş ücreti ve cezaları gümrük kapılarında ödüyorken, özel şirketlerin işlettiği otoyollardaki kaçak geçiş ve cezalar için mevzuatta boşluk bulunmaktadır. Ayrıca bu yabancı plakalı araçların geçişi sonrası zorlayıcı yasal hüküm bulunmadığından, kendilerine tebligat yapılacak bir adres de olmadığından, ücret ve cezalar tahsil edilememektedir.

Tahsilatın genel hükümler kapsamında yapılması da bunun gerçekleşmesini imkânsız kılmaktadır.

Teklifle, özel şirketlerin, yabancı plakalı araçların otoyoldaki kaçak geçiş alacakları ve para cezalarının ödetilmesi bakımından kamu-özel farkı ortadan kaldırılmaktadır. Kamu kurumları bu alacakları gümrük kapılarında tahsil edebilecek. Ayrıca, gerekçede Türkiye'de özel bir otoyolu parasız/kaçak kullanan yabancı plakalı ticari taşımacının aynı yolu para ödeyerek kullanan yerli bir nakliye firmasıyla maliyet yönünden de rekabeti bozduğu vurgulanmaktadır.

2025 Merkezi Yönetim Bütçesi dokümanlarından Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının ulaştırma projelerine ait trafik garantileri ve katkı ödemelerinin 2025'te 5 milyar TL, 2026'da 5.3 milyar TL, 2027'de 6.1 milyar TL; karayolları ulaştırma projelerine dair trafik garanti ve katkı ödemelerinin 2025'te 94.6 milyar TL, 2026'da 114 milyar TL, 2027'de 118.8 milyar TL olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Maddenin komisyondaki görüşülmesi sırasında, geçmişte yabancı araçların özel otoyollarını parasız/kaçak kullanmaları halinde kendilerine Hazine tarafından ödenmeyen geçiş ücreti ve cezaların ödendiğine dair 2018 yılında Sayıştay tarafından düzenlenen Karayolları Genel Müdürlüğü Denetim Raporu da dayanak gösterilerek yöneltilen iddialara ilişkin olarak sorulan sorulara, bakanlık yetkilileri; kaçak geçişlerin ilgili özel firmanın sorumluluğunda olduğunu, kaçak geçişlerin garantili geçiş kapsamında değerlendirildiği, bunlar için özel firmalara herhangi bir ücret ödemesinde

bulunulmadığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, söz konusu tespitlerin 2018 yılı Sayıştay Denetim Raporlarında neden yer aldığı hususu açıklığa kavuşturulamamıştır.

Ayrıca son beş yıl içerisinde kaçak geçiş yapıp geçiş ücretini ödemeyen yabancı plakalı araç sayısı konusunda istenilen bilgilere komisyon çalışmaları sırasında yanıt verilememiştir.

Yapılması tarafımızca da gerekli bulunan söz konusu düzenlemenin Bayındırlık, İmar, Turizm ve Ulaştırma Komisyonunda tüm boyutları ile ele alınmadan acele ile yasalaştırılması gayretini uygun görmemekteyiz.

9. Teklifin 10. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 6 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Bu maddede öngörülen değişiklikler; denetim raporlarının Cumhurbaşkanlığına sunulması, TBMM'ye gönderilmesi ve TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda raporların görüşülmesine ilişkin takvimin uzatılması-ötelenmesi içeriklidir.

Daha önce, 16/4/2020 tarihli ve 7244 sayılı Kanunun 15 inci maddesiyle, bağımsız denetim raporları üzerinden en az üç merkezi denetim elamanı tarafından hazırlanacak raporların **haziran** ayı olan Cumhurbaşkanına sunulmasına ilişkin süre **ağustos** ayı sonu olarak değiştirilmişti; şimdi ise teklif edilen madde ile bu takvim **kasım** ayı sonuna kadar ötelenmektedir.

Yani, TVF'nin denetiminde şimdiye kadar yasadaki takvime hiçbir zaman uyamayan Cumhurbaşkanlığı, kanundaki takvimi kendisine uydurmak istemektedir.

Mevcut düzenlemede Cumhurbaşkanı'nın kendisine sunulan bu raporları ne zaman TBMM'ye göndereceğine ilişkin bir düzenleme yoktur: sadece Cumhurbaşkanı'nın TBMM'ye göndereceği raporların **ekim** ayında TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi düzenlenmiştir.

Teklif edilen değişiklik ile, Cumhurbaşkanı'nın **kasım** ayı sonuna kadar kendisine sunulan raporları izleyen **aralık** ayı sonuna kadar TBMM'ye sunması ile Plan ve Bütçe Komisyonunun da bu raporları izleyen **ocak** ayının sonuna görüşmesi düzenlenmektedir.

Tamamen kamuya ait varlık ve kaynaklarla oluşturulan ve 2023 yılı itibarıyla 9.3 trilyon TL'lik bilanço büyüklüğüne sahip olduğu ifade edilen ve paralel bir bütçe ve hazine gibi kullanılan Türkiye Varlık Fonu, şirket, alt şirketler ve fonlarının yıllık denetimlerinin, kanunda öngörülen esaslar dikkate alınarak T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonunca süresinde icra edilmesi, yasal bir zorunluluk olmasının ötesinde T.B.M.M.'nin denetim işlevinin yerine getirilmesi açısından da önem taşımaktadır.

Bununla birlikte, söz konusu düzenleme Türkiye Varlık Fonunun denetim problemini çözmemektedir.

Türkiye Varlık Fonu özellikle kaynak, denetim ve muafiyete ilişkin noktalarda oldukça geniş yetkilere sahiptir. Bu durumun orta ve uzun vadede kamu maliyesi ve idari bakımdan ciddi sakıncalar ortaya çıkarması kaçınılmazdır.

Türkiye Varlık Fonu'nun Sayıştay denetimi başta olmak üzere çoğu hukuki mevzuattan, vergi ve yükümlülükten muaf tutulması ve aynı zamanda gerçekleştireceği yatırım ve işlemlere yönelik somut bir hedef ortaya koymamış olması Fonun ileride yapacağı faaliyetlerin meşruiyetini ve denetimini zorlaştırmaktadır.

Bu çerçevede, Türkiye Varlık Fonu Şirketi, Şirket tarafından kurulacak diğer şirketler, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulacak alt fonların gerekli yasal değişiklik yapılarak Sayıştay denetimine tabi tutulmalarının sağlanması icap etmektedir. Bu denetimin kapsamının da Bağımsız Denetim Kurumlarınca yapılan denetimler sonucunda düzenlenen rapor ve mali tablolaradaki bulgu ve değerlendirilmelerle sınırlandırılmaması gerekmektedir.

10. Teklifin 11. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle,, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 11 inci maddesinin dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere bir fıkra eklenmektedir.

Faaliyet izni kaldırıldıktan sonra tasfiye sürecine tabii tutulan vakıf yüksek öğretim kurumlarına, mülkiyeti Hazineye ait olup bedelsiz olarak devredilmiş olan taşınır ve taşınmaz mallar ile hakların, tasfiye sürecine tabi tutulmadan Hazineye geri intikalinin sağlanması öngörülmektedir.

Madde gerekçesinde;

“Hazineye ait malvarlığını bedelsiz şekilde edinen vakıf yükseköğretim kurumları faaliyet izni kaldırıldıktan sonra tasfiye sürecine tabi tutulmakta, tasfiye sonucunda kalan malvarlığı ise kurucu vakfa intikal ettirilmektedir. Bu durum kamu zararının ortaya çıkmasına sebep olduğu gibi özel hukuk tüzel kişiliğine sahip bir kurumun haksız kazanç elde etmesi sonucunu doğurmaktadır. Teklif ile vakıf yükseköğretim kurumlarının öz sermayeleri ile elde etmedikleri ve mülkiyeti Hazineye ait olan malvarlığı değerlerinin tekrar Hazineye intikalinin sağlanması hedeflenmektedir.”

açıklaması yer almaktadır.

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında Faaliyet izni kaldırılan ve tasfiye edilerek malvarlığı kurucu vakfa intikal ettirilen vakıf yüksek öğretim kurumlarının hangileri olduğu, şimdiye kadar hazineye ait hangi taşınır ve taşınmaz mallar ile haklar hazineye dönmesi gerekirken hangi kurum-kuruluşlara verildiği, işlem bazında oluşmuş olan kamu zararları var ise miktarlarının ne olduğu yönünde sorduğumuz sorulara cevap alınamamıştır.

Söz konusu düzenlemenin Anayasa ve Adalet Komisyonlarında görüşülmeden acele ile Plan ve Bütçe Komisyonunda görüştürülerek yasalaştırılması gayretini uygun bulmamaktayız.

11. Teklifin 13. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 38 inci maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmektedir.

Söz konusu madde ile 375 sayılı KHK'nın Ek 10 uncu Maddesinin Birinci Fıkrasının (a) ve (b) Bentleri Kapsamında Yer Alan ve Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ve Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak kurulan başkanlıklar ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı, Başbakanlık ve bakanlıklar ile bunların bağlı ve ilgili kuruluşları (Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile 2659 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi ve 399 sayılı Kanun Hükmünde

Kararnamenin ek 2 nci maddesi kapsamında bulunanlar hariç), sosyal güvenlik kurumları, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Türkiye İstatistik Kurumu, Yüksek Seçim Kurulu, Yükseköğretim Kurulu, Üniversitelerarası Kurul ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı Personelinden 375 sayılı KHK'nın eki (II) sayılı Ücret ve Tazminat Gösterge Cetvelinde yer alan kadro ve pozisyonlarda bulunanlara ödenen tazminatlara eklenecek ek tazminat göstergesinin düzenleyen ek 38. Maddenin bir ve ikinci fıkralarında belirlenen ek tazminat göstergesi rakamlarının uygulanmasında ve hak kazanılmasında aylıklara uygulanan usul ve esasların uygulanacağı düzenlenerek madde kapsamında yapılmakta olan ve maaşın esas unsuru olan tazminat ödemelerinin ödeme zamanı, usulü, hak kazanımı ve benzeri hususlarda hak sahiplerinin farklı statülerde bulunmasından kaynaklı sorunlar giderilmek istenmiştir.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında herhangi bir ilave izahat verilmemiştir.

Ayrıca hazırlanan Etki Analizi Raporunda maddede yer alan düzenleme ile ilgili olarak bir mali yük belirlemesinde bulunulmaması dikkat çekici bulunmuştur.

12. Teklifin 14. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle 399 sayılı KHK'ya yeni bir ek madde eklenmektedir. Bu maddenin birinci fıkrası ile ülke genelindeki sivil havalimanlarında çalıştırılmakta olan memurlar ile sözleşmeli personele gerçekleşen giden uçak trafiği sayısının %40'ı, memur aylık katsayısı ile çarpılarak DHMİ personeline performans primi olarak ödenmesi hususu düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası ile, 399 sayılı KHK'nın eki I sayılı cetvelde yer alanlar (Bu cetvelde hangi kadroların olduğu ayrıca belirlenmelidir) ile Avrupa Hava Seyrüsefer Teşkilatı tarafından finanse edilen DHMİ personeline (Hava sahasında, apron bölgesinde çalışan ve iniş/kalkış operasyonları ile transit uçaklara hizmet veren personele) ise ülkemizin hava sahasını, ülkemizdeki herhangi bir havalimanına iniş/kalkış yapmaksızın, transit kullanan sivil hava araçları sayısının memur aylık katsayısının %120'si oranında ayrıca ek performans primi ödemesi yapılacaktır.

Maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında ise bu Performans primi hesaplamalarında bir önceki yılın aynı ayında gerçekleşen uçak trafiği esas alınacak ve eğer yıllık uçuş sayılarında artış olursa, bu artışa denk gelen prim farkı, takip eden yılın ocak ayında tek seferlik olarak personele ödenmesi düzenlenmiştir.

Maddenin beşinci fıkrası ile DHMİ bünyesinde resmi kadro ataması olmadan görev yapanlar ile (Cumhurbaşkanlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Eurocontrol Teşkilatı ve Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığında geçici olarak görevlendirilenler hariç) başka kamu kurumlarına geçici olarak görevlendirilen personele prim ödemesi yapılmayacağı düzenlenmiştir.

Maddenin altıncı fıkrası ile bu madde çerçevesinde yapılan prim ödemelerinin personele fiilen hizmete katkı sağladığı sürece bulunduğu asli kadro veya pozisyonuna göre yapılacağı düzenlenmiştir. Sağlık raporu, ücretli izin, görevden uzaklaştırılma, tutuklanma, gözaltına alınma gibi durumlara isabet eden günler için ödeme yapılmayacağı söz konusu fıkra düzenlenmiştir.

Maddenin yedinci fıkrası ile yapılan ödemelerin; gelir ve damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödeneceği düzenlenmiştir.

Söz konusu düzenlemenin daha kısıtlı bir versiyonu daha önce, Türk Sivil Havacılık Kanunu ve Bazı Kanun ve KHK'larda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Teklifin 26'ncı maddesi ile düzenlenmişti.

Bu madde ile 375 sayılı KHK'nın eki I sayılı Cetvelin ek ödeme oranları ile ilgili (Ç) bölümündeki teknik sözleşmeli personel arasına pilot, hava trafik başkontrolü ve Hava Trafik Kontrolü Havacılık Bilgi Yönetimi Uzmanı ve DHMİ Havacılık Bilgi Yönetimi Müdür Yardımcısı ve şef pozisyonlarında bulunanlar eklenerek bunlara yapılacak ek ödeme oranları düzenlenmiştir. Madde gerekçesinde bu unvanların ayrı ayrı düzenlenmesi ihtiyacının EUROCONTROL tarafından bu personele yapılan ödemelerin karşılanması amacı taşıdığı belirtilmekteydi.

İlgili maddenin Bayındırlık, İmar ve Ulaştırma Komisyonunda görüşmeleri esnasında DHMİ'de örgütlü olan sendikaların ve personelin eylemleri nedeniyle geri çekilmiş ve yeniden değerlendirileceği belirtilmişti.

Şimdi getirilen bu düzenleme ile yeni bir prim ve ödeme düzenlemesi yapılmış, ancak bu prim ödemesinden işçi personel kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca, transit uçak prim ödemesinden yararlanacak memurlar ile sözleşmeli personel daha kısıtlı olarak yararlanması düzenlenmiştir.

Buna göre bu primler ve ödeme şu şekildedir:

1- Giden Uçak Trafğine Bağlı Prim Hesaplaması

Formül: Prim = (Giden Uçak Sayısı) × (Memur Aylık Katsayısı × 0.40)

2- Transit Uçuşlara Bağlı Ek Prim Hesaplaması

Formül: Ek Prim=(Transit Uçak Sayısı)×(Memur Aylık Katsayısı× 1.20)

3- Uçuş Sayısı Artışına Bağlı Ek Ödeme

Formül: Ek Ödeme=(Artan Uçuş Sayısı) × (Memur Aylık Katsayısı × 0.40) (Ocak ayında tek seferlik)

Bu primlerden yararlandırılmayacak olan personelin düzenlendiği beşinci fıkrada Cumhurbaşkanlığında görevlendirilen personel açısından bu primin ödenmeye devam edileceğine ilişkin düzenlemenin herhangi bir gerekçesi bulunmamaktadır.

Maddenin Komisyondaki görüşmeleri sırasında görüşlerine başvurulanan Büro Emekçileri Sendikası, Ulaştırma Memur-Sen, Ulaşım İş Sendikası, Tüm Ulaşım Sen. Hava Trafik Kontrolörleri Sendikası, Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası, Havacılık Uzmanları Sendikası temsilcileri söz konusu düzenlemeyi yetersiz ve kurum içi barışını bozacak nitelikte bulduklarını ifade etmişlerdir.

Komisyonunda iktidar partisi milletvekillerince verilen bir önerge ile Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü çalışanlarının da söz konusu düzenlemeden yararlanmasını sağlayan bir düzenleme yapılmıştır.

Ulaştırma sektörü ve onun bir parçası olan havacılık, birçok faaliyet alanıyla bağlantılı, toplumsal yaşam açısından hayati öneme sahip, Türkiye açısından kritik öneme sahip, turizm sektörü ile seyahat özgürlüğünün en önemli unsurlarından bir tanesidir.

Nitelikli, liyakatli, personeli ile iş barışı sağlanmış, kaliteli ve herkesin erişebileceği fiyatlarla hizmet sunan bir havacılık sektörü getirdiği taşıma kolaylıklarının yanı sıra, ülkemizin tanıtımı açısından da büyük bir önem arz etmekte, bu bakımdan uluslararası bir prestij kaynağı olarak da öne çıkmaktadır.

Türkiye havalimanlarının işletilmesi ile Türk hava sahasındaki hava trafiğinin düzenlenmesi ve kontrolü görevi, Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir. Türk Sivil Havacılık sektörünün altyapısını oluşturan tesis ve donanımıyla, 1933 yılından bu yana değişik isim ve statülerle hizmetlerini yürütmekte olan kuruluş, 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Ana Statüsü çerçevesinde 1984 yılından itibaren faaliyetlerini Kamu İktisadi Teşebbüsü olarak sürdürmektedir.

DHMİ, 30.11.1988 tarih ve 3504 sayılı kanun ile onaylanan Uluslararası Hava Seyrüseferinin Emniyeti İçin Avrupa Teşkilatı Sözleşmesine tabi olup, 01.03.1989 tarihinde Eurocontrol'e üye olmuştur.

Ülkemiz hava seyrüseferine ilişkin işlemler, DHMİ tarafından koordine edilerek izlenmektedir. 41 üyesi bulunan Eurocontrol'un hedefi; Tek Avrupa Seması kavramıyla bağdaşan, tekdüzen bir pan-Avrupa Hava Trafik İdaresi sisteminin geliştirilmesidir. Tamamen entegre bir hava trafik idaresi sistemi sayesinde Eurocontrol, Avrupa havacılığının daha güvenli, daha emniyetli ve çevreye daha dost hale gelmesine katkıda bulunmaktadır.

Eurocontrol, Yol Ücretleri Sistemi çerçevesinde, her yıl tahmini ve kesinleşen ülkemiz milli maliyet tabanını (national cost-base) belirleyerek maliyet tutarlarını Eurocontrol'e iletmektedir. Milli maliyet tabanı, hava seyrüsefer hizmet maliyetlerini kapsayacak biçimde tespit edilmekte, bilahare, milli maliyet tabanının o ülkenin hizmet birim sayısına (number of service units) bölünmesi sonucunda milli birim fiyat (national unit rate) hesaplanmakta ve söz konusu milli birim fiyat, ülkemiz Uçuş Bilgi Bölgesi'nde (FIR) gerçekleşen uçuşlar için tahakkuk ettirilecek yol ücretlerinin (route charges) hesaplanması için kullanılan üç parametreden birini oluşturmaktadır.

Eurocontrol, üye ülkelerin hava sahalarını kullanan havayolu şirketlerinden, başta personel giderleri olmak üzere tanımlanmış faaliyet ve gider kalemlerinden oluşan milli maliyetler ölçeğinde ücret tahsil etmekte ve ilgili ülkelere aktarmaktadır.

Eurocontrol'e üye ülkeler arasında milli maliyetlerin karşılanması esas olduğu için yol birim ücretleri bakımından farklılıklar bulunmaktadır.

Avrupa'nın en büyük ikinci hava sahası olmasına karşın ülkemizin milli maliyetleri ve yol birim ücretleri diğer ülkelere göre çok daha düşüktür. Örneğin 2023 yılında Fransa'da hizmet birim sayısı 21.2 milyonken, bildirdiği maliyet 1 milyar 547 milyon euro olmuştur. Hizmette 19.6 milyon ile hemen ardından gelen Türkiye ise sadece 451.2 milyon euro maliyet bildirmiştir. Yine 2024 yılında da Fransa'nın bildirdiği maliyet yaklaşık 1.5 milyar euro iken, ülkemizin bildirdiği maliyet 650 milyon euroda kalmıştır. Yani, hava sahamız yoğun olarak kullanılırken diğer ülkelerin aksine ülkemiz bu hizmetin karşılığını alamamış, paralar uluslararası havayolu şirketlerinin kasasında kalmıştır.

Hal böyle iken, madde gerekçelerinde yer verildiği üzere, söz konusu düzenleme Hazine'ye hiçbir yük teşkil etmeden DHMİ personel maaşlarında bir iyileştirme öngörmektedir. Bu artış Eurocontrol tarafından finanse edilen bir artış olduğu için, ülkemize de ciddi miktarda bir döviz girdisi sağlayacaktır.

Ancak iktidar partisi, yaklaşık 20 yıl önce seyrüsefer ve işletme adı altında adil olmayan unvan gruplandırmaları yaparak, olumsuz sonuçları bugüne dek uzanan bir uygulama yaratmıştır. “Maliyeti tamamen karşılanan (1. Grup)”, “Maliyeti kısmen karşılanan (2. Grup)” ve “Maliyeti Karşılanmayan (3. Grup)” olarak ifade edilen ve toplamda 12 bin çalışanı ilgilendiren bu uygulamaya göre, meydan işletme hizmetlerinde yer alan personele yapılacak artışlar maliyeti tamamen karşılanan gruptan kesilecek gelir vergisi yoluyla finanse edilmektedir. Söz konusu grupların belirlenmesinde seyrüsefer ve işletme adı altında adil olmayan unvan gruplandırmaları, birimler arası ücret skalasında derinleşen farklılıklar oluşturmakla sadece iş barışının ve huzurunun bozulmasına sebep olmamış aynı zamanda ülkemizin milyarlarca euro kaybına da yol açmıştır.

Son yıllarda DHMİ personelinin de yakından takip ettiği ve umutla beklediği bu düzenleme, geçen yıl Meclis'e AKP tarafından “Türk Sivil Havacılık Kanunu ve Bazı Kanun ve KHK'larda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi” içinde getirilmiş, ancak revizyon talebiyle komisyon aşamasında geri çekilmiştir. Bu süre içinde, hak temelinde insiyatif almadan çalışma yaparak mücadele eden hava trafik kontrolörleri,

iktidarın ve diğer personelin hedef tahtası haline getirilmiş, medyada çok ağır itham ve hakaretlere maruz bırakılmıştır. Dünyanın en prestijli ve itibarlı meslekleri arasında yer alan trafik kontrolörleri, sistematik bir şekilde değersizleştirilmek istenmiştir. Yine 18.02.2024 tarihinde SHGM tarafından yayınlanan “Hava Trafik Kontrolörü Lisans ve Derecelendirme Yönetmeliği” ile bu personel adeta zapturapt altına alınmak istenmiştir. İlgili yönetmelikle; Türk hava sahasının her bir kilometrekaresini 7/24 yöneten kontrolörler, dünyanın hiçbir ülkesinde bulunmayan uluslararası alanda kabul görmüş standartlara aykırı “hava trafiğinin hızlı akışına olumsuz etki etmek” gibi muğlak bir gerekçeyle “lisanslarının iptal edilmesi” ile tehdidi altında çalışmak zorunda bırakılmışlardır. Bu gelişmeler yaşanırken, tazminata ilişkin düzenlemenin tekrar Meclise gelmesi ise yaklaşık 1 yıl sürmüştür.

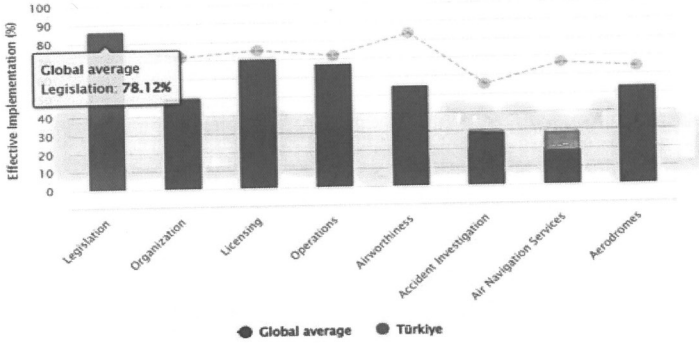
Ancak, bu süre içindeki revizyon hazırlıkları yine ilgili sendikalar, dernekler ve kurumlar ile yani ortak akılla ile yürütülmemiş, bu kurum ve kuruluşların fikirleri yok sayılarak büyük bir gizlilik içinde kapalı kapılar ardında yeni düzenleme oluşturulmuş ve teklif metnine konulmuştur. Bu şekilde yapılan, üstelik TBMM’nin ilgili ihtisas komisyonu Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu’na sevk edilmesi gereken bu düzenleme, tali komisyon olsa da bu komisyonda da görüşülmemiş ve AKP iktidarının bildik yasama taktiğiyle “torba kanun” içerisine sıkıştırılmıştır.

Günümüzde DHMİ’nin gelirlerinin yüzde 30’u seyrüsefer gelirleri, yüzde 70’ini ise terminal hizmet gelirleri, kira gelirleri gibi işletme gelirlerinden oluşmaktadır. İktidar, üç grupta topladığı personelin maaşını Eurocontrol ücretiyle ödeme gibi bir garabet sistemi sürdürmek istemektedir. Getirilen bu düzenleme, hiçbir şekilde ücret aralığındaki açıklığa çözüm olmayacaktır. Bu hususta yargı kararlarının bile kurum yönetimi tarafından dikkate alınmaması, adil olmayan durumun devamında ısrarcı olunması, iş barışı ve huzursuzluğun sürmesine sebep olacaktır. Umutla yasal düzenlemeyi bekleyen 2’nci ve özellikle 3’üncü grupta bulunan unvanlarda görev yapan personel arasında genel kanaat, kurum yönetiminin kendilerini ve görevlerini önemsizmiş gibi değerlendirildiği yönündedir.

Oysa yapılması gereken yoksulluk sınırının 70 bin lirayı aştığı ülkemizde, tüm çalışanların maaşlarının da dünya ölçeğinde standartlara yükseltilmesidir. Maaşı düşük kalan personelin maaşlarına Hazine’den belli oranda payın ayrılıp maaşların dengelenmesidir. THY Genel Müdürü’nün maaşlarının milyonlarla hesaplandığı

ülkemizde, DHMI’de aynı unvanla da olsa çalışanların aldığı maaşların arasında uçurumun olması kabul edilebilir değildir. Eğitim ve iş yüküne bağlı olarak farklılıkların olması doğaldır, ancak bu fark asla uçurum olmamalıdır. Dünya ile rekabetten söz edilirken, birçok faaliyet alanıyla bağlantılı, ülkemiz açısından kritik öneme ve toplumsal yaşam açısından hayati öneme sahip sektörün yükünü çeken personele dünya standartlarının altında ödemenin yapılmasının kabul edilebilir bir bulunmamaktadır.

Bütün bu tartışmalardan dolayı oluşacak olan emniyet ve uçuş emniyet zafiyetlerinin vebali iktidarın boynunda olacaktır. Bu zafiyetler, son yıllarda aslında uluslararası denetimlerin sonuçlarına da yansımaktadır. Örneğin, Uluslararası Sivil Havacılık Organizasyonu’nun (İCAO) Eylül 2024’te yaptığı denetimde ülkemiz tüm kategoriler ortalamasının gerisinde, 8 alanda yapılan denetimin 7’sinde de sınıfta kalmıştır. Ülkemizin seyrüsefer hizmetlerinin uyum ortalaması 2019 yılında 86 puan iken bu oran 2024 yılında son denetimde 19 puana kadar gerilemiştir.

Türkiye’nin ortalama altında kaldığı konular.

✗Organization (Organizasyon)

✗Licensing (Lisanslama)

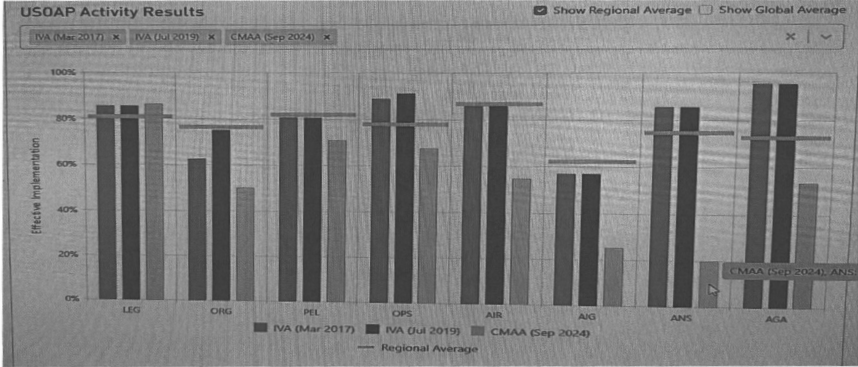
✗Operations (Operasyonlar)

✗Airworthiness (Uçuşa Elverişlilik)

✗Accident Investigation (Kaza Araştırması)

✗Air Navigation Services (Hava Seyrüsefer Hizmetleri)

✗Aerodromes (Havaalanları)

Yine bir önceki denetim dönemi olan 2019 yılında 84 olan ortalama puan, 2024 yılında 49'a kadar düşmüştür.

Düşük puanlar nedeniyle, ülkemiz havacılığı uluslararası itibar kaybı, uçuş kısıtlamaları, ek maliyetler ve iş birliği zorlukları gibi olumsuz etkilerle karşılaşılabilir. Nitekim, Corendon Havayolları yazları Türkiye'den yurt dışı seferleri yaparken kışları uçak ve personelini Hindistan'da çalıştırarak gelir sağlamaktadır. Ancak ülkemiz, denetimden düşük puan aldığı için şöyle bir sorun ortaya çıkmıştır: Hindistan Sivil Havacılık Otoritesi puanı 70'in altında olan ülkelerin şirketlerinden kiralama yapılamayacağına yönelik bir düzenleme getirmiştir. Bu durumda maalesef şirketlerimiz de kayba uğramaktadır.

Yine teklif madde metninde "Performansa dayalı ödemeler, personele fiilen hizmete katkı sağladığı sürece bulunduğu kadro ve pozisyona göre yapılır. Sağlık raporu, ücretli izin, görevden uzaklaştırılma, tutuklanma, gözaltına alınma gibi durumlarda isabet eden günler için bu madde uyarınca ödeme yapılmaz" hükmü bulunmaktadır. Bu düzenleme, bırakın adil olmayı, insani bile değildir. Zira, örneğin kanser hastası bir personel, maddenin bu şekilde kabul edilmesi halinde, bu personel paraya en çok ihtiyaç duyduğu bir dönemde, sağlık raporu veya uzun süreli heyet raporu alması halinde kapsam dışında kalacaktır. Yine, en temel hak olan iznini

kullanan personel ile herhangi bir gerekçeyle görevden uzaklaştırılan personel ödemedeki yararlanamayacaktır. Oysa iznini kullanan ve görevden uzaklaştırılan personele göreve dönüşü sonrasında performans ücretinin tamamının ödenmesi gerekmektedir. Yine ücretli izinlerde, doğum, bayram ve idari izinlerde de bu ödemenin yapılması işin gereğidir.

Ayrıca, teklife son anda "Birinci ve ikinci fıkralar kapsamında yapılan ödemeleri geçmemek üzere, yürütülen görevin niteliği ile önem ve sorumluluk düzeyi, personelin ünvanı, hizmet yılı, birimi ile sivil havacılık faaliyetleri kapsamında denetime katılıp katılmadığı gibi kriterler dikkate alınmak suretiyle Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM) personeline bu madde kapsamında ödeme yapılır" fıkrası eklenmiştir.

Bu fıkranın eklenmesiyle, SHGM personeline de havacılık tazminatı verilmesinin yolu açılmış, ancak yapılacak ödeme Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslara bırakılmıştır. Böylece hava süyrüsefer çalışanlarına verilen havacılık tazminatına ortak olan SHGM personelinden hangisine ödemenin yapılacağına Cumhurbaşkanı'na bırakılması hakkaniyetsizliği ve Meclis'ten yasama görevini alması bir yana, doğuracağı yeni olumsuz sonuçlarla zaten kurumda bozuk olan iş barışını daha da derinleştireceği kuşkusuzdur.

Ayrıca, düzenlemenin 01.01. 2025 tarihinden itibaren geçerli olması, döviz girdisinin artırımına katkı sağlaması ve personel açısından da olumlu sonuçlar doğuracaktır. Yine madde içinde yer almayan, elektrik personeline de elektronik personeli için belirlenmiş olan havacılık tazminatı oran ve usulünün uygulanmasına yönelik verilen mahkeme kararının da uygulanması yerinde olacaktır.

13. Teklifin 15. Maddesinin Değerlendirilmesi

Kanun Teklifi'nde yer alan **15. madde** ile 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 4 üncü maddesi tamamen değiştirilmektedir.

Maddenin gerekçesinde;

“Bir kadının doğurganlık çağında doğurabileceği ortalama çocuk sayısını ifade eden toplam doğurganlık hızı; Türkiye İstatistik Kurumu 2023 yılı doğum istatistiklerine göre 2001 yılında 2,38 çocuk iken, 2023 yılında bu rakam 1,51 çocuk olarak gerçekleşmiştir. Bu durum, doğurganlık oranının nüfusun yenilenme düzeyi olan 2,10 un altında kaldığını göstermektedir. 12. Kalkınma Planı ile doğurganlık seviyesinin nüfusun yenilenme düzeyine yükselmesine yönelik önlemlerin hayata geçirilmesi planlanmıştır. Ayrıca 2025 yılı ailenin korunması ve güçlendirilmesine katkı sağlamak amacıyla “Aile Yılı” olarak ilan edilmiştir.

2015 yılının mart ayında başlayan doğum yardımı uygulamasında, bu yardım kapsamında hak sahibi olan çocuk sayısının, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan canlı doğan bebek sayısına oranı 2018 yılında % 94,67 ile en yüksek seviyeye çıkarken, 2023 yılında ise % 64,14 ile en düşük seviyeye gerilemiştir.

Bu sebeple madde ile sağlıklı nesillerin yetişmesi, dinamik nüfus yapısının ve kalkınmanın istikrarlı bir biçimde sürdürülmesini teminen ülkemizin doğurganlık hızının artışına olumlu yönde katkı sağlanmasına yönelik teşvik edici mali desteğin verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde ile yapılan değişiklikler ile ailenin artan giderlerine destek olunması ve doğan çocuğun haneye yüklediği mali yükün azaltılması amaçlanmaktadır. 1/1/2025 ve sonrası dünyaya gelecek çocuk için verilecek yardım ödemesi ile de doğum sırasında ve sonrasında ortaya çıkan ek maliyetlerin karşılanmasına destek olunması sağlanacaktır.

açıklamasına yer verilmiştir.

Yeni düzenlenen ek 4’üncü maddenin birinci fıkrası ile 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren canlı doğan çocuklar için başvuru yapılması ve başvuru yapan ebeveynin Türkiye’de ikamet ediyor olması koşuluyla tek seferde veya 5 yaşını tamamlayıncaya kadar aylık olarak doğum yardımı yapılması düzenlenmektedir.

Maddenin 2. fıkrası ile doğum yardımı yapılacak çocuk sayısı, her bir çocuk için yapılacak yardım miktarı ile maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esasların Cumhurbaşkanınca belirlenmesi düzenlenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile doğum yardımı ödemelerinin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu üzerinden yapılacağı ve bu kaynağın bütçeden SYDTF'na aktarılacağı, maddenin dördüncü fıkrasında bu yardımın hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmayacağı ve haczedilemeyeceği düzenlenmektedir.

Mevcut uygulamada 633 sayılı KHK'nın mevcut ek 4'üncü maddesindeki doğum yardımı şu şekildedir: "Türk vatandaşlarına, canlı doğan birinci çocuğu için 300 TL, ikinci çocuğu için 400 TL, üçüncü ve sonraki çocukları için 600 TL doğum yardımı yapılır."

Getirilen yeni düzenleme ile yardım miktarları belirsizleştirilmiştir. Bu yardımın tek seferlik miktarı veya aylık olarak yapılacak miktarı Cumhurbaşkanınca belirlenecektir. Bu hukuki güvenlik ilkesini açıkça zedelemektedir. Bir hukuk devletinde sosyal yardımların kanunlarla düzenlenmesi esastır. Diğer taraftan, bu yardımın bütçe ile ilişkisini kesmek ve Aile Bakanlığı bütçesinden ödenen mevcut doğum yardımı sistemi yerine hiçbir kontrol mekanizması olmadan SYD Vakıflarınca bu yardımların ödenmesini sağlamak doğru değildir. Bu düzenleme yetki devrinin sınırlarını aşan bir düzenlemedir. Cumhurbaşkanına sınırları belirsiz bir yetki verilmektedir ve bu nedenle Anayasa'nın 7'nci maddesine açık aykırılık taşımaktadır.

Anayasanın bazı maddelerinde (73 ve 167. maddeler) Cumhurbaşkanına belirli sınırlar içerisinde parasal limitleri değiştirme ek yükümlülük getirme ve kaldırma yetkisinin kanunla verilebileceği belirtilmiştir.

"Anayasa'nın "Vergi ödevi" başlıklı 73. maddesinde; *"Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir."*

Yine Anayasanın "Piyasaların denetimi ve dış ticaretin düzenlenmesi" başlıklı 167. maddesinde ise;

"...Dış ticaretin ülke ekonomisinin yararına olmak üzere düzenlenmesi amacıyla ithalat, ihracat ve diğer dış ticaret işlemleri üzerine vergi ve benzeri yükümlülükler dışında ek mali yükümlülükler koymaya ve bunları kaldırmaya kanunla Cumhurbaşkanına yetki verilebilir"

şeklinde hükümlere yer verilmiştir.

Anayasa'nın Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen 104'cü maddesi;

"Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.

Cumhurbaşkanı, Devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder.

Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapar.

Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj verir.

Kanunları yayımlar.

Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir.

Kanunların, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinde iptal davası açar.

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ile bakanları atar ve görevlerine son verir.

Üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler.

Yabancı devletlere Türkiye Cumhuriyetinin temsilcilerini gönderir, Türkiye Cumhuriyetine gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul eder.

Milletlerarası andlaşmaları onaylar ve yayımlar.

Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunar.

Milli güvenlik politikalarını belirler ve gerekli tedbirleri alır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil eder.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verir.

Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebiyle kişilerin cezalarını hafifletir veya kaldırır.

Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı karnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı karnamesiyle düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı karnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı karnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı karnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı karnamesi hükümsüz hale gelir.

Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir.

Karnameler ve yönetmelikler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girer.

Cumhurbaşkanı, ayrıca Anayasada ve kanunlarda verilen seçme ve atama görevleri ile diğer görevleri yerine getirir ve yetkileri kullanır.

hükümünü içermektedir.

Söz konusu maddede de Cumhurbaşkanıya “doğum yardımı yapılacak çocuk sayısı, her bir çocuk için yapılacak yardım miktarını” belirleme yetkisinin kanunla verilebileceğini belirten herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Kanun Teklifi metninin, 15. maddesinin, Anayasa’nın 7’inci ve 104’üncü maddeleri hükümlerine aykırılığı açıkça ortadayken Plan ve Bütçe Komisyonu’nda Grubumuzca vermiş olduğumuz Anayasa’ya aykırılık önergemiz kabul edilmemiştir.

Öte yandan, maddenin yazım şeklinde de eksiklikler vardır. Bu ödemenin anneye mi verileceği belirsizdir. Babaya hangi hallerde verileceği belirsizdir. Bir yabancı ile

evlenmiş olan Türk vatandaşlarının bu yardımdan nasıl yararlanacağı belirsizdir. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan işçi personele halihazırda toplu sözleşme ile düzenlenen ve yapılan doğum yardımlarına yönelik bir düzenleme yapılmamıştır. Bu çerçevede, memur ve sözleşmeli personele yönelik doğum yardımı ödeneklerinin ödenip ödenmeyeceği de belirsizdir.

Bu maddede yer alan düzenlemenin ilgili ihtisas komisyonu olan Sağlık, Aile ve Sosyal İşler Komisyonunda detaylı olarak irdelenmeden ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine başvurulmadan acele ile yasalaştırılması çabasını uygun bulmamaktayız.

Maddenin kanun teklifi metninden çıkarılması, söz konusu düzenlemenin Anayasa'ya aykırılığı dikkate alınarak Cumhurbaşkanına tanınan yetkilerin sınırlarının belirlenerek yeniden tedvin edilmesi yönünde verdiğimiz önerge de iktidar partisi milletvekillerinin oylarıyla ret edilmiştir.

14 Teklifin 16. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle bu kanun teklifinin 15. Maddesi ile düzenlenen doğum yardımının halihazırdaki 633 sayılı KHK'nın ek 4. Maddesi çerçevesinde yapılan doğum yardımlarından 1 Ocak 2025 tarihinden önce doğan çocuklar için bir geçiş düzenlemesi yapılmaktadır. Bu çerçevede, bu yardımdan yararlanmaya hak kazananların 1 Haziran 2025'e kadar başvurmaları şartıyla değişiklikten önceki yardımlardan yararlanabilecekleri düzenlenmiştir.

Söz konusu 15. maddedeki düzenlenmeden sadece 01.01.2025 tarihinden sonra doğanların yararlanması bu hükmün bu tarihten önce doğan ve henüz beş yaşına gelmemişler için geçerli kılınmamasının nedeni anlaşılamamıştır.

Maddenin görüşülmesi sırası Komisyon Başkanlığı tarafından konunun TBMM Genel Kurulundaki görüşmelere kadar değerlendirileceği ifade edilmiştir.

**Teklif Metninin Görüşülmesi Sırasında Cumhuriyet Halk Partisi
Milletvekillerce Verilen Ve Ek Madde İhdasını İsteyen 1 Adet Reddedilen
Önerenin Değerlendirilmesi:**

Söz konusu teklif metninin görüşülmesi sırasında Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP’li üyeleri tarafından teklif metnine ek madde ihdasını isteyen önerge;” 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu gereğince TBMM’de çalışan danışmanlara 30’uncu maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan ‘sözleşme ücreti dışında’ İş Sonu Tazminatı ’ödenmesinin sağlanması ile ilgili idi.

Söz konusu önerge komisyonda görev yapan çoğunluk partisi milletvekilleri ve çoğunluk partisini destekleyen partinin milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Sonuç olarak; , I'inci Bölümde açıklanan usul eksikliklerini içermiş olması nedeniyle, II'nci Bölümünde açıklandığı üzere Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin mevcut uygulamasının TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoyması nedeniyle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılmasını genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan, III'üncü Bölümde belirtilen nedenlerle Kanun teklifinde yer alan bazı 15. Maddedeki düzenlemenin Anayasa'nın bazı hükümlerine aykırılık taşıması nedeniyle, IV'üncü Bölümünde Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan, V'inci Bölümde maddeleri üzerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda ayrıntılı olarak açıklanan 2/2983 esas numaralı “Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Rahmi Aşkın Türeli

İzmir

Veli Ağbaba

Malatya

Cavit Arı

Antalya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

Cevdet Akay

Karabük

Mustafa Erdem

Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

GENEL DEĞERLENDİRME

Yasama Önceliği Bu Torba Yasa Teklifi Olamaz

Ülkede özellikle emeği geçinen yurttaşların, asgari ücretlilerin, emeklilerin, esnafların, çiftçilerin devasa sorunları çözüm beklerken AKP-MHP iktidarı yine bambaşka gündemlerle bir torba yasa teklifi hazırlamıştır. Ülkede birikmiş dağ gibi sorunlar varken yasama önceliğinin bu şekilde belirlenmesi AKP-MHP iktidarının politik tercihlerini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Örneğin AKP-MHP iktidarında yoksulluk artarken zengin sayısı ise rekor kırıyor. İktidarın ekonomi-politik tercihleri her geçen gün ekonomik ve toplumsal adaletsizlikleri arttırmaktadır.

Gelir Dağılımı Adaletsizliği Zirve Yaptı

Gelir dağılımında artan adaletsizlikleri sadece TÜİK’in itibarını kaybetmiş rakamlarında değil, uluslararası raporlarda da görmek mümkündür.

Geçtiğimiz günlerde İngiliz gayrimenkul danışmanlık firması Knight Frank, her yıl yayımladığı, Servet Raporu’nun 2025 yılı sayısını yayınlamıştır. Rapora göre, Türkiye’de 10 milyon doların üzerinde servete sahip olanların sayısı 6 bin 138 kişiye ulaşarak rekor kırmıştır. Türkiye’de serveti 10 milyon doların

üzerinde nüfus, toplam nüfusun yalnızca yüzde 0,3'ünü oluşturmuştur. Bu oranla Türkiye listede 25. sırada yer almıştır. Raporun geçmiş versiyonlarında yer alan 30 milyon doların üzerinde servet sahiplerine yönelik detay 2025'te yer almazken, Türkiye'de 2022 yılında 30 milyon doların üzerinde serveti bulunanların sayısı 1.761 kişiyken 2023 yılında ise yüzde 10 oranında artarak 1.932 kişiye ulaşmıştı. Bir tarafta açlık, yoksulluk, sefalet artarken diğer tarafta 10 milyon doların üzerinde, 30 milyon doların üzerinde servet sahibi olanların sayısı artmaktadır.

Ayrıca TÜİK'in açıkladığı 2024 yılı gelir dağılımı istatistiğine göre en yüksek yüzde 20'lik gelir grubunun toplam gelirden aldığı pay yüzde 48,1 olurken en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun payı ise sadece yüzde 6,3 olmuştur. Bu grubun geliri asgari ücret düzeyinde kalmıştır. Araştırmada gelirin nüfus arasında nasıl dağıldığını belirleyerek ülkelerdeki gelir eşitsizliğini ölçen *Gini* katsayısı bir önceki yıla göre 0,007 puan azalış ile 0,413 olarak hesaplanmıştır. Ancak sosyal yardımlar hariç tutulduğunda *Gini* katsayısı 0,476'e kadar yükselmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'de yıllık ortalama eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert geliri 2024 yılında 187 bin 728 TL olmuştur. Bu gelirin en yüksek olduğu yer 257 bin 891 TL ile İstanbul olurken, en düşük yıllık ortalama gelir ise 91 bin 818 TL ile Van, Muş, Bitlis ve Hakkâri gibi Kürt nüfusun yoğun yaşadığı iller olmuştur.

Yurttaşların Borçluluğu Durmaksızın Artıyor

Yine AKP-MHP iktidarında yurttaşlar borç batağında bırakılmıştır. AKP döneminde yaşanan yüksek enflasyon ve emekçilerin gelirlerinde meydana gelen büyük erime sonucu yurttaşlar en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayacak noktaya gelmiş, bireysel borçluluk tarihin en yüksek seviyesine çıkmıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) verilerine göre, tüketici kredileri bireysel kredi kartlarında vatandaşın borç yükü şubat ayında da katlanarak devam etmektedir. Sadece tüketici kredilerindeki artış 2024

Şubat ayından 2025 yılının Şubat ayına kadar olan dönemde 530 milyar 828 milyon TL olmuştur. Yılbaşından bu yana iki ayda yasal takibe düşen, ödenemeyen borç miktarı, kredi miktarı ise 328 milyar 754 milyon TL'ye ulaşmıştır.

BDDK'nın 28 Şubat 2025 haftalık verilerine göre, tüketici kredileri 2 trilyon 117 milyara TL'ye ulaşırken, bireysel kredi kartlarında borç 1 trilyon 926 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Tüketici kredileri geçtiğimiz 2024 yılı Şubat ayının son haftasında toplam 1 trilyon 562 milyar TL iken 2025 yılının 28 Şubat haftasına kadar olan sürede yurttaşların kredi yükünde 555 milyar 203 milyon TL artış yaşanmıştır.

Yurttaşların borçlanması her geçen gün artarken tüketici kredilerinde yılın ilk ayından bu yana toplamda 97 milyar 805 milyon TL artış oldu. Tüketici kredilerinde en büyük pay 1 trilyon 513 milyar TL ile ihtiyaç kredilerinde olurken, konut kredisi ise 535 milyar TL ile ikinci sırada yer almıştır.

BDDK'nın 28 Şubat tarihli verisine göre, takipteki alacaklara düşen kredi miktarında da artış yaşandı. Batık kredi miktarı 333 milyar 739 milyon TL'ye ulaştı. Bankaların tahsil edemediği ve takipteki alacaklara düşen tüketici kredileri 71 milyar TL'yi aşarken, bireysel kredi kartlarında bu miktar 70 milyar 753 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Bu veriler bize ekonomideki kötü yönetimin yurttaşların yükünü her geçen gün daha da arttırdığını, yükün artık taşınamaz noktaya geldiğini göstermektedir. Bu sebeple yurttaşların aciliyet bekleyen onca sorunları varken bu şekilde bir kanun teklifi getirilmesi kabul edilemez.

Mehmet Şimşek Programı Topluma Ağır Bedel Ödetiyor

Mehmet Şimşek'in göreve gelmesinden sonra, AKP'nin geleneksel ekonomi politikalarına keskin bir dönüş yapıldı. Bu konuda düzenlemeler yapıldı,

Meclis'ten yasalar geçirildi. Şimşek'in göreve gelmesinden sonra yapılan ilk işlerden birisi faiz oranlarını yukarıya çekmek oldu. Çünkü Erdoğan'ın talimatıyla düşürülen faiz oranlarının kontrolden çıkarmaya başladığı bir enflasyon söz konusuydu. “Enflasyonu kontrol altına almak” amacıyla faiz oranları yüzde 8,5'ten yüzde 50'ye kadar yükseltildi. Ancak bunun beraberinde getirdiği kaçınılmaz bir faiz yükü ortaya çıktı. Yüksek faiz aynı zamanda ekonomide küçülme daha doğrusu büyümede belirgin bir yavaşlamaya sebep oldu. 2024'ün ikinci çeyreğinde GSYH artışı yüzde 2,5 ile Covid-19 pandemisinin zirve yaptığı dönemden bu yana en düşük seviyesine geriledi.

Bu dönemde uygulamaya alınan yüksek faiz oranları hem finansman maliyetlerini hem de tüketici harcamalarını olumsuz etkiledi. Özellikle imalat sektörü peş peşe beş ay daralma yaşadı. Aynı zamanda otomotiv ve beyaz eşya satışlarında bariz düşüşler yaşandı. Resmi enflasyon 2022'nin sonlarında yüzde 85'in üzerine çıkarak son zamanların en yüksek seviyesine ulaştı. Kaldı ki, gerçek enflasyonun bunun en az iki katı olduğu ortada. Bunu hem sokaktaki fiyatlardan hem bağımsız araştırma kurumlarının çalışmalarından hem de TÜİK'in basına yansıyan *Hissedilen Enflasyon Raporu*'ndan biliyoruz.

TÜİK marifetiyle enflasyon düşüyor gibi gösterilmeye çalışılsa da hala yüksek seviyelerde seyretmektedir. Fiyat istikrarı hala sağlanabilmiş değildir. Bu konudaki en büyük tutarsızlık açıkladığı enflasyonun çok daha fazlası oranında vergi, resim ve harçlara zam yapan iktidar aklındadır. Kendi alacağınıza enflasyondan daha fazla zam yapıp bunun piyasaya yansımamasını beklemek çelişkili bir durumdur.

Enflasyonun bu kadar yüksek seyretmesinin bedeli emekçilere, emeklilere ve yoksullara ödetilmektedir. Bu hem emekçi sınıflara ağır bir yük oluşturmakta hem de gelir dağılımındaki adaletsizliği giderek daha da derinleştirmektedir.

Mehmet Şimşek Programı'nın halka bedel ödeten politikaları bunlarla sınırlı değildir. Kamuoyunda ekonominin göstergesi sayılan dolar kurunu kontrol

altında almak için *Carry Trade* uygulamasına geçildi. Bu politikayla, dolar kısmen kontrol altına alınmış olsa da ciddi bir faiz yükü altına girildi. Bunun bedeli de bütçe aracılığıyla yine halkın sırtına bindirildi. Yani kazanan sermaye ama bedelini ödeyen bir kuru ekmeğe bile muhtaç edilmiş milyonlar olmuştur. Zira Cumhuriyet tarihinin en yüksek faizi AKP iktidarları döneminde ödenmiştir. Sadece 2025 yılı bütçesinde faiz ödemelerine 1 trilyon 950 milyar gibi devasa bir rakam ayrılmıştır. Bu ise bütçe büyüklüğünün yaklaşık yüzde 13’üdür, ki bu çok büyük bir orandır.

AKP iktidara geldikten sonraki 20 yılda sadece faize 563 milyar dolar ödemiştir. Bu AKP’nin sınıfsal tercihini gösteren korkunç bir rakamdır. AKP faiz aracılığıyla devasa bir sermaye transferi yapmıştır. Zira hileli TÜİK rakamları bile gelir dağılımının bozulduğunu teyit etmek zorunda kalmaktadır.

Hatırlanacağı üzere Şimşek’in yaptığı ilk işlerden birisi de Tasarruf Genelgesi yayınlamak olmuştur. Ancak buna Saray başta olmak üzere hiçbir kamu kurumu riayet etmemiştir. Kamu kurumlarında fütursuz harcamalar tam hızla devam ederken yoksullara verilen sosyal yardımlar tırpanlanmıştır. Yoksulluk AKP döneminde Türkiye tarihinin en yüksek seviyelerine çıkmış, alım gücü düşmüş, yaklaşık 16 milyon yurttaş ancak sosyal yardımlarla hayatını idame edebilir noktaya gelmiştir. Bir tarafta milyon dolarlıklar listesine girenlerin sayısı artarken diğer tarafta yoksul sayısı hızla artmıştır.

Ayrıca Türk lirasının reel efektif döviz kurundaki değerlenmesi dış ticaret dengesinde bozulmalara ve cari açığın artışına neden oldu. Mehmet Şimşek Programı yüksek enflasyon, yavaşlayan büyüme ve bozulan gelir dağılımı, artan yoksulluk, cari açık, baskılanan döviz kuru gibi ciddi sorunlara çözüm getiremedi. Yakın zamanda bizzat Mehmet Şimşek “sürdürülebilir yüksek büyüme oranının anahtarı, fiyat istikrarı. Büyüme geçici olarak tarihi standarda göre biraz düşük. Birinci önceliğimiz enflasyonu aşağı çekmek. Piyasadaki şüpheleri anlıyorum

ama enflasyon düşecek.” dedi. Büyümenin ve enflasyonun yüksek olduğunu bizzat itiraf etti.

Şimşek, görevi devraldığında enflasyon yıllık yüzde 38,21’di. 2025 yılının şubat ayında ise yıllık enflasyon TÜİK’e göre yüzde 39,05. Yani aradan geçen yaklaşık 2 yılda onca pakete ve yasal düzenlemeye rağmen enflasyon hala Şimşek’in göreve geldiği günden daha yüksektir. Faiz ise yüzde 8,5 iken bugün itibarıyla yüzde 42,5. Dolar ise 21,09’dan yaklaşık 38 liraya yükseldi. Euro da TL karşısında yüzde 77 değer kazandı ve 22,57’den yaklaşık 40 liraya yükseldi. Gram altın ise 1.342 liradan 3.430 liraya çıktı.

Emeklilere Bayram İkramiyesi Adı Altında Bayram Harçlığı Veriliyor

Mehmet Şimşek Programı’nın en çok ceremesini çekenlerin başında emekliler gelmektedir. Enflasyonu neoklasik “paranın miktar teorisi” ile yani piyasada dolaşımda olan paranın miktarıyla teknik bir biçimde kavrayan Şimşek, asgari ücret ve emekli maaşı zamlarının enflasyona neden olacağı iddiasından hareketle emekli maaşı zamlarına karşı çıkmıştı.

Bu torba yasa teklifinde de emekli bayram ikramiyelerinin 3 bin liradan 4 bin liraya yükseltilmesini içeren bir düzenleme yer almaktadır. Mevcut hayat pahalılığında en temel ihtiyaçlarını dahi gideremeyen emeklilerin talebi ve beklentisi 4 bin lira gibi bir bayram harçlığı değil, insanca yaşayabilecekleri bir emekli maaşıdır. En düşük emeli maaşı olarak belirlenen 14 bin 469 lira Türk-İş tarafından açıklanan Şubat ayı açlık sınırının altındadır. Türk-İş’e göre dört kişilik ailenin aylık gıda harcaması tutarı (açlık sınırı) 23 bin 324 lira, gıda ile birlikte diğer tüm temel harcamalar için haneye girmesi gereken toplam gelir tutarı (yoksulluk sınırı) ise 75 bin 973 lira seviyesindedir.

Unutulmamalıdır ki, emeklilik hem çalışmaya bağlı bir hak hem de çalışma hakkının devamı niteliğindedir. Tam da bu sebeple emeklilerin sorunları çalışma

hayatı ve sorunlarının önemli bir parçasıdır. Ömürlerinin verimli zamanlarını çalışarak geçirmiş olan vatandaşların emekliliklerini huzur ve refah içinde geçirmeleri sağlamak kamunun asli temel yükümlülüklerindendir. Buna karşılık AKP’li yıllarda emekliler 2000’li yılların başından itibaren hak kayıpları yaşamaya devam etmektedirler. Bu mağduriyetlerin temel kaynağı ise 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’dur.

2008 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı yasa ile emekliliğe erişim hakkı zorlaşmış, emeklilik yaşı yükseltilmiş, emekli aylığı elde etme koşulları değişmiş ve emekli aylıkları düşmeye başlamıştır. Günümüzde milyonlarca emekli temel çalışma ücreti olan asgari ücretin dahi 3’te 2’si bir oranla yaşamını idame etmek zorunda kalmaktadır. Emeklilerin çok büyük bir kısmı ise açlık sınırının da altında, zorlu yaşam koşullarında yaşamaya mahkûm edilmişlerdir. Emekli maaşlarına yapılan zamlar yüksek enflasyon ve derinleşen ekonomik kriz karşısında bir anlam ifade etmemektedir.

Emekliler Büyük Adaletsizlik Yaşıyor

Türkiye’de emeklilerin geçim sıkıntısı ve aldıkları sefalet ücretleri uluslararası raporlara da yansımıştır. ABD merkezli finans eğitimi alanında çalışan CFA Institute ve danışmanlık şirketi Mercer tarafından 2024 yılında 48 ülke karşılaştırılarak emeklilik aylığının miktarı, emeklilik sisteminin güvenilirliği ve sürdürülebilirliği kriterleriyle her bir ülke için 50’den fazla göstergeyle Küresel Emeklilik Endeksi hazırlanmıştır.

Bu endekse göre Hollanda, İzlanda, Danimarka ve İsrail ilk dört sırada yer almıştır. Türkiye ise 48 ülke arasında Küresel Emeklilik Endeksi’nde sondan dördüncü olmuştur. Emeklileri en iyi durumda olan Hollanda 100 üzerinden 84,8 puan alırken Türkiye ise sadece 48,3 puan alabilmiştir. İlk kez 2019 yılında endekse dahil edilen Türkiye, 2019 Küresel Emeklilik Endeksi’nde 37 ülke arasında sondan üçüncü olmuştur. Ülkelerdeki emeklilik sistemlerini ve

emeklilerin durumunu gözler önüne seren raporda aynı zamanda ülkelerin güçlü ve adil bir emeklilik sistemi için yapılması gerekenlere de yer verilmektedir. Rapora göre Türkiye’de en yoksul yaşlılara yönelik emekli maaşı artırılmalıdır.

Yine benzer biçimde Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından iki yılda bir yayımlanan *Pensions at a Glance*’a (Bir Bakışta Emeklilik Raporu) göre Türkiye’deki 65 yaş üzeri nüfusta harcanabilir gelir adaletsizliği “çok yüksek” seviyededir. Son olarak 2023 yılında yayımlanan rapor için 38 ülke incelenmiş ve Türkiye en fazla eşitsizliğin olduğu beşinci ülke olarak sınıflandırılmıştı. Söz konusu raporda emekli aylıklarının Türkiye’deki yüksek enflasyonun ortamı sebebiyle yetersiz kaldığına da dikkat çekilmişti.

Sene başında SSK ve Bağ-Kur emeklilerine uygulanacak maaş zammı oranı TÜİK’in hileli rakamlarıyla yüzde 15,75 olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla şimdiden eriyen bu zam, çarşı pazardaki gerçek rakamları, temel ihtiyaçlardaki fahiş fiyat artışlarını görmezden gelen ve artık hiçbir güvenilirliği kalmamış olan TÜİK rakamlarına dayanılarak yapılmıştır.

Henüz sene başında olmamıza rağmen iki aylık enflasyon toplamının yüzde 7,3'lere kadar çıkması nedeniyle yapılan zammın yarısı şimdiden gitmiştir. Yani 14 bin 469 TL en düşük emekli maaşı alan bir emeklinin maaşının bin 56 TL'si iki aylık enflasyon dolayısıyla şimdiden erimiştir.

2024 yıllık enflasyon oranı TUİK tarafından yüzde 44,38 olarak açıklanırken, iktidardan bağımsız akademisyenler, bilim insanları ve ekonomi uzmanlarından oluşan Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) tarafından yüzde 83,40 olarak hesaplanmıştır. Enflasyonun bu kadar yükseldiği günümüzde asgari ücret 22 bin 104 TL, açlık sınırı 23 bin 324 TL, yoksulluk sınırı 75 bin 973 TL olarak hesaplanmıştır. Bu sebeple emeklilere yapılan zamlar emekli maaşlarını yoksulluk sınırının çok altında, kahir ekseriyeti ise asgari ücret ve yoksulluk sınırının altında kalmasına sebep olmuştur. Enflasyon oranı yüzde 40'lardayken açlık sınırı 24 bine yoksulluk sınırı 76 bine dayanmış bu torba yasa teklifinde

emekli ikramiyelerinin 4 bin TL’ye çıkarılması öngörülmektedir. Yapılan bu düzenleme halihazırda zor durumda olan emeklilerin sorunlarına hiçbir çözüm üretmeyeceği gibi geleceğe dair ümitsizliklerini arttırmakta, yaşamlarını daha da zorlu kılmaktadır.

Aile Yılı Değil “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Yılı”

Bu torba yasa teklifinin önemli diğer düzenlemeleri ise “Aile Yılı” bahanesiyle 15. ve 16 Maddeyle getirilmek istenen düzenlemelerdir. 2025 yılını “Aile Yılı” olarak ilan eden iktidar, aslında çok uzun süredir bakanlığın isminden başlayarak kadının adını her yerden silerek, yerine “aile” kavramını yerleştirmiştir. Ailenin güçlendirilmesi ile ifade edilen her politikada kadın hakları ve kazanımlarının gasp edildiği politikaların yürütüldüğü bir pratikle karşılaşyoruz.

İktidar bu politikalarını hayata geçirmek, “aileyi korumak, güçlendirmek” amacıyla Aile Enstitüsü kurmuş, doğurganlık oranının azalmasına neden olan faktörleri inceleyip tedbir alması amacıyla da Nüfus Politikaları Kurulu’nu hızlıca oluşturmuştur.

Ancak kadınların, kendilerini eve kapatarak hane içi şiddet riskini artıracak aile politikalarına da kaç çocuk doğuracağına karar verecek nüfus politikalarına da nafaka hakkını elinden almaya çalışan düzenlemelere de ihtiyacı yoktur. Aksine kadınların, kadına yönelik şiddetle mücadelede güçlendirici politikalara, kendilerinin ve çocuklarının yaşamlarını güvenceye alacak politikalara ve kazanılmış haklarının korunmasına ihtiyacı vardır.

İktidarın doğurganlığı arttırma girişimlerinden ziyade kadın cinayetlerini önlemeye, kadınları çocuklarla beraber eve hapsedmekten ziyade ücretsiz kreş hizmetlerini vermeye, ev içi şiddeti meşrulaştırmaktan ziyade kadınları her türlü şiddetten koruyacak mekanizmalara kafa yorması gerekmektedir.

Binlerce kadın derinleşen yoksulluk koşullarında yaşamsal ihtiyaçlarını dahi karşılayamayacak ücretlerin altında çalışmakta, kadınların emekleri sömürülmektedir. Bu koşullar altında iktidarın aileci politikaları ancak kadını özne olmaktan çıkaran, sadece aileye hapseden bir zemin yaratabilir.

“Aile Yılı” adı altında yapılan tüm düzenlemelerde kadınların emeği ve toplumdaki yeri, yalnızca çocuk doğurmakla tanımlanıyor. Fakat aile kurumunun güçlendirilmesi adına yapılan bu çağrılar kadınların sadece evde, aile içinde var olmalarına yönelik bir baskıyı daha da pekiştirmekte, kadınların sosyal toplumdaki yerini ve özgürlüğünü kısıtlamaktadır. Kadınları sadece çocuk doğurmakla tanımlamak, onların bireysel kimliklerini, eğitim, çalışma ve sosyal hayattaki eşitlikçi haklarını göz ardı etmektir.

DEM Parti olarak bizler 2025 yılını kadınları hayatın her alanından silmeye ve sadece aile içine sıkıştırmaya çalışan politikaları meşrulaştırmaya çalışan “Aile Yılı” kavramı yerine, kadınların eşit ve özgür bireyler olarak hayatın her alanında ve kendileriyle ilgili her konuda söz kurabilecek özne olduğu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Yılı” olarak kabul ediyoruz.

Doğum Yardımında Miktar, Usul ve Esaslar Cumhurbaşkanı’nın Kararına Bırakılmaz

“Aile Yılı” bahanesiyle 15. ve 16 maddelerle getirilmek istenen düzenlemelerde doğum yardımı düzenlenmekte ve kapsamı genişletilmek istenmektedir. Doğum yardımı için verilecek miktar belirtilmeyerek Cumhurbaşkanı’nın kararına bırakılmıştır. Daha önceden verilen doğum yardımlarının çoğu zaman bez ve mama parasını dahi karşılayamadığı, adına “destek” dahi denilemeyeceği bilinen bir gerçeklik. İktidar mevcut düzenlemeyle kadınları daha çok doğurmaya teşvik etmek isterken, ailelere çocuk bakımı için gereken destekleri sunmuyor. Bu konuda yapılabilecek asıl destek ücretsiz kreşlerin yaygınlaşması, ilkokulda çocuklara bir öğün ücretsiz yemek verilmesi

gibi kadınların ve çocukların yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayan, hayatlarını kolaylaştıran destekler olacaktır.

Öte yandan, 2015’ten bu yana uygulamada olan doğum yardımının 300 lira (2023 yılı itibariyle) olduğu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Göktaş tarafından açıklanmıştı. Yani bu yardım, 2023 yılı itibariyle 8 yılda 112 dolardan 10 dolara düştü. Hiçbir kadının ya da çocuğun hayatını kolaylaştırmaya yeltenmeyen bir miktardan bahsediyoruz. Dolayısıyla dahil olan hiçbir öznenin refahını gözetmeyecek bir yardım söz konusu.

Bugün kadınların istihdama katılımındaki en büyük engellerden birisi de çocuk bakımındır. Kadınların iş görüşmelerinde sıklıkla muhatap oldukları bir soru da çocuklarının olup olmadığı, doğum iznine ayrılıp ayrılmayacakları gibi performansa yönelik ayrımcı yaklaşımlardır. Çocukları olan kadınların büyük bir çoğunluğu ücretsiz kreş gibi yardımlardan yararlanamadığı için aldıkları maaşın büyük bir kısmını özel kreşlere veya bakıcılara vermekte veya iş bırakmak durumunda kalmaktadır.

Çocukların aç yatıp, okula beslenme götüremediği, okulların tuvaletlerinin dahi doğru dürüst temizlenmediği bir sistemde, miktarını Cumhurbaşkanı’nın belirleyeceği doğum yardımına ilişkin bir düzenlemenin aciliyeti ve niyeti ortadadır.

Kadınların daha çok doğurması için değil, kadınların özgür iradesiyle yaşamı ve bedeni üzerinde söz sahibi olabilmesi yönünde düzenlemelere ihtiyaç vardır. Çocuk sahibi olmaya karar veren kadınlara da yardım miktarını bir erkeğin değil, kadınların ihtiyaçlarına göre karar verilmesi gerekir. İktidar nüfus mühendisliği yapmak yerine, kadınların ve çocukların temel hak ve ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapmalı, bu konuda tüm kadın kurum, dernek ve örgütlerinden görüş almalıdır.

“Aile Yılı” adı altında sunulan doğum teşvik paketleri ve faizsiz evlilik kredileri, kadınlara toplumsal sorumluluklarını yerine getirmek için tek bir rol

biçmektedir: Evde anne olmak ve doğurmak. Oysa ki, kadınların gerçekten ihtiyaç duyduğu şey ve sosyal hukuk devletinde olması gerekenler çocukların sağlıklı koşullarda büyüebilmesi için sosyal güvence, güvenli kreşler, eşit işe eşit ücret, tam zamanlı güvenceli kayıtlı istihdam ve aile içinde kadına zimmetlenen bakım emeğinin toplumsallaştırılmasını sağlayacak politikaların hayata geçirilmesidir.

Kadınların hem iş gücüne katılımını hem de sosyal alandaki özgürlüklerini teşvik edecek, aile kurumu içerisinde kadını baskı altına almayan, toplumsal cinsiyet eşitliğini temel alan politikalar gereklidir. Devletin görevi, kadını "doğurma" üzerinden tanımlamak değil, kadınların kendi bedenleri ve hayatları ile ilgili seçim yapabilme, eğitim alma, çalışma, sosyal alanda eşitlikçi haklara sahip olma ve özgürlüklerini kullanabilme imkânı sunmaktır.

MADDE DEĞERLENDİRMELERİ

Madde 1: Madde ile Anayasa Mahkemesi (AYM) tarafından iptal edilen 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 216/A maddesinin olimpiik, paralimpiik ve deaflimpiik sporculara yönelik 2. Fıkrası Gençlik ve Spor Hizmetleri kanunu ek 15. Maddeye getirilerek kanunlaştırılmaktadır. Madde metninde geçen “Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından, her yaz ve kış olimpiyat, paralimpiik ve deaflimpiik oyunlarına hazırlanmak amacıyla olimpiik, paralimpiik ve deaflimpiik spor dallarında 8.000 sporcu yetiştirilir” ibaresinde geçen 8.000 rakamıyla sınırlandırılmış olan sporcu sayısı, bu sayının altında veya üstünde gerçekleşmesi durumu göz önüne alınarak yeniden düzenlenmeli, sınırlama kaldırılmalıdır.

Spor Hizmetleri Genel Müdür Vekili tarafından da Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmeleri sırasında aktarılan bilgiye göre 8.000 sayısı mevcut olimpiik, paralimpiik ve deaflimpiik branş, sayısı ve bu branşlarda bu desteğin

sağlandığı sporcuların bulunduğu Sporcu Eğitim Merkezleri (SEM) ve Türk Olimpiyat Hazırlık Merkezleri (TOHM) Türkiye, Avrupa, dünya şampiyonaları ve yine ilgili branşların yaz ve kış olimpiyat, paralimpik ve deaflimpik oyunlarında dereceye giren sporcular ve buradaki kontenjanlar baz alınarak belirlenmiştir. Genel Müdür vekilinin de belirttiği üzere sadece mevcut durumu yansıtan bu rakamın kanun teklifinden çıkarılarak, sporculara sağlanan desteklerin kanunla belirlenen sayı sınırlamaları olmadan yürütülmesi gerekmektedir.

Madde 5: 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu’nun idari para cezalarını düzenleyen 26’ncı maddesinde düzenleme yapılarak otoyollardan geçiş ve yabancı plakalı araçlarla ilgili esaslar belirlenmektedir. Buna göre mevcut ceza oranlarının alt ve üst sınırını yeniden belirlenirken taşıma faaliyetine ilişkin esaslar da düzenlenmektedir. Her ne kadar taşımacılık faaliyetlerinin usul ve esasları belirleniyor olsa da cezalardaki 10 kat artışla birlikte enflasyonun reel durumu da ortaya çıkmaktadır.

Genel itibariyle cezaların 8 bin 500 ila 85 bin aralığında olması öngörüldürken, uygulamada birçok araçla taşıma yapan şirketler ile küçük ölçekli taşımacılık yapanlar arasında bir adaletin gözetilmesi gerektiği ortadadır. Özellikle sahip olduğu tek araçla taşımacılık yaparak geçinen yurttaşlara yönelik bir ceza üst limitinin olmasının adil bir durum oluşturabileceği gibi cezai müeyyidelerin suiistimal edilmesinin de önüne geçilebilecektir.

Bununla birlikte ilgili maddede uluslararası anlaşmalarda yer alan hükümlere veya bakanlıkça hazırlanacak yönetmeliğe aykırı taşıma yapmaları halinde, yabancı plakalı taşıtlara ceza uygulanması ile yabancı plakalı araçların otoyollardan kaçak geçişiyle ilgili tedbirler düzenlenmektedir. Karayolları Genel Müdürlüğü yaptığı açıklamada Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) ile yapılan otoyollarda 2024 yılında ödemesiz geçiş yapan araç sayısının 157 bin olduğunu ve bunun 500

milyon TL gelir kaybı yarattığını açıklamıştır. Son 5 yılda ise geçiş ücreti tahsilatı yapılamayan araç sayısının 800 bin, bunun toplam bedelinin 1,4 milyar TL olduğu açıklanmıştır.

Bilindiği üzere garanti ödemeli otoyollar nedeniyle her yıl Hazine'den milyarlarca lira özel şirketlere ödenmektedir. Önümüzdeki üç yıl içinde yol, köprü ve otoyollar için bütçeden ödeme garantisi kapsamında 678 milyar lira ödeme yapılacağı bilinmektedir. Dolayısıyla 2025 yılında yapılan zamlarla birlikte düşünüldüğünde KÖİ sisteminin bütçeye, dolayısıyla tüm ülke yurttaşlarına getirdiği maliyet ortadadır.

Bu sebeple ödemesiz geçişler ile tahsil edilemeyen cezalar tek başına bütçeyi rahatlatmamaktadır. Söz konusu düzenlemede yabancı plakalı araçlardan geçiş ve cezaların tahsili için de bugüne kadar neden beklendiğinin bir açıklaması yoktur. Bugün getirilen düzenlemenin özel şirketlerinin talebiyle şekillendiği de genel bir kanı olarak ortaya çıkmaktadır.

Madde 6: Türkiye’de akaryakıt ticareti sektöründe sahte evrak, yanıltıcı bilgi ve kaçakçılık başta olmak üzere birçok olayla karşılaşılabilir. Bu sebeple 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun bentlerinde sayılan suçlar sebebiyle lisansı geçerliliğini koruyan ve faaliyetine devam eden tesise, vergi incelemesi sonuçlanıncaya kadar başka bir gerçek veya tüzel kişi için lisans verilmeyeceği belirtilmektedir.

Burada belirsiz bir süre sebebiyle söz konusu sorun 2023 yılında AYM’ye taşınmış, Mahkeme de 2 Ekim 2024 tarihinde iptal kararı vermiştir. AYM üyelerinden Muhterem İnce karşı oy kullanırken karar oyçokluğuyla kabul edilmiştir. AYM gerekçesinde kamu zararının önlenmesi ile teşebbüs hürriyeti arasındaki dengenin gözetilmediğine, diğer bir taraftan da tesisin malikinin mülkiyet hakkının ölçsüz şekilde sınırlandırıldığına vurgu yapılmıştır.

AYM kararından sonra yapılan değişiklikle, vergi incelemesi yapılarak kararın Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'na bildirilmesi durumunda söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye lisans verilmemesi tedbiri uygulanacaktır. Fakat bu tedbirin üç ayda bir değerlendirilmesi, tedbirin çok uzun sürmesi durumunda dahi sürenin 1 yılı geçemeyeceği karar altına alınmaktadır.

Bununla teşebbüsler lehine bir sınırlama getirilirken, düzenlemeden etkilenecek şirket sayısı ve bunun mali istatistikleri belirsizdir. Öte yandan Plan ve Bütçe Komisyonu'na sunulan Etki Analizi'nde de kayıp ve kaçığın önlenmesiyle ilgili bir düzenleme olmasına rağmen buna ilişkin gerekli verilere yer verilmemiştir.

Madde 7: Mevcut haliyle Cumhurbaşkanı ödeneği artış oranları her yıl merkezi yönetim bütçe kanunuyla belirlenirken, Cumhurbaşkanlığı görevinden herhangi bir nedenle ayrılanlara da Cumhurbaşkanı için cari yıl merkezi yönetim bütçe kanununda öngörülen aylık brüt ödeneğin yüzde 40'ı emekli olarak ödeneği olarak ayrılmaktadır.

Yapılan düzenleme ile Cumhurbaşkanlığı emekli ve görev aylığı, milletvekili ve bakanlarda olduğu üzere standart hale getirilmektedir. Bu amaçla Cumhurbaşkanı iken bu görevinden herhangi bir nedenle ayrılanlara, istekleri üzerine, müracaat tarihini takip eden ay başından itibaren 140.690 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak rakamın yaşlılık aylığı olarak bağlanması öngörülmektedir.

Kanun Teklifinin Meclis'e sunulmasından sonra Cumhurbaşkanı emekli maaşına yüzde 50 zam yapılacağı, 95 bin 200 TL olan maaşın 142 bin 456 TL'ye çıkacağı tartışmaları kamuoyuna yansımıştır. En düşük emekli aylığının 14 bin 469 TL olarak belirlendiği, memur emeklisinin yüzde 11,54, SSK ve BAĞKUR emeklisinin yüzde 15,75 zam aldığı bir dönemde emekliler sefalet ücretlerine mahkûm edilmektedir. Yüksek enflasyon ve zam oranları karşısında her geçen

gün büyüyen geçim sıkıntısına karşılık emekli ve emekçinin beklediği ücret artışları yapılmamaktadır.

Madde 8: En düşük emekli maaşı ile emeklilerin bayram ikramiyesi her yıl ciddi tartışmalara sebep olmaktadır. Bunun en önemli sebebi, emeklilerin insan onuruna yaraşır bir yaşam için hak ettiği temel hakların siyasi iktidar tarafından bir lütuf gibi sunulmasıdır. Özellikle her yıl emeklilere yönelik verilen çok cüzi bayram ikramiyesi de bir hak olarak değil bir lütuf-minnet ikilemine sıkıştırılmaktadır. Çünkü AKP iktidarında emekliyi bir “yük” veya “muhtaç” görme anlayışı geçmişten bugüne değişmemiştir. Dolayısıyla 2025 yılı için 4.000 TL olarak belirlenen bayram ikramiyesi de emeklinin beklenti ve talebinden çok geridedir.

Plan ve Bütçe Komisyonu sürecinde yürüttüğümüz tartışmalarda da asıl odağın, en düşük emekli maaşı olması gerektiğini vurguladık. Çünkü 16 milyon 677 bin emeklinin temel ücret artışına cevap vermek yerine onları ikramiyelere muhtaç kılan bir iktidarla karşı karşıyayız. 2024 yıllık enflasyonun TÜİK’e göre yüzde 44,38 ve ENAG’a göre yüzde 83,40 olarak açıklandığı, açlık sınırının 23 bin 324 TL ve yoksulluk sınırının 75 bin 973 TL olduğu bir realiteye uygun olarak en düşük emekli aylığı belirlenmelidir. Fakat AKP iktidarı, emekli aylığını her türlü rasyonel kıstasın altında olacak şekilde yüzde 15,75’lik bir artışla 14 bin 469 olarak belirlemiştir. 2025 yılının ilk iki ayında toplam enflasyonun yüzde 7,3'lere kadar çıkmasından dolayı emekliye yapılan zam oransal olarak yarı yarıya erimiş durumdadır. Yılbaşından bu yana emeklinin maaşının 1.056 TL’si şimdiden erimiştir.

Bu sebeple bayram ikramiyeleri, milyonlarca emekli açısından kritik bir hal almıştır. Çünkü bugün enflasyonun (TÜİK: yüzde 39,05 / ENAG: yüzde 79,51) halen yüksek olduğu, açlık ve yoksulluk sınırının arttığı koşullarda emekli aylığının da, bayram ikramiyesinin de beklentileri karşılaması mümkün değildir.

Bayram ikramiyesi 2018 yılında 1.000 TL olarak verilirken 2025 yılında 4.000 TL olarak belirlenmiştir. Yapılan hesaplamalara göre ilk çıktığında bir bayram ikramiyesiyle kurban kesmek mümkünken, bugün ancak en düşükklü emekli maaşının üzerine bir de bayram ikramiyesi eklenebilirse bir kurbanlık koyun alınabiliyor. Bayram ikramiyesi ilk çıktığında asgari ücretin yüzde 62’sine denk gelirken, bugün ancak yüzde 18’ine tekabül etmektedir.

Plan ve Bütçe Komisyonu’nda konuşan emekli derneklerinin temsilcileri de haklı olarak “emekli ikramiyesi demek o gün emeklinin rahat bir bayram geçirmesi demektir. 4.000 lirayla nasıl bir bayram geçirilir, sizin takdirinize bırakıyoruz” diyerek durumu özetlemiştir. TÜİK verileri ile ikramiyenin 2018 yılındaki karşılığı düşünüldüğünde, bugün bayram ikramiyesinin 11 bin lira olması gerektiğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla emeklilerin hiçbir sorununa çözüm üretilmediği gibi milyonlarca emekli ümitsizliğe sürüklenmeye devam edilmektedir. Bu sebeple bayram ikramiyeleri yılda iki defa ve ilgili ayda sendikalar tarafından açıklanan en yüksek yoksulluk sınırının en az yüzde 25’ine denk gelecek şekilde belirlenmelidir. Bu da 2025 Şubat ayı için 19 bin TL’dir. Bunun için DEM Parti olarak kanun teklifinin Plan ve Bütçe Komisyonu’ndaki görüşmelerinde emekli bayram ikramiyelerinin 19.000 TL olarak belirlenmesi için önerge verdik. Ancak önergemiz AKP-MHP oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 9: 6001 Sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Hizmetleri Hakkında Kanun’un 30. maddesinde yapılan değişiklik ile yabancı plakalı araçların geçiş ücretini ödememe ve güvenliğin ihlali durumlarına ilişkin para cezalarına dair bir düzenleme amaçlanmıştır.

Bu düzenleme ile işletme hakkı verilen veya devredilen otoyollardan geçiş ücretini ödmeden geçiş yapan (sürücüsünün Türk vatandaşı olup olmadığına bakılmaksızın) yabancı plakalı araçlardan geçiş ücreti ve varsa cezasının ülkeyi terk etmeden önce gümrük kapılarında tahsilatının yapılması ve ödemesiz

geçişlerin engellenmesinin hedeflendiği ifade edilmektedir. Buna göre tahsil edilen tutarların yüzde 60'ı hizmet payı olarak genel bütçeye gelir kaydedilecek, yüzde 40'ı ise ilgili işleticiye aktarılacak üzere Genel Müdürlüğe aktarılacaktır. Yıllık döviz cinsinden yaklaşık 5 milyon dolar gelir elde edilmesi öngörülmektedir.

Memleketin çözüm bekleyen onca sorunu varken zaten Hazine'den milyarlarca dolar garanti ödemesi yapılan şirketler için şimdi de geçiş ücretini ödemeyen yabancı plakalı araçlara ilişkin tahsilatla ilgili düzenleme getirilmesi tuhaftır. Yurttaşların vergilerinden elde edilen gelirlerin yap-işlet-devret projesi ile yapılan otoyol projelerine aktarılması yetmezmiş gibi şimdi de özel sektörlerin işlettiği projelerde yabancı plakalı araçların geçiş ücretinin peşine düşülmesi AKP-MHP iktidarının sınıfsal tercihini net bir biçimde ortaya koymaktadır.

Madde 10: 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulmasına Dair Kanun'un 6. Maddesinde yapılan değişiklik ile Cumhurbaşkanı tarafından görevlendirilen denetim elemanları tarafından hazırlanacak denetim raporları her yılın kasım ayı sonuna kadar Cumhurbaşkanı'na sunulacaktır. Bu raporların Cumhurbaşkanlığı tarafından TBMM'ye aralık ayı sonuna kadar sunulması ve ilgili raporların söz konusu ayı takip eden ocak ayı sonuna kadar TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülmesi amaçlanmaktadır.

Varlık Fonu'nun denetim zamanıyla ilgili yapılan bu değişiklik sürenin uzatılması açısından olumludur. Ancak burada asıl mesele ülkenin en değerli iktisadi kıymetlerini bir araya getiren devasa bir fonun örneğin Sayıştay denetiminden muaf tutularak kerameti kendinden menkul "bağımsız" denetim şirketleri üzerinden denetiminin tam anlamıyla gerçekleştirilmemesidir. Yani esas mesele süre değil Varlık Fonu'nun denetim yöntem ve esaslarına ilişkindir.

Bünyesinde Kamu İktisadi Teşebbüslerinin de olduğu bu fonun

denetiminin sadece tablolar üzerinden değil aynı zamanda hukuka uygunluğu üzerinden de gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bilanço büyüklüğü yaklaşık 245 milyar dolar olan Varlık Fonu Gayrisafi Yurtiçi Hasılanın yaklaşık yüzde 35’ine denk gelmektedir. Buna karşılık Varlık Fonu’nda hangi kurumların yer alacağına karar veren, çalışma usullerini belirleyen, yönetim kurulu başkanı ve diğer yönetim kurulu üyelerini seçen, bağımsız denetim raporunu inceleyecek kamu denetçilerinin de kimler olacağına karar veren bizzat Cumhurbaşkanı’dır. Varlık Fonu’nda tüm yetkiler Cumhurbaşkanı’nda toplanmıştır. Varlık Fonu’nun denetimi de Cumhurbaşkanı’nın atadığı denetçiler tarafından yapılmaktadır. Bu da denetimin güvenilir ve şeffaf olmadığını ortaya koymaktadır. Asıl yapılması gereken düzenleme, gerçek bir kamusal denetimin Sayıştay ve Meclis tarafından yapılmasını sağlayan düzenlemelere gidilmesidir.

Madde 11: 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun ek 11. Maddesinde yapılan değişiklik ile mülkiyeti Hazineye ait olup ve faaliyet izni kaldırılan vakıf yükseköğretim kurumlarına bedelsiz olarak devredilmiş olan haklar, tasfiye sürecine dahil edilmeyecek ve bunların Hazineye intikali sağlanacaktır. Mülkiyeti Hazineye ait olup vakıf üniversitelerine verilen yerlerin önceki dönemlerde kamuoyuna da yansıdığı üzere iktidar yanlısı cemaat, vakıf ve gruplara peşkeş çekildiği bilinmekte ve bu düzenlemenin şimdi kimler için yapıldığı merak edilmektedir. Geçmişte Ahmet Davutoğlu ile bağlantısı olan Şehir Üniversitesi mallarına el konulması sürecinde olduğu gibi “adrese teslim” mukabilinden belirli bir kesimin talebi üzerine getirildiğine dair şüpheler vardır. Bu soruların iktidar tarafından açıklıkla yanıtlanması gerekmektedir.

Madde 12: Yapılan düzenleme ile “Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanun”un adı “Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve

Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmektedir. Cumhurbaşkanı’nın görev ve emekli aylığı milletvekillerinde olduğu gibi standart hale getirilmektedir. Bu düzenlemeyle Cumhurbaşkanı’na, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı’na mali ve sosyal haklar kapsamında yapılan her türlü ödemeler toplamının yüzde 5 fazlası aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenek olarak verilecektir.

Yapılan düzenlemeyle gösterge katsayısı ve 1 Ocak 2025 tarihli memur aylık katsayısına göre Cumhurbaşkanı’nın emekli aylığı 142 bin 456,50 TL’ye yükselecektir. Bu rakam ise mevcut 95 bin 200 TL’lik rakama kıyasla Cumhurbaşkanı emekli aylığında ciddi bir artış gerçekleşeceğini anlamına geliyor. Cumhurbaşkanı için düzenlenen emekli aylığı da dahil olmak üzere toplam yıllık maliyeti yaklaşık olarak 670 bin TL olup, 2025 yılı için 8 aylık maliyetin yaklaşık 450 bin TL olacağı öngörülmektedir.

Oysa TBMM’ye sunulan Cumhurbaşkanlığı’na ait 2025 yılı bütçe teklifine göre Cumhurbaşkanlığı’na 2025 yılı merkezi bütçesinden 16 milyar 928 milyon 146 bin lira ödenek ayrılmıştı. 2025 yılı için Cumhurbaşkanı ödeneği yüzde 30 artırılarak 2 milyon 856 bin olarak belirlenmişti. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın aylık maaşı da 2025 yılı için 183 bin liradan 238 bin liraya çıkarılmıştı. Yine Cumhurbaşkanlığı’nın temsil ve tanıtma giderleri için ise 255 milyon TL ayrılmıştı. Türk-İş’in yaptığı araştırmaya göre 2025 yılının şubat ayında dört kişilik ailenin aylık gıda harcaması tutarı yani açlık sınırı 23 bin 324 lira, gıda ile birlikte diğer tüm temel harcamalar için haneye girmesi gereken toplam gelir tutarı yani yoksulluk sınırı ise 75 bin 973 liraya ulaşmıştır. Dolayısıyla 22 bin 104 lira olarak belirlenen asgari ücret ve 14 bin 469 lira olarak belirlenen en düşük emekli maaşı açlık sınırının altındadır. Milyonlarca yurttaş açlık sınırının altında gelirle yaşam mücadelesi vermektedir. Hal böyleyken milyonlarca yurttaş açlık ve yoksulluk sınırının altında verilen maaşlara ilişkin düzenlemeler yapmak gereklidir.

Madde 14: Maddeyle 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye ek madde eklenmekte ve DHMİ personeline performansa dayalı bir ödeme yapılması yönünde düzenleme yapılmaktadır.

Her ne kadar getirilmek istenen bu düzenleme ile belli iyileştirmeler yapılacak olsa da kapsamı dar tutulmuştur. Madde gerekçesinde bu düzenlemeyle “DHMİ personelinin memnuniyet ve verimliliğinin artırılmasının amaçlandığı” ifade edilmektedir. Ancak getirilmek istenen düzenlemeyle 12.500 personelin yaklaşık 9.000’i kapsam dışında kalacaktır. Bu da amacın aksine bir duruma sebebiyet vererek eşitsizliğe sebep olacağından DHMİ personelinin memnuniyetini arttırmak yerine düşürecektir. Bu nedenle düzenlemenin tüm personeli kapsamı gerekmektedir.

Aynı şekilde bu düzenlemeyle getirilmek istenen yüzde 120’lik prim uygulamasının “Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 sayılı cetvelinde yer alanları” kapsadığı belirtilmektedir. Ancak bu grupta yer alıp da uçuş trafiğiyle hiçbir alakası olmayan 1 sayılı cetvelde bulunan (Genel Müdürlük binasında çalışan ancak uçuş trafiğiyle hiçbir alakası olmayan vb.) personellerin bulunması havacılığa hizmet etmediği halde bu tazminattan faydalandırılması anlamına gelecek, buna karşılık uçuş trafiğiyle ilgili olan unvanlardaki diğer personelin bu grupta tutulmaması sonucunu doğuracak ve iş barışını zedeleyecektir.

Yine ödeme yapılamayacak durumlar arasında “sağlık raporu” ve “ücretli izin” ibarelerinin bulunması, personeli ücret kaybı yaşamamak için yasal izinlerini kullanmamaya, hastalanmaları halinde ise rapor almamaya sevk edecektir. Bu nedenle “sağlık raporu” ve “ücretli izin” ibarelerinin çıkartılması gerekmektedir.

DEM Parti olarak kanun teklifinin Plan ve Bütçe Komisyonu’ndaki görüşmelerinde sendikaların ve emekçilerin bu haklı talepleri temelinde vermiş olduğumuz önerge AKP-MHP oylarıyla reddedilmiştir.

--

Madde 15, 16: Kanun gerekçesine göre “bir kadının doğurganlık çağında doğurabileceği ortalama çocuk sayısını ifade eden toplam doğurganlık hızına ilişkin TÜİK’in 2001 yılı ve 2023 yılları istatistikleri baz alınarak bir değerlendirme ile sağlıklı nesillerin yetişmesi, dinamik nüfus yapısının ve kalkınmanın istikrarlı bir biçimde sürdürülmesini teminen ülkemizin doğurganlık hızının artışına olumlu yönde katkı sağlanmasına yönelik teşvik edici mali desteğin verilmesi amaçlanmaktadır”. Yine ek olarak, “en son 2015 yılında belirlenen doğum yardımı tutarları aile kurumunun devamını sağlayacak ve doğum hızını artıracak şekilde güncellenmesi amaçlanmaktadır” denmektedir.

TÜİK 2024 verilerine göre iş gücüne katılım kadınlarda yüzde 36,6 erkeklerde yüzde 71,8’dir. 3 yaş altı çocuğu olan 25-49 yaş grubundaki kadın istihdam oranı yüzde 28, erkeklerin istihdam oranı yüzde 90,5’tir. Ortalama çalışma süresi kadınlarda haftalık 40,2 saat erkeklerde yüzde 45,5 saat, beraberinde çocuk bakımı yüzde 94, ev işleri yüzde 85,6 oranında kadınlar tarafından gerçekleştiriliyor.

2024 Dünya Ekonomik Forumu Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Raporu’na göre Türkiye, 146 ülke arasında 127. sırada. Sıralamanın belirleyici endeksleri, ekonomik katılım ve fırsatlar, vasıfsız işlerle sınırlı olmayan emek piyasasına erişim, politik olarak karar verici yapılarda temsil edilebilirlik, doğumda beklenen yaşam umudu, üreme sağlığı hizmetlerine erişim, eğitim oranları gibi aslına bakarsanız temel olarak insan haklarını içeren parametrelerdir.

AKP-MHP iktidarının 2025 yılını “Aile Yılı” olarak belirlemiş olması, Erdoğan’ın yıllardır 3 çocukta ısrar etmesi tesadüf değildir. Ekonomik krizler ve güvencesizlik, tüm dünyada da belirgin bir şekilde çocuk doğum oranlarında azalmaya nedendir. Bu nedenle Türkiye’de olduğu gibi dünyada da kadını eve kapatma, sosyal ve ekonomik bağımsızlık yetilerine sınır koyma eğilimi söz

konusudur. Zira kapitalist ekonomik sistemin devamı için işgücüne ihtiyaç olup bu döngüyü sağlamak için kadına doğurması telkin edilmektedir.

Örneğin Kıta Avrupası'nda da nüfusun gençleşmesini sağlamak adına çocuk yardımı, bakım yardımı ve benzeri sistemler üretilmiş ve hayata geçirilmiştir. Ancak orada, kadını ekonomik yaşamdan soyutlayan değil, daha ziyade çocuk bakımına yardımcı olacak tedbirler geliştirilmiştir. Bu kanun teklifinde ise gerçek bir bakım yükünü paylaşan, çocuğun geleceğini güvence altına alan düzenlemeler değil aksine dönemlik parasal yardımlarla çocuk doğurmaya teşvik ve kadını çalışma yaşamından uzak tutma amacı görülmektedir.

Örneğin yenidoğan bir çocuk için tek seferlik ve beş yaşına kadar olacak yardımın içeriği madde metninde yer almamaktadır. Bunun Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi öngörülmüştür. Yani muğlak ifadelerle, içeriği doldurulmaksızın düzenlenmiş olan madde metni, salt ucuz işgücüne olan ihtiyacın ürünüdür.

Emekliler için verilecek olan bayram ikramiyesinin sadece 1.000 lira artırılması için hazırlanan kanun teklifinde bu maddeye de yer verilmiş olması, iktidarın yaşlı nüfustan çoktan vazgeçtiğini, ekonomiyi döndürmek adına genç nüfusun artmasına yatırım yaptığı yorumlarını da beraberinde getirmektedir. İktidarın genç nüfusun yaratılması için yaptığı yatırımı, yeni doğan çocukların bireysel sağlıklı gelişimini öngörmediği de bir hakikattir. Şayet öyle olsaydı eğitim çağındaki çocuklar fabrikalarda çalışıyor olmazdı, gençler işsizlik ve güvencesizlik sorunları altında eziliyor olmazdı. Yani, bu maddede yer alan teşvikle dünyaya gelecek olan çocukları iyi eğitim olanakları, iyi bir gelecek değil kötü çalışma koşulları ve sömürü düzenin devamını sağlayacak olan emek sömürüsü beklemektedir. Öte yandan çocuk istismarı, işçileştirilen çocukların varlığı, MESEM'ler eliyle emeği sömürülen, iş cinayetlerinde yaşamını yitiren çocukların hali, bu yasa metninin hangi amaca hizmet ettiğini göstermektedir.

Bu teklif aynı zamanda AKP-MHP iktidarının 2025 yılını “Aile Yılı” ilan etmiş olmasının bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. “Aile Yılı” ilanının hemen ardından kadınların doğurup doğurmayacağına, kaç çocuk doğuracaklarına, bütün bunlara reisli aile modeliyle karar vermeye dair söz kuran iktidar eliyle Nüfus Politikaları Kurulu ve Aile Enstitüsü kurulmuştur. Getirilmek istenen bu düzenlemeler de aileyi korumak ve güçlendirmek adı altında kadının emeğine, bedenine, sağlığına ve tüm yaşamına müdahale eden politikaların bir yansımasıdır. Gebeliği engelleyici yöntemleri dikte eden, kürtajı, hatta sezaryenle doğumu dahi anormal gösteren politikaların devamı niteliğinde olan bu düzenlemenin, kadınlara destek olmayacağı, çocukların geleceğine katkı sunmayacağı açıktır.

Üstelik kadının aldığı nafaka üzerinde söz kuran, nafakayı kaldırma yoluna gitmekten dahi çekinmeyerek bu yöndeki kanun önerilerini Meclis’te dile getiren iktidarın gayesi, kadın kazanımlarını yok etmek ve kadını eve hapsedmektir. Oysa çocuklarının gözleri önünde katlini seyrettiğimiz yüzlerce kadın var. Onların cinayet davalarında erkeği koruyan, cezasızlık politikası ile erkeği ödüllendiren bakış açısının bir diğer ayağı bu kez ‘doğum yardımı’ olarak karşımıza çıkmış durumdadır.

Gülcan Kaçmaz Sayyığıt
Van

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

10/03/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen 2/2983 esas numaralı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yürürlük ve yürütme maddeleriyle birlikte 18 madde olarak Meclise sunulmuştur.

Teklif, esas komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu; tali komisyonları Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu, Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu olmak üzere 4 farklı komisyona havale edilmiştir. Teklif, 12/03/2025 tarihinde yalnızca Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan görüşmelerin sonucunda 18 madde olarak kabul edilerek komisyon sürecini tamamlamıştır.

Usul Üzerine Değerlendirmeler

Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında hazırlanan kanun teklifleri, Anayasa ve TBMM İçtüzük hükümleri gereğince belirli komisyonlarda görüşülmekte ve nihayetinde Genel Kurul’un onayına sunulmaktadır. Ancak, Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülme sürecinde ciddi usul sorunları mevcuttur.

Teklifin esası itibarıyla Plan ve Bütçe Komisyonuna sevk edilmesine rağmen, burada yeterli müzakereler gerçekleştirilmemiş, tali komisyonlar ise tamamen devre dışı bırakılmıştır. TBMM İçtüzüğüne göre, ilgili tali komisyonların teklifin teknik, hukuki ve sektörel boyutlarını değerlendirmesi ve esas komisyona tavsiye niteliğinde görüş sunması gerekmektedir. Ancak bu süreç hiçe sayılmış ve kanun teklifi, gerekli incelemeler yapılmadan hızlıca Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek istenmiştir.

TBMM’nin yasa yapma sürecinin, yürütme organı tarafından dikte edilen ve parlamento iradesini zayıflatan bir anlayışla yürütülmesi kabul edilemez. Meclis’in temel fonksiyonlarından biri olan yasama süreci, bu tür müdahalelerle zedelenmektedir.

Teklifin Genel Üzerine Değerlendirmeler

Teklifte yer alan maddelerin bazıları tarafımızca sakıncalı olarak görülmekte ve bu maddelere ilişkin görüşlerimiz “maddeler üzerine değerlendirmeler” başlığı altında yer almaktadır. Teklifteki diğer maddelerin bir bölümünün olumlu, bir bölümünün ise ilave düzenlemeye ihtiyaç duyması sebebiyle yetersiz olduğu kanaati getirilmiştir.

Teklifin 1. maddesi Anayasa Mahkemesi’nin “kanunla düzenlenmiş alanda CBK ile düzenleme yapılamaz” gerekçesiyle iptal ettiği “olimpik, paralimpik ve deaflimpik sporculara harçlık ödenmesine ilişkin” hususları içermektedir. Düzenlemeye karşı olmadığımız yönündeki görüşlerimiz Komisyon’da belirtilmiştir.

Sporun ve sporcunun desteklenmesi, bir ülkenin gelişimi için hayati öneme sahip konu olarak her zaman gündemde olmuştur. Hem bireysel anlamda sporcuların gelişimlerinin desteklenmesi hem de genel anlamda sporun yaygınlaştırılması, toplum sağlığı, eğitim ve kültür gibi bir dizi fayda sağlamak açısından önemlidir. Bu bağlamda, özellikle Anadolu’nun çeşitli köylerinde ve kasabalarında yaşayan gençlerimizin sporla tanışmaları, yeteneklerini geliştirmeleri ve bu alanda başarılı olmaları için atılacak adımlar kritik rol oynamaktadır. Ancak, günümüzde bu konuda karşılaşılan en büyük sorunlardan biri, sporcuların potansiyellerinin yeterince desteklenememesi ve bu desteğin yetersiz kalmasıdır. Bu sorunun en temel nedenlerinden biri, spor altyapısının ve olanaklarının büyük şehirlerle kıyaslandığında Anadolu’da daha zayıf olmasıdır. Özellikle büyükşehirlerde spor salonları, antrenörler, kulüpler ve organizasyonlar gibi destekleyici unsurlar daha fazlayken, Anadolu’daki gençlerin bu olanaklara erişimi sınırlıdır. Gençlerin sporla tanışmalarını sağlayacak altyapılar oluşturulmadığı takdirde, yetenekli çocukların bu yeteneklerini keşfetmeleri ve geliştirmeleri mümkün olamayacaktır.

Gençlik ve Spor Bakanlığının bu durumu göz önünde bulundurarak, Anadolu’daki gençlerimize yönelik daha fazla yatırım yapması gerekmektedir. Bu yatırımlar yalnızca maddi değil, aynı zamanda altyapı, eğitim ve motivasyon açısından da olmalıdır. Anadolu’daki gençlerimizin potansiyelini keşfetmek ve onlara bu konuda fırsatlar sunmak hem ülkenin sportif başarılarını arttıracak hem de toplumda sporun yaygınlaşmasına yardımcı olacaktır. Ancak şu anki desteklerin yeterli olmadığı ve bu gençlerin bu süreçte daha fazla desteğe ihtiyaç duydukları açıktır. Anadolu’daki gençlerin spor alanındaki yeteneklerini geliştirebilmeleri için öncelikle spor tesislerinin artırılması gerekmektedir. Bu tesisler sadece büyük şehirlerde değil, kırsal alanlarda da gençlerin ulaşabileceği yerlere kurulmalıdır. Ayrıca, bu tesislerde görev

alacak antrenörlerin de kalifikasyonlarına ve tecrübelerine dikkat edilmelidir. Gençlerin başarılı olabilmesi için doğru bir eğitim alması, onları en iyi şekilde yönlendirecek uzmanlarla çalışmaları gerekmektedir. Ancak bu imkanlar sağlandığında, Anadolu'daki gençler de büyük şehirlerdeki meslektaşlarıyla rekabet edebilecek düzeye gelebilirler. Sonuç olarak, sporun ve sporcunun desteklenmesi konusunda atılacak adımların, yalnızca büyük şehirlerde değil, ülkenin her köşesinde, her birey için geçerli olması gerekir. Anadolu'daki gençlerin de sporla tanışması, yeteneklerini geliştirmesi ve ulusal ve uluslararası alanda başarılı olmaları için gerekli altyapı ve desteklerin sağlanması, ülkenin geleceği için büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, Gençlik ve Spor Bakanlığının bütçesinde bu alana daha fazla kaynak ayrılması ve yerel yönetimlerin de bu sürece dahil olması gerekmektedir. Yalnızca büyükşehirlerde değil, her yerde yetenekli gençlerin keşfedilip desteklenmesi, ülkemizin sporda dünya çapında daha başarılı olmasına katkı sağlayacaktır.

Teklifin 2. ve 3. maddeleri, serbest muhasebeci mali müşavirler odalarının, yeminli mali müşavirler odalarının, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğinin (TÜRMOB) genel kurul toplantılarının duyurularının resmi internet sitesi üzerinden yapılmasına imkân sağlamaktadır.

Bu duruma genel olarak karşı olmamakla birlikte, internet sitesindeki ilan edilen toplantıların internet sitesinin görünür bir yerine olması hususunu önemli görmekteyiz. Ayrıca yine toplantı bildirimlerinin e-posta ve SMS yoluyla da üyelere iletilmesi, toplantıların öğrenilmesine ciddi bir yük getirmeden olumlu katkı sağlayacaktır.

Teklifin 4. maddesi ise; Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 48 inci maddesinde meslek mensuplarının meslek ruhsatnamesini başkasına herhangi bir şekilde kullandıran veya başka meslek mensuplarının adını kullanarak işlem yaptıkları tespit edilen meslek mensupları ile başka meslek mensuplarının ad ve unvanları kullanılarak beyanname düzenleyen, imzalayan ya da gönderen meslek mensuplarına meslekten çıkarma cezası verilmesini hüküm altına almaktadır.

Dördüncü maddeyle ilgili olarak, sahtecilik yapan herkesin cezalandırılması gerektiğini kesinlikle kabul ediyor ve destekliyoruz. Ancak, bu uygulama yeni bir uygulama olup ilk aşamada, sahte kullanım tespit edildiğinde meslekten çıkarma yerine, öncelikle uyarı, para cezası veya geçici meslekten çıkarma gibi cezalar verilmesi ve bu cezaların tekrarlandıkça

artırılmasının daha uygun olabileceği görüşündeyiz. Başka bir deyişle, yeni bir hükmü hemen en ağır şekilde uygulamak yerine, aşamalı bir yaklaşım benimsenmesi daha doğru olacaktır.

Teklifin 5. maddesi, karayollarında kanuna aykırı taşımacılık yapanlara kesilecek cezaların alt-üst sınırı, farklı durumlara göre 10 kata kadar artırmakta; yabancı plakalı taşımacıların ihlallerine ise ayrı kademeli cezalar getirilmekte ve ceza alt-üst sınırları 100 kat olarak belirlenmektedir.

Teklifin 9. maddesinde ise, yap-işlet-devret ve kamu özel işbirliği modeli çerçevesinde işletme hakkı verilen veya devredilen otoyollardan geçiş ücretlerini ödmeden geçiş yapan - sürücüsünün Türk vatandaşı olup olmadığına bakılmaksızın- yabancı plakalı araçlardan geçiş ücretinin ve varsa cezasının ülkeyi terk etmeden önce gümrük kapılarında tahsilatının yapılması ve ödemesiz geçişlerinin engellenmesi amaçlanmaktadır. Burada da elde edilecek tutarın yüzde 60'ı hizmet payı olarak genel bütçeye kaydedilecek, yüzde 40'ı da özel işletmeciye devredilecektir.

Burada eleştirilmesi gereken husus ise; yap-işlet- devret modeli çerçevesinde işletilen otoyollardaki tahsilat yapma yükümlülüğü bu yolları işleten özel firmalara aittir. Bu yükümlülük özel firmanın elinden alınarak kamu aracılığıyla gördürülmeye çalışılmaktadır. Kamu bunun için ekstra emek harcamak zorunda kalmakta fakat verdiği bu hizmet karşılığında ise %60 hizmet payı almaktadır. Hizmetin kamu eliyle sağlanması neticesinde kamunun %60'tan daha fazla pay alması gerekmektedir. Öyle ki tüm hizmetler kamu tarafından yerine getirilecektir. Her ne kadar Karayolları Genel Müdürlüğü bu konudaki eleştirilerimize yanıt olarak "özel otoyol işletmecilerinin kaçak kullanım yapan araçları bildirebilmek için yeni yazılım geliştirmeleri gerektiğini" belirtmiş olsa da bu cezalardan kamuya aktarılacak payın daha yüksek olması gerekmektedir.

Ayrıca söz konusu maddeler tartışılırken, yap-işlet-devret vb. sistemlerin devlete olan yükü ve kaçak geçişlere ilişkin bilgi istenilmiş lakin yetkililer detaylı bilgi vermekten imtina etmiştir. Komisyon görüşmelerinden bir gün sonra kaçak geçiş rakamları tarafımıza yazılı olarak bildirilmiştir. Ancak özel otoyolların devlete olan yükü hakkında detaylı bilgi verilmemiştir.

Teklifin 6. maddesinde, petrol piyasası kanununa göre lisansa tabi faaliyetler ile ilgili olarak hakkında vergi kaçakçılığı incelemesi yapılan tesislere, vergi incelemesi

sonuçlanıncaya kadar lisans verilmeyeceğine ilişkin hükmün anayasa mahkemesi tarafından iptal edilmesi nedeniyle yeniden düzenleme yapılmaktadır.

Teklifin 7. maddesi Cumhurbaşkanlığı görevinden herhangi bir şekilde ayrılanların emekli aylıklarını düzenlemektedir. Cumhurbaşkanı bugün emekli olsa 95.200 TL emekli aylığı alacakken, yeni düzenleme ile bu rakam 142.456 TL'ye çıkacaktır.

Teklifin 12. maddesi ise; Cumhurbaşkanının aylık ödeneğini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına yapılan her türlü ödemeler toplamının %5 fazlası olacak şekilde düzenlenmektedir.

Söz konusu iki miktarın oransal eleştirisinden daha ziyade, toplumun farklı kesimleri iktidar partisinden ücretlere ve aylıklara zam beklerken, Cumhurbaşkanı ve emekli Cumhurbaşkanlarının aylıklarına ve ödeneğine bu şekilde bir artış yapılması eleştiri konusudur. Memurun, işçinin, emeklinin ücretleri ve maaşları erirken bu düzenlemenin yapılması toplumsal vicdanı zedelemektedir.

10. madde ile, Türkiye Varlık Fonunun denetimi amacıyla Cumhurbaşkanı tarafından görevlendirilen denetim elemanlarınca hazırlanan raporların, kasım ayı sonuna kadar Cumhurbaşkanı'na sunulması, Cumhurbaşkanlığı'nca bu raporların aralık ayı sonuna kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) iletilmesi, Raporların, ocak ayı sonuna kadar TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülmesi öngörülmektedir.

İlgili maddenin lafzına eleştiri olmamakla birlikte Türkiye Varlık Fonunun varlığından başlayarak varlığı, denetimi, çalışma usulleri, şirketlerin oraya alınması, borçlanması gibi hususların hepsine ilişkin ciddi eleştirilerimiz mevcuttur. Bu Fonun denetiminin zamanıyla ilgili bir değişiklik yapılmakta fakat burada dikkat çeken nokta bu fonun başkanının Cumhurbaşkanı olmasıdır. Fon, Cumhurbaşkanı tarafından atanan sermaye piyasaları, finans, ekonomi, maliye, bankacılık, kalkınma alanlarında uzman en az 3 merkezi denetim elemanı tarafından denetlenmektedir. Bu denetimin bağımsız ve tarafsız olduğunu iddia etmek mümkün olmamakla birlikte burada sağlıklı, bağımsız ve tarafsız bir denetim yapılması mümkün değildir. Ayrıca yine Türkiye Varlık Fonunun denetim yönünden ciddi muafiyetleri vardır. Fonun Sayıştay denetimi yoktur ayrıca Devlet Memurları Kanunu burada geçerli değildir. Yine fonun iş ve işlemlerinde Kamu İhale Kanunu, Devlet İhale Kanunu, Rekabet Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu ve ikincil mevzuat geçerli değildir. Özetle fon, şeffaf olmayan, hesap vermeyen ve gerçek bir denetime tabi tutulamayan bir yapıdadır.

11. maddede, kapatılan vakıf üniversitelerine, bedelsiz olarak tahsis edilen hazineye ait taşınır ve taşınmaz mallar ile hakların varlık, tasfiye sürecinde hazineye iade edilmesi düzenlenmektedir.

İlgili düzenlemenin lafzı gereği, vakıf üniversitelerine bedelsiz tahsis edilen hazinenin taşınır ve taşınmaz malları kamu zararının önüne geçilmesi ve haksız kazancın engellenmesi amacıyla hazineye geri dönmektedir. Bu duruma karşı olmamakla birlikte, kapatılan vakıf üniversitelere bedelsiz olarak tahsis edilen malların boyutunun detaylı olarak açıklanması ve bunların irdelenmesi gerekmektedir.

13. madde ile, madde kapsamında yapılmakta olan ve maaşın esas unsuru olan tazminat ödemelerinin ödeme zamanı, usulü, hak kazanımı ve benzeri hususlarda hak sahiplerinin farklı statülerde bulunmasından kaynaklı tereddütlerin önlenmesi ve uygulamanın 375sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin genel sistematığına uyumlu hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Söz konusu durum tereddütlerin giderilmesi için tarafımızca da gerekli görülmektedir.

Teklifin kamuoyuyla paylaşılmasıyla birlikte uzun süredir beklenti içerisinde olup haklarını arayan kesimin hayal kırıklığına uğradığı görülmüştür. Zira ekonomi ile ilgili bir torba teklifin Meclise sunulacak olması bu konuda beklentisi olanları heyecanlandırmış ancak AK Parti söz verdiği birçok düzenlemeyi bu teklife dahil etmemiştir.

Çalışanlar ve emekliler ocak ayında aldıkları maaşın neredeyse tamamının iki ay gibi kısa bir sürede erimesi sonucu refah payı talebinde bulunmaktadır. Benzer şekilde 2023 yılında Cumhurbaşkanı tarafından sözü verilen “memur emeklileri için seyyanen zam” beklentisi de devam etmektedir. 3600 ek gösterge düzenlemesiyle mağdur edilen birinci dereceye yükselmiş ve 3600 ek gösterge hakkı tanınmayan memurlar ve memur emeklileri de beklenti içerisinde. Cumhurbaşkanı ve iki ayrı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından verilen söz bu teklifte de yer almamaktadır.

EYT düzenlemesinin teklif ettiğimiz gibi kademeli geçişi öngörecektir şekilde yapılmaması sonucu sadece bir gün farkla on yedi yıl geç emeklilik sonucu doğmuştur. Staj ve çırağı EYT kapsamına dahil edilmemesi sonucu da vatandaşlarımızın hakları gasp edilmiştir. Maalesef Teklif bu konuda da düzenleme getirmemektedir.

Çalışanların büyük bölümü yıllar içerisinde bilinçli şekilde vergi dilimlerinin yeniden değerlendirme oranından daha az artırılması sebebiyle yıl içerisinde yüksek vergi dilimlerine

girmekte ve olması gerekenden daha fazla vergi ödemektedir. Neredeyse tüm çalışanların şikayetçi olduğu bu konu da Teklif ile çözülmek istenmemiştir.

Kamudaki kariyer uzmanları ve denetim elemanlarının maaşları yıllar içerisinde kayba uğramış ve nitelikli personelin kamuda istihdamı gittikçe zorlaşmıştır. Devletin teknik bilgi gerektiren önemli işlerini yürüten bu kesim için iyileştirme yapılacağı 2025 Merkezi Yönetim Bütçesi görüşmelerinde de gündeme gelmiş, iktidar grubu dahil tüm partiler destek vermiş ancak halen konu hakkında ilerleme kaydedilememiştir.

2018 yılında taşeronlara kadro düzenlemesi sonucu aynı işi yapmasına rağmen sözleşme farklılıkları gibi sebeplerle taşeron çalışanların önemli bir bölümü kadro sahibi olamamıştır. AK Parti tarafından yaratılan bu sorun, üzerinden yedi yıl geçmesine rağmen çözüme kavuşturulmadığı gibi görümlen torba teklife de dahil edilmemiştir. Benzer şekilde Kuran kursu öğreticilerinin kadro talepleri de karşılanmamıştır.

Yine Cumhurbaşkanı tarafından sözü verilen ve BAĞ-KUR'luların emeklilik prim günü şartının 9.000 günden 7.200 güne düşürölmesi vaadi de bu teklife alınmayarak hayal kırıklığı yaratan bir diğler konu olmuştur.

Özetle; AK Parti, seçim öncesi seçmene verdiği sözlari unutmuş, vatandaşın dertlerine sırt çevirmiş ve geçim sıkıntısı altında isyan eden toplumun çığlıklarına kulak tıkamıştır. İYİ Parti olarak biz her fırsatta çalışanın, emeklinin, esnafın, çiftçinin, öğrencinin ve diğler tüm kesimlerin sorunlarını iktidara aktarmaya ve çözüm üretilinceye kadar mücadele etmeye devam edeceğiz.

Maddeler Üzerine Değlerlendirmeler

8. Madde

Teklif ile emeklilerin bayram ikramiyeleri 3 bin TL'den 4 bin TL'ye çıkarılmaktadır. İYİ Parti olarak bayram ikramiyelerinin asgari ücretin yarısına tekaböl edecek şekilde düzenlenmesi gerektiğini savunuyoruz. Böylece hem ikramiye tutarı kayda değler şekilde artmış olacak hem de her yıl bayram ikramiyelerinin artırılması hükümetlerin lütfu olmaktan çıkacaktır. Komisyon görüşmelerinde tarafımızca bu madde üzerinde Refah Paketi adlı kanun teklifimizle paralel olarak düzenleme yapılması yönünde önerge verilmiş ancak iktidar grubunun oylarıyla reddedilmiştir.

Refah Paketimizin içeriğine yönelik diğer maddeler için de önerge sunulmuş olup bunlara yönelik detaylı bilgi muhalefet şerhimizin son bölümünde yer almaktadır.

14. Madde

14. madde ile, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü personeline prim ödemesi getirilerek, EUROCONTROL'den daha fazla ödeme alınması yoluyla döviz girişi sağlanması ve personel maliyetinin azaltılması amaçlanmaktadır.

Öncelikle değerlendirilmesi gereken husus, EUROCONTROL'den daha fazla ödeme alınmasına ilişkindir. 2023 verilerine göre, Fransa ile Türkiye'nin hava trafiği neredeyse aynı seviyede olup; Fransa 21 milyon, Türkiye ise 20 milyon uçuşa sahiptir. Ancak Fransa, EUROCONTROL'den 1,5 milyar euro gelir elde ederken, Türkiye yalnızca 497 milyon euro gelir elde etmektedir. Yani Türkiye'nin aldığı para Fransa'nın aldığı paranın üçte biri kadardır. Aynı hizmet verildiği halde bu fark ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Bu durumda, EUROCONTROL'den alınan paranın artırılması için bir çözüm bulunması gerektiği aşikardır. Türk hava sahası kullanılmakta ve hizmeti biz veriyorken, Türkiye'nin hak ettiği ödemeyi almayı gerekmektedir. DHMİ'nin bu konuda acilen önlem alması gerekmektedir lakin bugüne kadar bir çözüm bulunamaması bu konudaki eksikliği yansıtmaktadır. Bu nedenle, EUROCONTROL'den daha fazla para almak, sadece personel maaşlarıyla sınırlı kalmayıp, sistem amortismanları gibi diğer unsurlar da dikkate alınarak daha iyi sonuçlar alınmaktadır. Nihayetinde bu durum, ülkemize önemli bir gelir getirecek bir fırsattır.

Maddeye ilişkin paydaşlardan gelen en büyük eleştiri Devlet Hava Meydanları İşletmesi personeline, ilgili primlerin eşit hakkaniyetli ilişkindir. Şüphesiz her personelin bu primden eşit faydalanması mümkün ve doğru değildir. Lakin yine de bu primler ödenirken hakkaniyetli davranılması gerekmektedir. Bu dağılım liyakat esasına göre olmalıdır. Tüm bunlar olurken kurum içerisindeki çalışma barışını düşünmek lazımdır. Hal böyleyken bu dengelerin kurulması elzemdir lakin bu düzenlemelerin yapılacağı yer kanun değildir. İlgili düzenlemeler ikincil mevzuatlarla gerçekleştirilebilecektir.

15. ve 16. Madde

Teklifin 15. ve 16. Madde ile halihazırda uygulanmakta olan doğum yardımı sistemi değiştirilerek, doğum yardımı tutarlarının artırılması, ailelerin mali yükünün hafifletilmesi ve doğurganlık oranını yükseltmek amacıyla çocuk sayısı ile orantılı teşvik edici destek sağlanmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

1/1/2025 ve sonrası dünyaya gelecek çocuk için verilecek yardım ödemesi ile de doğum sırasında ve sonrasında ortaya çıkan ek maliyetlerin karşılanmasına destek olunması istenilmekle birlikte 1/1/2025 tarihinden önce doğan çocuklar ise eski doğum yardımı sisteminden yararlandırılmaktadır.

Mevcut durumda, doğumu teşvik etmek kaçınılmaz bir gerçektir. Doğum oranlarının düştüğü ve demografik bir istila altında olduğumuz şu günlerde, nüfus konusu millî bir meseledir, ülkemizin meselesidir. Doğum yardımı hususunu desteklemekle birlikte doğum oranlarının yükselmesi meselesini yalnızca bu tür yardımlarla çözmek mümkün değildir.

Doğum oranının neden düştüğü üzerine bir araştırma veya bir çalışma yapılmadan ne olduğu belli olmayan, ayrıntıları paylaşılmayan bir yardımın açıklanmasının doğum oranını ne kadar artıracığı da tartışmalıdır. Önceki doğum yardımı düzenlemesinde yardım miktarları belirliken yeni düzenlemede bu yardım miktarları belirsizdir. Bu yardımın ne kadar olacağı, tek seferde mi yoksa aylık olarak mı yapılacağı tamamen Cumhurbaşkanının insafına bırakılmıştır. Bu durum hukuk devletinin temel ilkelerinden biri olan hukuki güvenlik ilkesini ciddi şekilde zedelemektedir. Sosyal yardımlar bireylerin haklarıyla ilgili düzenlemelerdir ve bu tür düzenlemeler ancak ve ancak kanunla yapılabilecektir. Bir hukuk devleti, sosyal yardımların belirsizliğe düşmesine asla izin vermemelidir. Bu noktada kanun koyucu bu tür önemli düzenlemeleri herhangi bir kaynağa dayandırılmadan, bir kişinin de inisiyatifine kesinlikle bırakmamalıdır. Maddenin bir diğer eksikliği ise, 1 Ocak 2025 tarihinden önce doğan çocuklar için başvuru hakkı tanınmamasıdır. Bu düzenleme, hâlihazırda 5 yaşına kadar çocuğu olan aileleri kapsam dışı bırakarak sosyal devlet ilkesiyle bağdaşmayan, ayrımcı bir durum yaratmaktadır. Aynı ekonomik koşullarda yeni çocuk sahibi olmuş bir aile bu yardımdan faydalanabilecekken örneğin 3 yaşındaki çocuğu alanda bu aile bu yardımdan faydalanamayacaktır. Bu nedenle teklifin kapsamının genişletilmesi gerekmektedir. Buna ilişkin Komisyon’da verdiğimiz değişiklik önergesi ise AK Parti ve MHP oylarıyla reddedilmiştir.

“REFAH PAKETİ” Teklifi AK Parti ve MHP Milletvekillerinin Engeline Takıldı

Genel Başkanımız Sayın Müsavat Dervişoğlu’nun 12 Mart 2025 tarihli grup toplantımızda kamuoyuna sunduğu ve tüm milletvekillerimiz tarafından imzalanan “Refah Paketi” kanun teklifimiz, çalışanların ve emeklilerin ekonomik koşullarını iyileştirmeyi hedefleyen somut ve gerçekçi düzenlemeleri içermekteydi.

Hükümetin, ekonomik darboğaza sürüklenen milyonlarca çalışanı ve emekliyi görmezden gelerek bu teklifi gündemine almaması ve bu kanun teklifinin görüşmeleri sırasında torba kanun teklifine ek madde ihdası yöntemiyle sunulmasının AK Parti ve MHP tarafından reddedilmesi, hükümetin sosyal adalet ve ekonomik refah konusunda ne denli duyarsız olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir.

AK Parti ve MHP’nin teklifle dile getirdiğimiz önerilerimizin hayata geçirilmesini engellemesi, siyasi bir tercih olduğu kadar, sosyal devlet anlayışının da terk edildiğinin açık bir göstergesidir.

Teklifimiz 8 düzenleyici madde ile yürürlük ve yürütme maddeleri olmak üzere 10 madde olarak Meclise sunulmuştur. Teklifimizin tam adı; “Çalışanların ve Emeklilerin Geçim Koşullarının İyileştirilmesi Amacıyla Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”dir.

Teklifimizde yer alan ve çalışanlar ile emekliler için dikkatle değerlendirilmesi ihtiyaç olan düzenlemeler;

1. Vergi Dilimlerinde Adalet Sağlanacak

193 sayılı Kanunun ilgili maddesi gelir vergisine tabi gelirlerin hangi aralıklarda hangi oranda vergilendirileceğini belirlemektedir. Maddede belirlenen aralıklar her yıl yeniden değerlendirme oranı nispetinde arttırılmaktadır. Ancak gelir vergisi dilimleri yıllardır yeniden değerlendirme oranından daha az oranla arttırılarak örtülü bir ilave vergi politikası aracı olarak kullanılmıştır. Bu nedenle tablonun ilk basamağı 2025 yılı için 158.000 TL, ikinci basamağı 330.000 TL olarak belirlenmiştir. Her yıl vergi dilimlerinin sınırlarını belirleyen bu tutarlar yeniden değerlendirme oranı kadar arttırılmış olsa sırasıyla 415.387 TL ve 1.038.469 TL’ye ulaşacaktır. Böylece çalışanların büyük bölümünün kümülatif gelir vergisi matrahları bir üst vergi dilimine ya hiç girmeyecek ya da mevcut duruma kıyasen daha sonraki aylarda girecektir.

Örneğin; 2000 yılı vergi dilimlerinin günümüze kadar YDO ile arttırıldığı senaryoda kümülatif gelir vergisi matrahı 2025 yılı sonunda 500.000 TL’ye ulaşacak bir çalışanın ücretinden yaklaşık 20 bin TL daha az vergi kesintisi yapılacak ve çalışanlar lehine bir tablo ortaya çıkacaktır.

Komisyon görüşmeleri sırasında bu düzenleme ek madde ihdas edilmesi yoluyla teklif edilmiştir. Düzenleme kabul edilseydi vergi dilimlerinin sınırlarını belirleyen tutarların günümüze kadar yeniden değerlendirme oranı ile getirilerek ücretli çalışanlarımızın üzerindeki

vergi yükü azaltılmış olacaktı. Ancak AK Parti ve MHP grubu önerimize ret oyu kullanarak çalışanların yüksek vergi yükü altında ezilmesine engel olmamayı tercih etmiştir.

2. Asgari Ücretin Belirlenmesinde Büyümeden Pay Modeli

Asgari Ücret Tespit Komisyonu her yıl aralık ayında toplanarak sonraki yıl uygulanacak olan asgari ücreti tespit etmektedir. Asgari ücretin belirlenmesinde mevcut durumda esas alınan en önemli ölçüt o yıla ait Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) gerçekleşmesidir. TÜFE ise doğası gereği düşük olması istenen bir veridir. Ülkemizde bu veriye olan güven ise çok düşüktür. Çünkü vatandaş TÜFE verilerinin TÜİK tarafından manipüle edildiğini bilmekte ve görmektedir.

Öte yandan yine TÜİK tarafından yayınlanan gayrisafi yurt içi hasıla verileri iktidarın iktisadi büyüme endeksli siyasi söylemleri sebebiyle gerçeğe daha yakın şekilde sunulmaktadır. TÜFE'nin aksine GSYH büyümesi, doğası gereği yüksek olması istenen bir veridir. Ayrıca cari fiyatlarla GSYH verileri, içerisinde hem iktisadi büyümeyi hem de enflasyonu barındırmaktadır. Ücretli çalışanlar, iktisadi büyümeye doğrudan sundukları katkı sebebiyle, gerçekleşen enflasyon oranına ilave olarak büyüme oranı kadar ücret artışı almayı hak etmektedirler.

Refah Paketimizde yer alan bu madde ile Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun sonraki döneme ait asgari ücret tespitinde cari fiyatlarla hesaplanmış GSYH'nin artış oranından daha düşük bir oran belirleyememesi kanunen teminat altına alınacaktı. Böylece bu hesaba göre asgari ücret belirlenmiş olsaydı asgari ücret 29.000 TL olacak ve 2025 yılında 84.000 TL asgari ücretlinin cebinde kalacaktı. İktidar tarafından Türkiye ekonomisinin büyüdüğü iddia edilirken, çalışanların bu büyümeden pay almasının engellenmesi kabul edilemez bir siyasi tercihtir.

Asgari ücretin belirlenmesi sürecine objektif bir ölçüt getirilmesi, adaletin sağlanması açısından kaçınılmazdır. Ancak AK Parti ve MHP grubu önerimize ret oyu kullanarak asgari ücretle çalışan vatandaşlarımıza kulak kapadığını göstermiştir.

3. En Düşük Emekli Maaşı Asgari Ücrete Eşitlenecek

Teklifimizde yer alan başka bir düzenlemeye göre ise en düşük emekli maaşının cari yıl için belirlenen net asgari ücretten az olmaması sağlanacaktı. Asgari ücret, toplumun en düşük gelir standardı olarak belirlenmiş olup, aktif çalışma hayatındaki bireylerin en temel yaşam giderlerini karşılamalarına yönelik bir eşik olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, emeklilerin

de bu temel seviyenin altında bir gelirle yaşamaya mahkûm edilmesi kabul edilebilir bir politika değildir.

Emeklilerimizin yıllarca çalışarak elde ettikleri maaşlarının temel ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde olması en temel hakkıdır. 2002’de asgari ücretten fazla olan en düşük emekli maaşının asgari ücretin %65’i seviyesine kadar gerilemiştir. Asgari ücretin altında bir gelirle geçinmek zorunda bırakılan bir emekli, sağlık, barınma ve beslenme gibi en temel gereksinimlerini dahi karşılamakta zorlanmaktadır. Önerdiğimiz düzenleme ile, emeklilerin yaşam koşulları bir nebze olsun iyileştirerek, toplumsal refahın ve ekonomik adaletin güçlenmesine katkı sunulacak ve en düşük emekli maaşının yıllara yayılarak 2029 yılında asgari ücret seviyesine çıkarılması amaçlanmaktadır. Ancak AK Parti ve MHP grubu önerimize ret oyu kullanarak emeklilerimizi yoksulluğa mahkûm etme politikasına devam edeceğini göstermiştir.

4. Memur Emeklilerine Seyyane Zam Sözü Tutulacak

Bilindiği üzere 2023 yılının Mayıs ayında en düşük memur maaşını 22.000 TL’ye yükseltmek amacıyla 8.077 TL seyyane zam Cumhurbaşkanı tarafından kamuoyuyla paylaşılmış ve bu zammın otomatik olarak memur emeklilerine de yansıtılacağına sözü verilmiştir.

Ancak takip eden dönemde TBMM’ye sunulan Teklifin memur emeklilerini kapsamadığı görülmüştür. Üzerinden iki yıla yakın zaman geçmesine rağmen bu söz yerine getirilmemiştir. Düzenleme ile 8.088 TL’ye tekabül eden tutarın memur emeklilerine verilmesinin amaçlanmıştır. Komisyon görüşmeleri sırasında önerge teklifimiz ile bu tutarın tüm memur emeklilerine verilmesi ve milletimize verilen sözün tutulması önerilmiş ancak AK Parti ve MHP grubu önerimize ret oyu kullanarak önerimizi kabul etmemiştir.

5. Bayram İkramiyesi 11.052 TL Olacak

Ülkemizde emekliler, yıllarca çalışma hayatına katkı sunmuş, ülke ekonomisinin büyümesine ve toplumsal refahın sağlanmasına emek vermiş vatandaşlarımızdır. Ancak son yıllarda hızla artan enflasyon, hayat pahalılığı ve ekonomik istikrarsızlık, emeklilerin yaşam standartlarını dramatik bir şekilde düşürmüş, onları yoksulluğa mahkûm etmiştir. Emeklilerimiz bu geçim koşullarının altında bayramdan bayrama aldığı bayram ikramiye ile ise bir nebze olsun

Özellikle düşük gelirli emekliler için bayram ikramiyeleri, bayram dönemlerinde bir nebze olsun rahatlama sağlamakta ve temel ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir destek mekanizması olarak görülmektedir. Ancak mevcut uygulamada, ikramiye sabit bir tutar olarak belirlenmekte ve ekonomik koşullar değiştikçe reel değeri hızla erimektedir. Bu da ikramiyenin asıl amacına hizmet etmesini engellemektedir.

Bu nedenle, bayram ikramiyelerinin keyfi belirlenen sabit tutarlara göre değil, ekonomik gerçeklerle uyumlu olacak şekilde güncellenmesi gerekmektedir. Teklif edilen düzenleme ile bayram ikramiyesi, cari yıl için belirlenen net asgari ücretin yarısına endekslenerek belirlenmelidir. Bu sayede:

- ⇒ İkramiyenin alım gücü korunacak,
- ⇒ Enflasyon karşısında erimesi önlenecek,
- ⇒ İktidarın keyfi artışlarla emeklileri mağdur etmesine engel olunacaktır.

Bayram ikramiyesi uygulaması ilk başladığında 1.000 TL olarak belirlenmiş ve yaklaşık 250 dolara karşılık gelmekteydi. Bugün aynı döviz kuru baz alındığında 250 doların karşılığı 9.000 TL'yi aşmaktadır. Ancak hükümetin yıllar içindeki düzenlemeleriyle ikramiye yalnızca 3 kat artırılarak 3.000 TL seviyesine yükseltilmiştir. Görüşülen teklif ise bu tutarı sadece 4.000 TL'ye çıkarmayı öngörmektedir ki, bu artış enflasyonun etkilerini dahi karşılamaktan uzaktır.

Teklif edilen düzenleme, emeklilerin insanca yaşam koşullarına kavuşmasını sağlamak ve sosyal devlet anlayışının gereğini yerine getirmek adına kaçınılmaz bir adımdır. Bayram ikramiyelerinin asgari ücrete endekslenmesi, iktidarın geçmişte olduğu gibi gelecekte de keyfi artışlarla emeklilerin haklarını gasp etmesinin önüne geçecektir. Böylece emeklilere verilen 3.000 TL'lik bayram ikramiyesinin 11.052 TL'ye yükseltilmesi sağlanacaktır. Ancak komisyon görüşmeleri sırasında teklife ek madde ihdas edilmesi önerilen bu önerge teklifimiz AK Parti ve MHP milletvekillerince reddedilmiştir.

Bu düzenlemenin reddedilmesi, emeklilere yönelik sosyal desteğin bir lütuf olarak değil, anayasal bir hak olarak görülmesi gerektiğini anlamayan bir siyasi anlayışın devam ettiğini göstermektedir.

6. Memur ve Tüm Emeklilere İlave 5 Puan Zam Verilecek

Refah Paketi teklifimizde yer alan başka bir düzenleme ise memur ve tüm emeklilere yönelik ilave zammı içermektedir. Şu açıkça ortadır ki; Türkiye'de kamu görevlileri ve memur emeklileri, devletin işleyişinde kritik roller üstlenen, kamu hizmetlerinin etkin ve sürdürülebilir

bir şekilde sunulmasını sağlayan temel unsurlardır. Ancak son yıllarda ekonomik koşullar bu vatandaşlarımızı da dar boğaza hapsedmiştir.

Bu kesime hükümet tarafından 2025 yılı ocak ayının ilk altı aylık dönemi için belirlenen %11,54'lük zam, diğer çalışan ve emekliliğe ayrılmış vatandaşlarımızda olduğu gibi memurlarımızı ve memur emeklisi vatandaşlarımızı da enflasyonun ve hayat pahalılığının yarattığı kayıplar karşısında ezilmeye mahkûm etmiştir. Resmî enflasyon verileri dahi temel tüketim kalemlerindeki fiyat artışlarının çok daha yüksek olduğunu gösterirken, memurların ve emekli kamu görevlilerinin bu artışlarla geçinmek zorunda bırakılması büyük bir adaletsizlik oluşturmaktadır. Bu nedenle, %5 ek zam yapılması, kamu görevlileri ve memur emeklilerinin ekonomik koşullara karşı daha iyi korunmasını sağlayacak ve yaşadıkları geçim sıkıntısını hafifletecektir.

Yine diğer taraftan 2025 yılı için SSK ve BAĞ-KUR emeklilerine yapılacak zam oranı da %15,75 olarak öngörülmüştür. Ancak aylıklarındaki yetersiz artış, emeklileri giderek daha zor bir yaşama mahkûm etmektedir.

Teklifimizde yer alan bu madde komisyon görüşmeleri sırasında teklif edilmiş ve önerge ile hedef enflasyondaki güncellenmenin tüm emekliler ile memur emeklilerine yansıtılacağı dile getirilmiştir. Düzenleme ile 2025 yılı ocak ayında SSK ve BAĞ-KUR emeklilerine yapılan %15,75'lik zam oranı ile memur ve memur emeklilerine 2025 yılının ilk altı aylık dönemi için belirlenen %11,54'lük zam 5 puan artırılacaktı. Ancak komisyon görüşmeleri sırasında teklife ek madde ihdas edilmesi önerilen bu önerge teklifimiz AK Parti ve MHP milletvekillerince reddedilmiştir.

İYİ Parti olarak, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik ve toplumsal krizi çözmek adına çalışanların ve emeklilerin haklarını koruyacak, onlara insanca bir yaşam sunacak düzenlemeleri hayata geçirmeyi bir sorumluluk olarak görmektedir. Dolayısıyla, toplumsal refahı artırmak ve ekonomik adaleti sağlamak adına, bu kanun teklifinin yasalaşmasını elzem görmüş ve Meclise sunulan ilk kanun teklifine de bu düzenlemelerin dahil edilmesi için çaba sarfedilmiştir.

Şu bilinmelidir ki; "REFAH PAKETİ" olarak adlandırılan teklifimiz yalnızca bir ekonomik düzenleme değil, devleti yönetme sorumluluğunu taşıyan bir siyasi iradenin de beyanıdır. Devleti yönetmeye aday bir parti olarak, hazırladığımız her yasa teklifinde ülkemizin ekonomik gerçeklerini dikkate alıyor, toplumun tüm kesimlerini koruyacak ve refahı artıracak

politikaları hayata geçirmeye yönelik kapsamlı çalışmalar yapıyoruz. Bu teklif de ülkeyi yönetme iddiamızın ve milletimize karşı taşıdığımız sorumluluğun bir göstergesidir.

Ayrıca, sunduğumuz teklifimizin bütçeye etkisi üzerine detaylı bir etki analizi de hazırlanmıştır. Hükümetin sıkça kullandığı "Bunun bütçeye maliyeti nasıl karşılanacak?" "Muhalefetin sırtında küfe yok." söylemlerinin arkasına sığınmasına fırsat vermemek için bu düzenlemenin kamu maliyesine olan etkileri titizlikle hesaplanmıştır. Yapılan analizler göstermektedir ki, teklifimizin finansmanı mümkündür ve siyasi tercihler değiştirildiğinde halkın refahı için kaynak yaratmak zor değildir. Sorun, kaynak eksikliği değil, mevcut kaynakların adil ve verimli yönetilmemesidir.

Refah Paketimizin maddeleri bu kanun teklifinin komisyon görüşmeleri sırasında AK Parti ve MHP milletvekilleri tarafından reddedilmiş olsa dahi, iktidara geldiğimizde uygulamaya koyacağımız adil ve halktan yana ekonomi yönetiminin bir ön sözüdür.

İYİ Parti olarak Teklifin bazı maddeleri için olumlu görüşlerimiz olup bu düzenlemeleri desteklemekle birlikte muhalefet şerhimizde detaylarıyla belirttiğimiz nedenlerden ötürü karşı oy kullanıyoruz.

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu'na sunulan ve çeşitli alanlarda düzenlemeler içeren "Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair" torba kanun teklifi, kapsamı itibarıyla oldukça geniş bir alanı ilgilendirmekte ve kamu yönetiminden mali düzenlemelere, sosyal yardımlardan enerji piyasasına kadar farklı konularda içermektedir. Gerekçede teklifin amacının, mevcut hukuki boşlukları doldurmak, kamu kaynaklarının daha verimli kullanılmasını sağlamak, haksız rekabeti önlemek ve toplumsal refahı artırmak olduğu ifade edilmektedir. Ancak, bu tür torba kanun düzenlemeleri yasama faaliyetlerinin demokratik niteliğini zayıflatmakta, konuların derinlemesine tartışılmasını engellemekte ve denetim mekanizmalarını işlevsiz hale getirmektedir.

Plan ve Bütçe Komisyonu'na gelen Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair torba kanun teklifi 18 madde oluşmaktadır. Bu maddelerin ikisi yürütme ve yürürlükle ilgili olup diğer 16 madde ise 12 farklı kanunla ilgili düzenlemeleri içermektedir.

Öncelikle, kanun teklifinin içeriğine bakıldığında, Anayasa Mahkemesi kararlarıyla iptal edilen hususların yeniden düzenlenmesi gibi önemli değişikliklerin yapıldığı görülmektedir. Ne var ki, bu düzenlemeler yargı kararlarının özüne uygun bir biçimde mi yapılmıştır, yoksa iptal edilen düzenlemelerin farklı şekillerde yeniden yürürlüğe konulması mı amaçlanmıştır? Ne yazık ki iktidar partisi her zamanki gibi bildiğini okumaya devam etmekte ve muhalefetten gelen katkı sağlayan hiçbir fikre önem vermemektedir. Bu durum milletin iradesini temsil eden TBMM'nin itibarını zedelemektedir. İktidarın bir an evvel başını iki elinin arasına alıp bu tutumunu ciddi bir şekilde değerlendirmeli ve ortak akla önem vermeli ve katılımcı demokratik anlayışa yönelmelidir.

Örneğin, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nda olimpiik, paralimpiik ve deaflimpiik sporculara yönelik yapılan değişiklikler, sporcuların haklarının iyileştirilmesi adına olumlu görünse de, yürütme erkinin bu düzenlemeleri ne ölçüde uygulayacağı konusunda belirsizlikler içermektedir. Aynı zamanda, 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali

Müşavirlik Kanunu’nda yapılan düzenlemeler, meslek örgütlerinin özerkliğini ve demokratik yapısını nasıl etkileyeceği açısından dikkatle ele alınmalıdır.

Ayrıca, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu’nda yapılan düzenleme, lisans devirleriyle ilgili engelleri kaldırarak piyasada serbestleşmeyi sağlama iddiası taşısa da kamu zararını önleme ile teşebbüs özgürlüğü arasındaki dengenin ne ölçüde gözetildiği tartışmalıdır. Benzer şekilde, Türkiye Varlık Fonu’na ilişkin denetim raporlarının sunulma sürecinin değiştirilmesi, şeffaflık ilkesine ne kadar uygun olduğu konusunda soru işaretleri doğurmaktadır.

Özellikle sosyal yardımlar ve emeklilerle ilgili düzenlemelere bakıldığında, iktidarın ekonomik sıkıntılar içinde olan vatandaşlara yönelik bir düzenleme yaptığı görülmektedir. Ancak, bu tür düzenlemelerin sadece kısa vadeli popülist politikalar mı yoksa uzun vadeli bir sosyal devlet anlayışının parçası mı olduğu sorgulanmalıdır. Ayrıca görülmektedir ki emeklilerle ilgili yapılan düzenlemenin emeklilerimizin sadrına şifa olmaktan uzaktır.

Genel itibarıyla bakıldığında, torba yasa yöntemiyle bu denli farklı konuların tek bir teklif içinde ele alınması, yasama sürecinin şeffaflığına ve etkinliğine zarar vermektedir. Demokratik bir hukuk devleti anlayışı içinde, her bir kanun değişikliği kendi başına, ilgili paydaşların katılımıyla ve derinlemesine müzakere edilerek düzenlenmelidir. Aksi takdirde, yasama sürecinin sadece yürütmenin hızlı değişiklik taleplerine uygun bir şekilde işlemesi sağlanmakta, ancak halkın temsilcileri aracılığıyla katılımı ve denetimi engellenmektedir.

Sonuç olarak, bu torba kanun teklifi, içeriğindeki bazı olumlu düzenlemelere rağmen, yasama sürecine yönelik eleştirileri haklı kılan birçok sorunu da bünyesinde barındırmaktadır. Teklifin aceleye getirilerek yürürlüğe sokulması, kamu yararından çok belirli çevrelerin çıkarlarını gözetme riskini barındırmakta ve demokratik katılım mekanizmalarının zayıflatılması anlamına gelmektedir. Bu nedenle, yasal düzenlemelerin daha geniş bir mutabakatla yapılması, her bir değişikliğin ayrı ayrı tartışılması ve yürürlüğe girmeden önce kamuoyuyla detaylıca paylaşılması elzemdir.

Madde 1

Anayasa Mahkemesinin 1/2/2024 tarihli, 2021/38 Esas ve 2024/25 Karar sayılı karar ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine eklenen 216/A maddesinin ikinci fıkrası konu bakımından ve yetki yönünden Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir. Ancak iptal edilen hüküm aynı şekilde korunarak, bir kanun

çerçevesinde yeniden düzenlenmesi, hukuki meşruiyet açısından tartışmalı bir durum yaratmaktadır.

Madde içerisinde olimpiik, paralimpiik ve deaflimpiik spor dallarında toplamda 8.000 sporcunun yetiştirilmesi için beslenme, barınma, yol giderleri ile harçlık desteğine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 216/A maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmeden önceki halinde yer alan düzenlemenin aynısı korunmuştur. Sporcuların iyi koşullarda yetişmesi ve uluslararası arenada rekabet gücünü artırması için mali destekleri hukuki güvence altına alınmaktadır. Bu düzenleme, spor politikaları açısından önemli bir adım olup, ulusal ve uluslararası düzeyde başarıları artırmayı hedeflemektedir. Bu anlamda elbette kıymetli ve olumlu bir düzenlemedir. Ancak kanun maddesinde 8.000 sporcu yetiştirilmesi ibaresi hukuki açıdan sorumluluklar doğurmaktadır. İktidar partisi makul eleştirileri dahi kulak arkası etmektedir. Madde içerisinde 8.000 ibaresinin “8.000’e kadar” şeklinde düzeltilmesi gerekmektedir. Eğer ki madde bu haliyle kanunlaşır, 8.000 kişiden az sayıda sporcu yetiştirildiği taktirde idare, kanunu uygulamamasından dolayı suç işlemiş olacaktır ve soruşturma açılması gerekmektedir.

2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçişle beraber AK Parti iktidarının kanun yapma yöntemindeki yanlışlıklar devletin işleyiş mekanizmasına zarar verdiği gibi mağdur kesimlerinde oluşmasına neden olmaktadır. Getirdikleri yeni sistemin devlet işleyiş mekanizmasıyla uyumlu olmadığını dahi bilmeyen iktidar, kanun yapma tekniğinde değişikliklerle işleri daha hızlı çezeceğini düşünmüştür. Ancak geldiğimiz nokta itibariyle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi birçok yönüyle sorunları beraberinde getirmiştir. Hukuki açıdan da Anayasa Mahkemesinin artan iptal kararları neticesinde sürekli torba kanunlarla mevzuat eksiklikleri tamamlanmaya çalışılmaktadır. Bu durum iktidarın hatalarından ne zaman ders çıkaracağını akıllara getirmektedir.

Madde 2-3-4

Madde 2’de Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin ve Yeminli Mali Müşavirlerin genel kurul toplantılarında yapılan bildirim sisteminde değişiklik yapılarak, klasik taahhütlü posta yöntemi yerine dijital duyuru sistemine geçilmek istenilmektedir.

Maddenin önceki halinde genel kurul toplantı çağrısı toplantı gününden en az 10 gün önce taahhütlü posta ile yapılırken bu maddede yapılan değişiklik ile taahhütlü posta yerine odanın resmi internet sitesinden ilan edileceği belirtilmiştir.

Madde 3 ise odalarla ilgili hususların TÜRMOB ile ilgili kanuni düzenlenmesidir. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) genel kurul toplantılarında yapılan bildirim sisteminde değişiklik yapılarak, klasik taahhütlü posta yöntemi yerine dijital duyuru sistemine geçilmek istenilmektedir.

Maddenin önceki halinde genel kurul toplantı çağrısı toplantı gününden en az 20 gün önce yüksek tirajlı (yüzbin) gazetelerde ilan ve taahhütlü posta ile yapılırken bu maddede yapılan değişiklik ile taahhütlü posta yerine odanın resmi internet sitesinden ilan edileceği belirtilmiştir.

Bu uygulamalar elbette teknolojiye uyumlu bir adım olacaktır ve hem maliyetleri düşürecek hem de işlemleri hızlandıracaktır. Ancak bu durum beraberinde bazı soru işaretlerini de getirmektedir. Duyuruların şeffaflığı ve denetim mekanizmasının güçlendirilmesi gerekmektedir.

Bu düzenleme öncesindeki uygulamada taahhütlü posta ile genel kurula davet usulünde odalara, birliğe kayıtlı meslek mensuplarına davetinin ulaşıp ulaşmadığı biliniyordu. Ancak şimdi ise sadece internet sitesinde ilan ile geçilmesi genel kurul çağrısının görünmemesine ve genel kurul katılımlarında eksikliklere neden olabilir. Bu nedenle oda toplantıların zamanı yeri internet sitesinin görünür yerinde ilan edilmesi gerekmektedir. Ayrıyeten bu düzenleme halihazırda iş yükü fazla olan SMMM ve YMM’lerin ve odaların birde resmi internet sitesi takibi yapması gibi neticeler oluşturacaktır.

Odanın internet sitesinde yayınlanmasına ek olarak madem ki dijital dönüşüme geçilecek ve madem teknolojiyen faydalanılacak daha iyi bir halini uygulamaya konulabilir. Halihazırda odalara kayıtlı meslek mensubu sayısı 134.336 olarak belirtilmiştir. E-tebligat sistemi kullanılarak odaya kayıtlı meslek mensuplarına davetiye tebligatı gönderilebilir. Ayrıca e-tebligat sistemi daha geniş kapsamlı ve daha işlevsel şekilde de kullanılabilir. Meslek mensuplarına gönderilen genel kurula davetiye e-tebligatını hatırlatıcı SMS ve e-postalarda sistemle entegre edilerek çok kolay ve hızlı bir şekilde uygulanabilir. Böylelikle meslek mensuplarının tam bilgilendirilmesi, katılımın artırılması gibi hususlara da katkı sağlanmış olacaktır. Bu durum demokrasi kültürünün gelişimi, demokratik katılımın artırılması açısından da önemlidir.

Madde 4’te ise, 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 48 inci maddesinde meslek mensuplarına yönelik disiplin hükümleri düzenlenmektedir. Yapılan düzenlemeyle meslek etiğini ihlal eden muhasebeci ve mali müşavirlere yönelik yaptırımlar artırılarak meslek ruhsatını başkasına kullandıran veya başkasının adıyla işlem yapan kişilere meslekten çıkarma cezası getirilmektedir. Disiplin cezalarının

uygulanması süreci kesinleşme sonrasında başlayacak, böylece mükelleflerin mağduriyet yaşamasının önüne geçilerek hukuki güvenliğin artırılması hedeflenmektedir. Esas itibarıyla bu madde meslek etiği açısından önemli bir reform olup, denetimlerin daha etkili yapılmasını sağlayacaktır. Ayrıca meslek mensuplarının muadiri olduğu önemli bir sorunun çözümü niteliğini taşımaktadır.

Bu düzenlemenin yanı sıra meslek mensuplarının her geçen gün iş yükü artmasına yönelik düzenlemelerin yapılması da elzemdir. Bildirim ve beyanname verme gibi yükümlülükler kamu kurumlarına ayrı ayrı yapılmaktadır. Kamu kurumları arasında sistemsel otomasyon sağlanmalı, beyanname ve bildirim birleştirilmesi yapılarak ve meslek mensuplarının iş yükü hafifletilmelidir. Ayrıca meslek mensuplarının sorumluluklarının ağırlığına, iş yüküne fazla olmasına rağmen itibarlarının düşük kalmasının önüne geçilmeli ve yeni düzenlemeler yapılmalıdır. Avrupa ülkelerindeki uygulamalar incelenmeli ve gerek kamunun iş yükü hafifletilmesi gerekse SMMM ve YMM'lerin daha itibarlı hale geleceği düzenlemeleri acilen hayata geçirilmelidir.

Madde 5

Teklifle, Karayolları Taşıma Kanunu'ndaki idari para cezaları yükseltilmekte, alt ve üst limitler arasındaki fark genişletilmektedir. Yeni düzenleme ile Karayolları Taşıma Kanunu'ndaki idari para cezaları önemli ölçüde artırılmaktadır.

- Yetki belgesi olmadan veya yetki kapsamı dışında faaliyet gösterenlere 17 bin ila 170 bin TL, yetki belgesi olmadan tehlikeli yük taşıyanlara 8 bin 500 ila 85 bin TL ceza uygulanacaktır. Taşıma faaliyetini engelleyenlere 25 bin ila 250 bin TL ceza verilecektir.
- Biletsiz yolcu taşıyanlar, sözleşmesiz taşımacılık yapanlar ve yolcu güvenliğini ihlal edenler 8 bin 500 ila 85 bin TL arasında para cezasına çarptırılacaktır. Ayrıca çevreyi koruma kurallarına uymayanlar 5 bin ila 50 bin TL ceza alacaktır. Yolcuların sağlıklı ve güvenli taşınmasını ihmal eden taşımacılara 17 bin ila 170 bin TL ceza uygulanacaktır.
- Yetki belgesi almadan acente veya taşıma işleri komisyonculuğu yapanlara 25 bin ila 250 bin TL, ücret ve zaman tarifesine uymayanlara 8 bin 500 ila 85 bin TL ceza verilecektir. Terminal ve bilet satış noktalarında ücret ve zaman tarifelerini bulundurmamayanlar 3 bin 500 ila 35 bin TL ceza alacaktır. Yabancı plakalı taşıtların usulsüz taşımacılık yapmaları durumunda 5 bin ila 500 bin TL ceza kesilecektir.
- Terminal dışı yolcu indirme-bindirme, mesleki yeterlilik belgesi olmadan faaliyet gösterme

gibi ihlallerde de taşıt kullanan şoförler için 3 bin 500 ila 35 bin, işletmecileri için ise 8 bin 500 ila 85 bin TL arasında değişen cezalar uygulanacaktır. Belirlenen yetkililere denetim için gereken bilgi veya belgeleri ibraz etmeyenlere 3 bin liradan 30 bin liraya kadar idari para cezası kesilecek. Aynı kabahatin yıl içinde tekrar edilmesi halinde cezalar bir kat artırılabacaktır. Düzenleme, yayım tarihinden itibaren 6 ay sonra yürürlüğe girecektir.

Kanuna aykırılık teşkil eden kabahatlerin kapsamı, niteliği ile cezanın caydırıcılığı göz önünde bulundurularak, uygulanacak idari para cezalarına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca hazırlanan yönetmelikle belirlenecektir.

Ancak bu madde birçok açıdan caydırıcı ve ceza tutarları açısından geniş bir seçenek sunsa da hazırlanacak olan yönetmelik sadece yasama şartlarını yerine getirmek için değil, geniş bırakılan ceza aralıklarının adil ve eşit uygulanmasını sağlayacak, keyfi uygulamalara fırsat vermeyecek şekilde somut kriterler içermesi halinde amaca hizmet edebilir. Ceza katsayılarının bir önceki haline göre 17 ila 170 kat aralığında artırılması uygulamada yaşanabilecek keyfilikler açısından ilgili kişilere ağır bedeller getirecektir. Bu açıdan kanun maddesi bu haliyle geniş kapsamlı olmakla birlikte ikincil mevzuatlarda bu hususlar detaylandırılarak dikkate alınmalıdır. Aksi takdirde uygulama hatalarının bedelleri kolay telafi edilemeyecektir.

Madde 6

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu’nun idari yaptırımlarla ilgili hükümlerini içeren 20. maddesinde, belirli vergi suçları işlenmesi durumunda, ilgili tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye lisans verilmemesi yönünde bir tedbir uygulanmaktaydı. Ancak, Anayasa Mahkemesi, 2023/136 esas, 2024/127 karar sayılı kararı ile teşebbüs özgürlüğüne getirilen sınırlamanın makul dengeyi bozduğu ve idari tedbirin gerekli olup olmadığı konusunda yetkili makamlara değerlendirme imkânı tanınmadığı gerekçesiyle bu düzenlemeyi iptal etmiştir.

Sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenleme gerekçesiyle yapılacak olan vergi incelemesi sürecinde tesislerin lisans devrini engelleyen tedbirin süresinin en fazla bir yıl ile sınırlandırılması ve üç ayda bir gözden geçirilmesi, Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararının dikkate alınarak teşebbüs özgürlüğü ile kamu zararının önlenmesi arasında denge kurulması hedeflenmekte olduğu belirtilmiştir.

Buna göre, Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı tarafından Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu’na vergi incelemesi yapıldığına dair bildirim yapılması halinde, ilgili tesis için lisans verilmemesi

tedbiri uygulanacaktır. Ancak bu tedbir üç ayda bir gözden geçirilecek ve en fazla bir yıl süreyle uygulanabilecektir. Böylece, idari tedbirin süresi ve gerekliliği daha esnek bir şekilde değerlendirilerek hem kamu yararı hem de girişim özgürlüğü arasında denge sağlanmak istenildiği vurgulanmıştır. Bu açıdan bu düzenlemenin yapılması gerekli ve önemlidir.

Ancak bu düzenlemede eksik bırakılan hususlarda bulunmaktadır. Söz konusu madde hükmünden anlaşılacağı üzere “vergi incelemesi görevi bulunduğu ibaresinin” geniş kapsamlı bir ibare olduğu idare tarafından vergi incelemesi ile görevi bulunurken incelemeye fiili olarak başlanılmadan iptal olunan incelemelerde mükelleflere uygulanan yaptırımların ağır sonuçları olabilmektedir.

Aynı zamanda mükellefin defter ve belgeleri incelemeye başlanılmadan önceden oluşan şüpheler yeterli görülecek ve mükellef hakkında yaptırımlar istenebilecektir. Bu durum idarenin keyfilliğini ortaya çıkarabilecektir.

Dolayısıyla “vergi incelemesi görevi bulunduğu” ibaresinin “vergi incelemesine başlanıldığı tarih” olarak değiştirilerek kanunun bu maddesinde geçen ibarelerinin buna göre düzenlenmesi yerinde olacaktır. Böylelikle idarenin keyfilliği yerine kanun hükmünün gerektirdiği sağlanmış olacaktır. Bu durum mükelleflerin mağduriyet yaşamasının önüne geçecektir.

Madde 7

Mevcut hüküm, Cumhurbaşkanlığı görevinden ayrılanların yaşlılık aylığını, görevdeyken ödenmekte olan aylığın yüzde kırkı esas alınarak belirlerken, teklifin 7 inci maddesi ile bu hesaplama yönteminde dönüşüme gitmektedir. Artık, Cumhurbaşkanının görevden ayrılması halinde bağlanacak aylık, sabit bir göstergenin memur aylık katsayısı ile çarpılması suretiyle hesaplanacaktır.

Madde 8

Bilindiği üzere Bakanlar Kurulu, 30 Nisan 2018 tarihinde 25 maddelik kanun tasarısını TBMM'ye sevk etmiş ve söz konusu kanun tasarısı ile emeklilere 1.000 TL bayram ikramiyesi ödenmesi yönelik düzenleme yapılmıştır. Bayram ikramiyesi olarak bilinen bu düzenlemede herhangi bir artış oranı öngörülmediğinden kanun değişiklikleri yapılarak 29.04.2021 tarihinde tutar ilk önce 1.100 TL'ye, 30.03.2023 tarihinde 2.000 TL'ye ve en son 02.03.2024 tarihinde 3.000 TL'ye yükseltilmiştir. Bu durumda iktidar, bayram ikramiyesi olarak bilinen bu ödemenin sayısını ve tutarını artırarak ve belirli bir artış oranına bağlamak yerine geçici olarak emeklilerimize tek seferlik ödeme yapmayı tercih etmiştir. Söz konusu ödemeler de Sosyal Güvenlik Kurumunun

kendi kaynaklarından değil, Hazineden aktarılan kaynakla yapılmaktadır.

Sosyal Güvenlik Sisteminin açık vermesi doğaldır; bu açığın yükü çalışanlara ve emeklilere yüklenmemeli, mevcut vergilerden karşılanmalıdır.

2025 yılı itibarıyla asgari ücret 22.104 liraya çıkartılırken mevcut teklif ile bayram ikramiyesinin 4 bin lira olarak belirlenmesi dikkat çekmektedir. Kanunun il çıktığı 2018'de emekli ikramiyesi asgari ücretin yaklaşık %62'sine denk gelmekteydi. Ancak, bu oran her geçen yıl azalarak 2020'de %43'e, 2022'de ise %23'e düşmüştür. 2023'te oran %20'ye gerilerken, bayram ikramiyesinin 3.000 liraya yükseltilmesi ile 2024'te bu oran %18'e gerilemiştir. Eğer 2018 yılındaki emekli ikramiyesi ve asgari ücret arasındaki oran (%62,4) 2025 yılında korunmuş olsaydı, ikramiyenin en az 13.792 lira olması gerekecekti.

Emeklilik ve buna bağlı yaşanan geçim sıkıntıları, hayatımızın son döneminde karşılaştığımız kaçınılmaz gerçeklerdendir. Yıllarca emek vererek çalışan emeklilerimize, onurlu ve rahat bir yaşam sürme imkanlarının sağlanması devletin sorumluluğundadır ve bu durum anayasamızda da yer almaktadır. Ne yazık ki, Türkiye'de emekli maaşları giderek daha adaletsiz ve yetersiz bir hale gelmiştir. Adaletsiz ve öngörüsüz düzenlemelerle emeklilerimizin hak ettikleri yaşam standartlarına ulaşmaları engellenmektedir.

Adaletin olmadığı bu sistemde, emekliler arasında büyük bir gelir eşitsizliği mevcuttur. Bazı emekliler zar zor geçinirken, diğerleri aylık sınırının çok altında aylıklarla hayatta kalmaya çalışmaktadır. Emekli maaşlarındaki adaletsiz dağılım, toplumsal adaletsizliği de artırmaktadır. Genellikle emekliler, aylıklarının insan onuruna yaraşır bir seviyede olmaması nedeniyle çalışmaya devam etmek zorundadır.

Türkiye'deki emekli aylıklarının adaletli ve yükseltilmiş bir şekilde düzeltilmesi gerekmektedir. Bu düzenlemeler, geçici sadaka niteliğindeki tek seferlik ödemeler ya da enflasyonun yüksek olduğu bir ekonomik ortamda herhangi bir artış öngörülmeyen bayram harçlıklarıyla değil, sürekli olarak sağlanacak ve emeklilere daha iyi bir yaşam kalitesi sunacak ödemeler şeklinde olmalıdır. Bu ödemeler, sabit bir tutarda yılda iki kez yapılan ödemeler olarak düzenlenmemeli, aksine artış oranı belirtilerek üç ayda bir yapılacak sabit ödemeler şeklinde olmalı ve emeklilerimizin en az asgari ücret düzeyinde gelir elde etmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca her sene ikramiye güncellemesinin gündem olmaması ve sorunun kökten çözülmesi açısından ikramiye hesaplaması “Yeniden Değerleme Oranı” üzerinden yapılmalıdır.

Emeklilik dönemi, bir bireyin hayatındaki önemli bir evreyi temsil eder ve bu dönemi huzurlu ve

onurlu bir biçimde geçirmelerini sağlamak bizim görevimizdir. Türkiye'deki emekli aylıklarının adaletsizliği ve yetersizliğiyle mücadele etmek için bir araya gelmeli ve emeklilerimizi daha iyi bir geleceğe taşıyacak adımlar atmalıyız. Sadece geçici çözümler sunan ve emeklilerimizin sorunlarına gerçek bir çözüm getirmeyen düzenlemeler, yalnızca anlık çözümler sunar ve uzun vadede yetersiz kalır. Emeklilik sistemimizde yapılacak iyileştirmeler, sadece mevcut durumu değil, aynı zamanda gençlerimizin geleceğine yönelik sürdürülebilir ve adil bir emeklilik planını da içermelidir. Bir kişinin hayatı ve emekleri, adil olmayan bir yaşam geçişi nedeniyle boşa harcanmamalıdır.

Madde 9

Teklif e göre, sürücüsünün Türk vatandaşı olup olmadığına bakılmaksızın yabancı plakalı araçlara ilişkin olarak tatbik edilen cezalar ile geçiş ücretleri ödenmeden bu araçların ülkeyi terk etmesine izin verilmeyecek. Söz konusu alacaklar, tebligat şartı aranmaksızın sürücüsü bilgilendirilmek suretiyle gümrük kapılarında yetkili birimlerce de tahsil edilebilecek.

Tahsil edilen tutarların yüzde 60'ı hizmet payı olarak genel bütçeye gelir kaydedilecek, yüzde 40'ı ise ilgili işleticiye aktarılacak üzere tahsilatı izleyen ayın sonuna kadar Genel Müdürlüğe aktarılacak. Genel Müdürlük hesabına aktarılan tutar, takip eden 7 iş günü içinde ilgili işleticilerin hesabına aktarılacak.

Bu madde ile yapılacak uygulama suistimallerin ve haksız rekabetin önüne geçmesi, eşit uygulama sağlaması ve bu tutarların otoyolları hiç kullanmamış vatandaşlarımızın cebine yansıyacak külfeti azaltacağından isabetli bir düzenleme olacaktır.

Ancak bunun yanında yabancı araçlarla ilgili başka sorunlar da mevcuttur. Yurtdışından ülkemize getirilen araçların muayenesi önemli bir sorun oluşturmaktadır. Özellikle emekli olan gurbetçi vatandaşlarımız açısından kolaylık sağlamak adına araç muayenelerinde ülkeler arasında geçerlilik ve mütekabiliyet sağlayacak uygulamalar da hayata geçirilmelidir.

Bu araçların muayene süreçleri yalnızca kayıtlı oldukları ülkelerin mevzuatlarına göre düzenlenmekte ve ülkemizde muayeneleri yapılamamaktadır. Bu durum hem zaman kaybına hem maddi külfetlere yol açarak araç sahiplerini zor durumda bırakmaktadır. Bu sorunun çözümü için mütekabiliyet esas alınarak Türkiye ile diğer ülkeler arasında iş birliği protokolü imzalanmalı, yabancı plakalı araçların ülkemizde bulundukları süre boyunca muayenelerinin kendi ülkelerinde de geçerli olacak şekilde yapılabilmesi sağlanmalıdır. Aynı şekilde Türkiye kayıtlı araçların da

başka ülkelerde araç muayenesi yapabilmesinin önü açılmalıdır.

Madde 10

Türkiye Varlık Fonu (TVF), ülkenin stratejik varlıklarını yöneten, kamu kaynaklarının etkin kullanımını sağlamayı amaçlayan bir yapıdır. Türkiye Varlık Fonu'nun geniş kapsamlı finansal yapısı dikkate alınarak, 6741 sayılı Kanun'da denetim kısmını ihtiva eden 6. madde de düzenleme yapılarak denetim raporlarının sunulmasına ilişkin sürelerin uzatılması amaçlanmaktadır. Böylece, raporların hazırlanması ve denetlenmesine yönelik süreçlerin daha verimli ve etkin bir şekilde yürütüleceği ifade edilmektedir.

Bu doğrultuda yapılan düzenleme ile TVF, kamu kaynaklarını yöneten bir yapı olarak yüksek düzeyde şeffaflık gerektirmektedir. Mevcut düzenlemede denetim raporlarının hazırlanması ve TBMM'ye sunulması belirli sürelerle sınırlandırılmıştır. Ancak yeni değişikliklerle:

- Cumhurbaşkanı tarafından görevlendirilen denetim elemanlarının raporlarının kasım ayı sonuna kadar Cumhurbaşkanına sunulması,
- Cumhurbaşkanlığı tarafından TBMM'ye aralık ayı sonuna kadar iletilmesi,
- Plan ve Bütçe Komisyonunda ocak ayı sonuna kadar görüşülmesi öngörülmektedir.

Bu düzenleme ile denetim süreçlerinin geciktirilmesi, kamuoyunun bilgilendirilmesi açısından önemli bir belirsizlik yaratmaktadır. Şeffaflık ilkesi, kamu kaynaklarının nasıl kullanıldığının düzenli ve zamanında denetlenmesini gerektirirken, sürelerin uzatılması denetim mekanizmasını zayıflatma riski taşımaktadır.

Ayrıca TVF'nin denetimlerinde esas açısından sorunlarda bulunmaktadır. TVF yönetim kurulu başkanı Cumhurbaşkanı, yönetim kurulu üyelerini atayanda Cumhurbaşkanı, bağımsız denetim haricinde kamu denetiminin yapılması için denetçi görevlendirmelerini yapanda Cumhurbaşkanıdır. Bu durum kabul edilebilir değildir. TVF'nun denetimleri bu haliyle şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkesine aykırıdır. Bu hususun acilen düzenlenmesi gerekmektedir. Cumhurbaşkanının bu konuda yetkilerinin kısıtlanması gerekir. Türkiye'de kamu kaynaklarının kullanımına ilişkin denetim mekanizmalarının en önemli unsurlarından biri Türkiye Büyük Millet Meclisi'dir. Ancak mevcut durum, denetim süreçlerini yürütme organının kontrolüne bırakmakta, yasama organının denetim yetkisini zayıflatmaktadır. Denetim sürecinin Cumhurbaşkanına sunulma aşamasının uzatılması, yürütmenin hesap verebilirliğini azaltacaktır. Denetim

raporlarının TBMM’ye geç sunulması, Meclis’in bütçe ve denetim süreçlerindeki etkinliğini sınırlandıracaktır. Her ne kadar bütçe kanun teklifinin gerek komisyonda gerekse genel kurulda görüşülme dönemine denk gelse dahi bu durum TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu’nun kendi işleyişi içerisinde aşabileceği çalışma sistematigiyle ilgilidir. Plan ve Bütçe Komisyonunda denetim başkanlığı oluşturularak ayrıca milletvekillerinin bu komisyona dahil sağlanabilir ve TVF denetim raporları daha etkin şekilde de gündeme alınarak incelenebilir. Bu bağlamda, bu düzenleme ile fonun işleyişine ilişkin demokratik denetim zayıflamakta ve kamu kaynaklarının yönetimine ilişkin hesap verebilirlik riske girmektedir.

Denetim süreçlerinin daha etkin yürütülebilmesi için sürelerin uzatılması gerekçesi öne sürülse de, bu düzenleme bağımsız denetim mekanizmasını olumsuz etkileyebilir. Denetim süreçlerinde bağımsızlık, raporların tarafsızlığını ve objektifliğini sağlamanın temel unsurlarından biridir. Ancak, sürecin yürütme organı tarafından yönetilmesi ve denetim raporlarının Cumhurbaşkanlığı tarafından TBMM’ye sunulması, bağımsız denetim ilkesine zarar vermektedir.

Ayrıca, kamuoyunun bilgilendirilmesini geciktiren bu tür değişiklikler, kamu yönetimine duyulan güveni zedeleyebilir. Özellikle TVF gibi büyük çaplı kamu varlıklarını yöneten bir yapının finansal işlemlerine yönelik denetimin zamanında ve eksiksiz yapılması, kamu yararı açısından büyük önem taşımaktadır.

Yapılan düzenleme, Türkiye Varlık Fonu’nun denetim süreçlerini geciktirme riski taşımakta, yasama organının yetkilerini zayıflatmakta ve denetim mekanizmasının bağımsızlığını tehlikeye atmaktadır.

Bu nedenle, Denetim süreçleri geciktirilmemeli, TBMM’nin bütçe ve denetim yetkisini etkin şekilde kullanabilmesi sağlanmalıdır. Denetim raporları doğrudan TBMM’ye sunulmalı, yürütme organının süreç üzerindeki etkisi en aza indirilmelidir. Bağımsız denetim mekanizmaları güçlendirilmeli, raporların şeffaflığı artırılmalıdır.

Kamu kaynaklarının etkin ve şeffaf yönetilmesi için denetim süreçleri hızlandırılmalı ve yasama organının denetim yetkisi güçlendirilmelidir. Aksi takdirde, Türkiye Varlık Fonu’nun yönetimi üzerindeki demokratik denetim giderek zayıflayacaktır.

Madde 11

Türkiye’de yükseköğretim kurumlarının finansal ve mülkiyet yapıları, eğitim politikaları ile doğrudan ilişkilidir. Vakıf yükseköğretim kurumları, kamu ve özel sektör arasındaki iş birliğinin

bir sonucu olarak eğitim hizmetleri sunmaktadır. Ancak yapılan düzenleme ile Hazineye ait olup, daha önce faaliyet izni kaldırılan vakıf yükseköğretim kurumlarına bedelsiz olarak devredilen taşınır ve taşınmaz mallar ile hakların, tasfiye sürecine dahil edilmeden doğrudan Hazineye geri intikali amaçlanmaktadır.

Mevcut durumda, Hazine tarafından bedelsiz olarak devredilen malvarlıkları, vakıf yükseköğretim kurumlarının faaliyet izni kaldırıldığında tasfiye sürecine tabi tutulmakta ve nihayetinde ilgili kurucu vakfa aktarılmaktadır. Bu durum hem kamu zararına neden olmakta hem de özel hukuk tüzel kişiliğine sahip kurumların haksız kazanç elde etmesine yol açtığı ifade edilmek.

Yapılan değişiklikle, vakıf yükseköğretim kurumlarının kendi öz sermayeleri ile edinmediği ve mülkiyeti Hazineye ait olan malvarlığı değerlerinin, faaliyet izni kaldırıldıktan sonra yeniden doğrudan Hazineye devredilmesi hedeflenmektedir. Böylece, kamu kaynaklarının korunması ve haksız kazançların önlenmesi sağlanacaktır. Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca mülkiyet hakkı güvence altına alınmıştır. Vakıf yükseköğretim kurumları, özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olup, bu kapsamda kendilerine devredilen malvarlıkları üzerinde belirli haklara sahiptirler. Ancak yeni düzenleme ile;

- Tasfiye süreci işletilmeden doğrudan Hazineye devrin gerçekleştirilmesi, hukuk güvenliği ilkesine aykırı bir uygulama olacaktır.
- Kurucu vakıfların hak kaybına uğramasına ve belirsizlik ortamı yaratmasına neden olacaktır.

Bu yönüyle, düzenlemenin hukuki belirsizlik yarattığı, özel hukuk tüzel kişiliğine sahip vakıfların mülkiyet hakkını ihlal edebileceği ve geriye dönük bir uygulama niteliği taşımaktadır.

Yapılan düzenleme, vakıf yükseköğretim kurumlarının mülkiyet haklarını ve hukuki güvencelerini zayıflatma riski taşımaktadır. Ayrıca, eğitimde özel sektör yatırımlarını caydırabilir, üniversitelerin mali sürdürülebilirliğini olumsuz etkileyebilir ve eğitimde kamu-özel iş birliğini zayıflatacaktır.

Bu nedenle, mülkiyetin tamamen Hazine'ye devredilmesi yerine, kamu yararını gözetken ve vakıf yükseköğretim kurumlarının eğitim faaliyetlerini sürdürmesini sağlayan alternatif çözümler üretilmelidir. Kamu kaynaklarının etkin kullanımı önemli olmakla birlikte, eğitim kurumlarının finansal sürdürülebilirliği ve hukuki güvenceleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

Madde 12

3055 sayılı Cumhurbaşkan Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanunda yapılan düzenleme ile kanun adında değişiklik yapılması ve Cumhurbaşkanına ödenek ayrılmasını içermektedir. Kanun adının başına “Cumhurbaşkanı” ibaresinin eklenmesiyle beraber Cumhurbaşkan ödenegi yasal zemine oturtulmaktadır.

Cumhurbaşkanı ödenegine yönelik mevcut yasal bir düzenleme bulunmamakta olup, yeni düzenleme ile 3055 sayılı Kanunun başlığı değiştirilerek Cumhurbaşkanının mali haklarının bu kanun kapsamında belirlenmesi öngörülmektedir. Buna göre, Cumhurbaşkanının maaşı, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanı'na yapılan tüm ödemelerin %5 fazlası olacak şekilde belirlenmektedir.

Madde 13

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK), kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarını düzenleyen önemli bir mevzuattır. İlk olarak 1989 yılında yürürlüğe giren bu KHK, zaman içinde birçok değişikliğe uğrayarak kapsamı genişletilmiştir.

Özellikle kamu görevlilerinin özlük hakları, ek ödemeler ve diğer mali haklarını belirlemeye yönelik hükümler içermekte olup, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kamu personel mevzuatı ile bağlantılıdır. Sözleşmeli personel rejimi, ek tazminatlar ve teşvik ödemeleri gibi konular açısından önemli değişikliklere uğramıştır. Kamu çalışanlarının maaşları, kadro düzenlemeleri ve özelleştirme sonrası durumları gibi birçok konuda hukuki çerçeve sağlayan bu KHK, kamu yönetimi reformları kapsamında sürekli güncellenmiştir. Ancak belirtmek gerekir ki artık kamu personel rejiminde ve kamu personelinin her türlü özlük haklarında kapsamlı bir reforma ve yenilikçi dinamik bir sistemin inşa edilmesine ihtiyaç vardır.

Kanun teklifindeki bu madde ile kamuda görevli idareci sıfatını taşıyan daire başkanı ve üstü kadrolardaki tazminat hükümleri ile ilgilidir. Her ne kadar bu madde özelinde gerekçede değişiklik yapıldığı ifade edilmiş olsa dahi halihazırda uygulanan hükümleri ifade etmektedir. Bu maddenin kanun teklifi içerisinde yer alması ilgili kanunda herhangi bir değişik yapmamaktadır. Bu düzenleme teknik bir düzenleme olarak görülse de kamu personelinin özlük haklarında kapsamlı bir iyileştirme yapılması gerekliliği her geçen gün belirgin şekilde ortaya çıkmaktadır. Düzenlemenin gecikmesi kamu personelinin özel sektöre yönelmesine ve kamudaki hizmet standardının düşmesine sebebiyet vermektedir.

Madde 14

Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) Genel Müdürlüğü çalışanlarına *Eurocontrol havacılık tazminatı* verilmesini öngören düzenleme kapsamında, 399 sayılı KHK'de değişiklik yapılacaktır.

DHMİ personeline, Türkiye'deki sivil havalimanlarında gerçekleşen giden uçak trafiği sayısına bağlı olarak memur aylık katsayısının %40'ı ile çarpımı sonucu hesaplanan miktar *DHMİ performans primi* olarak ödenecektir. Ayrıca, Türkiye hava sahasını transit geçen sivil hava araçlarının sayısı baz alınarak memur aylık katsayısının %120'si ile çarpımı sonucu hesaplanan ek prim verilecektir.

Performans primleri bir önceki yılın aynı ayındaki uçuş trafiği sayısı esas alınarak hesaplanacaktır. Uçuş sayısındaki artışa bağlı olarak oluşan farklar takip eden ocak ayında tek seferlik ek ödeme olarak personele aktarılacaktır. Ödemeler; personele fiilen hizmete katkı sağladığı sürece bulunduğu asli kadro veya pozisyonuna göre yapılacaktır. Geçici olarak diğer kamu kurumlarına görevlendirilen DHMİ personeline ödeme yapılmayacaktır.

Sağlık raporu, ücretli izin, görevden uzaklaştırılma, tutuklanma, gözetim altına alınma gibi durumlara isabet eden günler için ödeme yapılmayacaktır. Yapılan ödemeler; gelir ve damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenecektir.

Maddeyle; Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğüne EUROCONTROL tarafından daha fazla ödeme yapılması, böylece ülkemize döviz girişinin sağlanması, Devlet tarafından karşılanan personel maliyetinin azaltılması vb. faydalar amaçlansa da kurumdaki tüm personeli hedeflemediğinden iş barışını ve huzuru bozacak niteliktedir.

Geçtiğimiz yıl haziran ayında yasalaşan *Türk Sivil Havacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*nin komisyon toplantısındaki madde teklifinde sadece Hava Trafik Kontrolörü ve Havacılık Bilgi Yönetim Uzmanı unvanlarına ek ödeme verilmesinden dolayı iş barışının bozulacağı için gelen tepkiler üzerine ilgili madde kanun teklifinden çıkarılmıştı.

Şu an gündeme getirilen yeni madde her ne kadar tüm personeli kapsıyor gibi görünse de aslında yine büyük bir mahrumiyet ve mağduriyet oluşturmaktadır. Halihazırda DHMİ'de bulunan personellerin bir kısmının maaşının tamamı, bir kısmının maaşının bir kısmı EUROCONTROL tarafından karşılanırken, geri kalan kısmının maaşı ise merkezi bütçeden karşılanmaktadır.

Maliyetinin tamamı EUROCONTROL tarafından karşılanan grup ülkemizin hava sahasını, ülkemizdeki herhangi bir havalimanına iniş/kalkış yapmaksızın, transit kullanan sivil hava araçları sayısının memur aylık katsayısının %120' si ile çarpımı sonucu bulunacak miktar kadar prim ödemesi alabilecek iken maliyetinin bir kısmı EUROCONTROL tarafından karşılanan grup görmezden gelinerek, maliyeti EUROCONTROL tarafından karşılanmayan gruba dahil edilmiştir.

Teknik elemanlar arasındaki var olan maaş farkı daha da açacak olan bu düzenleme ile aynı kurumda çalışan bir elektronik teknisyeninin, bir makine veya elektrik teknisyeninden iki kat maaş alması performansı ve işe bakış açısını da etkileyecektir.

2024 Yılı Hava Trafiki İstatistikleri			
	Toplam (Yıllık)	1 Aylık Ort.	1 Aylık Yakl. Ort.
Üst Geçiş	521.724	43.477	43.500
İniş/Kalkış	1.768.857	147.405	147.400
Kalkış	884.429	73.702	73.700
Toplam	2.290.581		

Unvan	Mevcut Tazminat (Havacılık + Ek Havacılık)	Yeni Tazminat (Kanun Teklifi)	Toplam Tazminat (Toplam Brüt Eurocontrol Geliri)
Mühendis – Diğer	45.210,63	29.850,00	75.060,63
Mühendis – Elektronik	92.826,07	82.756,00	175.582,07
Tekniker – Diğer	36.457,08	29.850,00	66.307,08
Tekniker – Elektronik	78.300,96	82.756,00	161.056,96
Teknisyen – Diğer	34.917,99	29.850,00	64.767,99
Teknisyen – Elektronik	76.761,87	82.756,00	159.517,87

Halbuki Elektronik personelleri ile Elektrik ve Makine/Motor personelleri; aynı hava trafik kontrol merkezinde, aynı havalimanında, aynı hava aracına, aynı amaç doğrultusunda ve aynı hizmet zinciri içinde yer alarak elektronik unvanlı personel ile benzer şekilde hizmet vermektedir.

Ayrıca bu durum Danıştay tarafından kesin hükme bağlanmış ve aynı havacılık tazminatı grubu içinde yer almaları sonucuna varmıştır. Danıştay DHMİ Genel Müdürlüğü'nün 26/12/2012 tarih

ve 91320 sayılı yazısını iptal etmiş ve "Elektrik ve Makine/Motor personeline de mesleki pozisyonlarına paralel olarak Ek-1 sayılı cetvelde elektronik personeli için belirlenmiş olan havacılık tazminatı oran ve usulün aynen uygulanmasına" karar vermiştir.

DHİM personellerini daha kapsayıcı şekilde olması ve iş barışını bozmamak adına getirilen teklife ek olarak aşağıdaki fıkranın üçüncü fıkra olarak eklenmesi uygun olacaktır.

“Bu kapsamda olmayan ancak anılan 399 sayılı KHK’nın c) bendine göre çalışan tüm teknik personele ülkemizin hava sahasını ülkemizdeki herhangi bir havalimanına iniş kalkış yapmaksızın transit kullanan sivil hava araçları sayısının memur aylık katsayısının %60’ı ile çarpımı sonucu bulunacak miktar kadar prim ödemesi yapılır.”

Hâlihazırda bir elektronik teknisyeni 76.000 TL havacılık ve ek havacılık tazminatı alabilirken, elektrik mühendisi dahil diğer tüm teknik personelin alabildiği maksimum tazminat 45.210 TL ile sınırlıdır. Önerimiz doğrultusunda, elektronik dışındaki teknik personelin performans ödemesi 56.277 TL seviyesine yükseltilmesi amaçlanmalıdır.

Bunun yanı sıra, idari müdürlerin 82.356 TL performans primi alması, teknik personelin idari kadrolara yönelmesine ve teknik alanlarda uzmanlaşmanın azalmasına neden olacaktır. Bu durum, uzun vadede teknik hizmetlerin kalitesini ve iş gücünün sürdürülebilirliğini tehlikeye atacaktır. Sonuç olarak, bu madde; teknik personelin haklarını koruyacak şekilde revize edilmelidir. Aksi takdirde, iş barışını sarsacak ve çalışma verimini olumsuz etkileyecektir. Eğer bu düzeltme yapılmayacaksa, geçen yıl olduğu gibi maddenin geri çekilmesi zorunluluk hâline gelmektedir.

Madde 15-16

İlk olarak 2015 yılında yürürlüğe konan doğum yardımı uygulaması ile birinci çocuk için 300 TL, ikinci çocuk için 400 TL, üçüncü ve sonraki çocukları için 600 TL doğum yardımı yapılmaktaydı. Asgari ücretin 949 TL olduğu bu dönemde söz konusu tutarlar bir anlam ifade etmekteyken yıllar içinde enflasyon karşısında anlamsız bir değer haline geldi. Halbuki asgari ücrete ilişkin oran korunabilseydi üçüncü çocuk için yapılan yardımın bugün 14.000 TL civarında olması gerekirdi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan “Aile Yılı” desteği kapsamında yapılacak yardımların, 1 Ocak 2025 tarihinden sonra doğan çocukları kapsayacağı açıklandı. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığınca yapılan açıklamaya göre yeni doğacak ilk çocuk için verilen tek seferlik doğum yardımı 5 bin liraya yükseltilecek, ikinci çocuk için her ay 1.500, 3'üncü

ve sonraki çocuklar için her ay 5.000 TL yardım verileceği ve çocuk yardımlarının çocuklar 5 yaşını tamamlayana dek devam edeceği anlaşılmaktadır.

Fakat kanun teklifinde açılama belirtilen rakamların yer almadığı, bunun yerine muğlak bir ifade ile doğum yardımı yapılacak çocuk sayısı, her bir çocuk için yapılacak yardım miktarı ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirleneceğine ilişkin bir düzenlemenin yer aldığı görülmektedir. Yeni düzenleme doğum yardımını basit ve sabit ödemelerden ziyade, başvuruyla ve çocuğun beş yaşına kadar aylık ödemeler şeklinde tamamen Cumhurbaşkanı yetkisinde olacak şekilde uygulamaya koyma kararıyla, kamu kaynaklarının kullanımında siyasi bir araç haline gelmektedir. Bu değişiklik esasında uygulamadaki öngörülebilirliği ortadan kaldırıp, ödenecek tutarın Cumhurbaşkanınca belirleneceği yetki odaklı bir sisteme evrilmesi suretiyle, denetim ve şeffaflık ilkelerinden sapma anlamına gelmektedir.

Artık doğum yardımı ödemelerinin miktarı ve uygulanma usulleri, yasamanın tartışma ve onay mekanizmalarından geçmeden, yürütmenin takdirine bırakılacak, böylece politik değişkenliklere açık bir sistemle vatandaşların hakları belirsizleşirken, aile desteğinin temel ilkeleri tehlikeye girecektir.

Ek olarak kanunla belirlenecek artış oranına bağlanmış bir ödemeden ziyade, Cumhurbaşkanı'nın kararına bırakılan bir ödeme modeli ülkenin kaynaklarını sosyal politikadan daha ziyade siyasi menfaatler uğruna kullanma eğilimini pekiştirmekte, kamu yararının önüne geçmektedir. Doğum yardımındaki değişiklikler, siyasi yaklaşımın sosyal politikaya yansımalarıdır.

Sonuç itibarıyla bu düzenleme doğum yardımını aile desteğinin ötesinde, siyasi popülerite aracı olarak kullanmaya yönelik bir adım olarak değerlendirilmelidir. Halbuki yapılması gereken Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce belirlenecek tutar, artış oranı ve usulleri üzerinden söz konusu doğum yardımının yapılması ve politik bir malzeme olmaktan çıkartılarak öngörülebilir ve gerçek anlamda Nüfus artışını sağlayacak bir düzenlemenin yapılması gerekmektedir. Her an uygulamadan kaldırılabilir bir düzenleme ile enflasyon karşısında artış oranı belirlenmeyen doğum yardımlarının nüfus artışına katkı sağlamayacağı açıkken 2015 yılındaki reel tutarında altında olan ve devam edeceği garantisi olmayan doğum yardımının politik bir söylemden öte anlam taşımadığı ortadadır.

Sadullah Kısacık

Adana

AKSARAY MİLLETVEKİLİ HÜSEYİN ALTINSOY
VE BURDUR MİLLETVEKİLİ MUSTAFA OĞUZ
İLE 38 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**GENÇLİK VE SPOR HİZMETLERİ KANUNU
İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE
KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun ek 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 15- Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından, her yaz ve kış olimpiyat, paralimpik ve deafлимпik oyunlarına hazırlanmak amacıyla olimpiik, paralimpik ve deafлимпik spor dallarında 8000 sporcu yetiştirilir.

Yetiştirilecek sporcuların sportif amaçlı beslenme, barınma ve yol giderleri Bakanlık tarafından karşılanır. Ayrıca bu sporculara asgari ücretin net tutarını geçmemek üzere; yaş grupları, spor dalı farklılıkları, sporcuların karşılaması gereken kişisel giderler gibi hususlar da dikkate alınarak, gerektiğinde farklı tutarlarda belirleme yapılmak suretiyle, her ay harçlık ödenir. Bunlardan bir önceki olimpiyat, paralimpik ve deafлимпik oyunları ile Dünya şampiyonasında ilk üç dereceye girenlere verilecek harçlık miktarı asgari ücretin net tutarının iki katına kadar artırılabilir. Bu giderler yılı bütçesinin ilgili bütçe tertibinden karşılanır.

Bu madde kapsamında yapılacak ödemeler damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir ve bu ödemeler haczedilemez.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 2- 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 20 nci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Oda Genel Kurul toplantısının yeri, günü, saati ve gündemi ile ilk toplantıda yeterli çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**GENÇLİK VE SPOR HİZMETLERİ KANUNU
İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE
KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun ek 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 15- Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından, her yaz ve kış olimpiyat, paralimpik ve deafлимпik oyunlarına hazırlanmak amacıyla olimpiik, paralimpik ve deafлимпik spor dallarında 8.000 sporcu yetiştirilir.

Yetiştirilecek sporcuların sportif amaçlı beslenme, barınma ve yol giderleri Bakanlık tarafından karşılanır. Ayrıca bu sporculara asgari ücretin net tutarını geçmemek üzere; yaş grupları, spor dalı farklılıkları, sporcuların karşılaması gereken kişisel giderler gibi hususlar da dikkate alınarak, gerektiğinde farklı tutarlarda belirleme yapılmak suretiyle, her ay harçlık ödenir. Bunlardan bir önceki olimpiyat, paralimpik ve deafлимпik oyunları ile dünya şampiyonasında ilk üç dereceye girenlere verilecek harçlık miktarı asgari ücretin net tutarının iki katına kadar artırılabilir. Bu giderler yılı bütçesinin ilgili bütçe tertibinden karşılanır.

Bu madde kapsamında yapılacak ödemeler, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir ve haczedilemez.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 2- 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 20 nci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Oda Genel Kurul toplantısının yeri, günü, saati ve gündemi ile ilk toplantıda yeterli çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile
38 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

toplantının yeri, günü, saati ve gündemi, ilk toplantı tarihinden en az on gün önceden genel kurul tarihine kadar yayımda kalacak şekilde Odanın resmi internet sitesinde ilan edilir.”

MADDE 3- 3568 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birlik Genel Kurul toplantısının yeri, günü, saati ve gündemi ile ilk toplantıda yeterli çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantının yeri, günü, saati ve gündemi, ilk toplantı tarihinden en az yirmi gün önceden genel kurul tarihine kadar yayımda kalacak şekilde Birlik resmi internet sitesinde ilan edilir.”

MADDE 4- 3568 sayılı Kanunun 48 inci maddesine altıncı fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve mevcut onikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Meslek ruhsatnamesini bir başkasına bedelli veya bedelsiz olarak kullandırdıkları tespit edilen meslek mensupları ile başka meslek mensuplarının ad ve unvanları kullanılarak beyanname düzenleyen, imzalayan ya da gönderen meslek mensuplarına meslekten çıkarma cezası verilir.”

“Disiplin cezaları, cezanın kesinleştiğinin meslek mensubuna bildirilmesinden sonra uygulanır.”

MADDE 5- 10/7/2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Bu Kanunun:

a) 5 inci maddesine göre yetki belgesi almadan veya yetki belgesi aldığı halde yetki belgesi kapsamına uygun olmayan faaliyetlerde bulunanlara 17.000 Türk lirasından 170.000 Türk lirasına kadar, yetki belgesi olduğu halde taşıtını yetki belgesine kaydettirmeden kullananlara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

toplantının yeri, günü, saati ve gündemi, ilk toplantı tarihinden en az on gün öncesinden Genel Kurul toplantısı tarihine kadar yayımda kalacak şekilde Odanın resmi internet sitesinde ilan edilir.”

MADDE 3- 3568 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birlik Genel Kurul toplantısının yeri, günü, saati ve gündemi ile ilk toplantıda yeterli çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantının yeri, günü, saati ve gündemi, ilk toplantı tarihinden en az yirmi gün öncesinden Genel Kurul toplantısı tarihine kadar yayımda kalacak şekilde Birlik resmi internet sitesinde ilan edilir.”

MADDE 4- 3568 sayılı Kanunun 48 inci maddesine altıncı fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve mevcut onikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Meslek ruhsatnamesini bir başkasına bedelli veya bedelsiz olarak kullandırdıkları tespit edilen meslek mensupları ile başka meslek mensuplarının ad ve unvanları kullanılarak beyanname düzenleyen, imzalayan ya da gönderen meslek mensuplarına meslekten çıkarma cezası verilir.”

“Disiplin cezaları, cezanın kesinleştiğinin meslek mensubuna bildirilmesinden sonra uygulanır.”

MADDE 5- 10/7/2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Bu Kanunun;

a) 5 inci maddesine göre yetki belgesi almadan veya yetki belgesi aldığı halde yetki belgesi kapsamına uygun olmayan faaliyetlerde bulunanlara 17.000 Türk lirasından 170.000 Türk lirasına kadar, yetki belgesi olduğu halde taşıtını yetki belgesine kaydettirmeden kullananlara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile
38 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

b) 5 inci maddesinin beşinci fıkrasına aykırı davranan taşımacılara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

c) 5 inci maddesinin altıncı fıkrasına göre taşıma hizmetini yapmaktan kaçınan taşımacılara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

ç) 5 inci maddesinin yedinci fıkrasına aykırı davranan bir taşımacının diğer bir taşımacının taşıma faaliyetini engellemesi halinde 25.000 Türk lirasından 250.000 Türk lirasına kadar,

d) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına aykırı davranan taşımacılara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar, üçüncü ve dördüncü fıkralarına aykırı davranan taşımacılara 5.000 Türk lirasından 50.000 Türk lirasına kadar,

e) 7 nci maddesinin birinci fıkrasına aykırı davranan yolcu taşımacılarına 17.000 Türk lirasından 170.000 Türk lirasına kadar, ikinci fıkrasına aykırı davranan taşımacılara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar, altıncı fıkrasına aykırı davranan taşımacılara 5.000 Türk lirasından 50.000 Türk lirasına kadar,

f) 10 uncu maddesine aykırı davranan acente ve taşıma işleri komisyoncularına 25.000 Türk lirasından 250.000 Türk lirasına kadar,

g) 11 inci maddesine aykırı davranarak ücret ve zaman tarifesi düzenlemeyenlere veya ücret ve zaman tarifelerine uymayanlara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

ğ) 11 inci maddesine aykırı davranarak değişik ücret ve zaman tarifeleri uygulayanlara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

h) 11 inci maddesine aykırı davranarak ücret ve zaman tarifelerini görülebilecek şekilde iş yeri, terminal ve bilet satış yerlerinde bulundurmayanlara 3.500 Türk lirasından 35.000 Türk lirasına kadar,

ı) 13 üncü maddesine aykırı olarak yabancı plakalı taşıtların Türkiye sınırları dâhilinde iki nokta arasında taşıma yapmaları veya yabancı plakalı taşıtların;

b) 5 inci maddesinin beşinci fıkrasına aykırı davranan taşımacılara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

c) 5 inci maddesinin altıncı fıkrasına göre taşıma hizmetini yapmaktan kaçınan taşımacılara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

ç) 5 inci maddesinin yedinci fıkrasına aykırı davranan bir taşımacının diğer bir taşımacının taşıma faaliyetini engellemesi halinde 25.000 Türk lirasından 250.000 Türk lirasına kadar,

d) 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına aykırı davranan taşımacılara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar, üçüncü ve dördüncü fıkralarına aykırı davranan taşımacılara 5.000 Türk lirasından 50.000 Türk lirasına kadar,

e) 7 nci maddesinin birinci fıkrasına aykırı davranan yolcu taşımacılarına 17.000 Türk lirasından 170.000 Türk lirasına kadar, ikinci fıkrasına aykırı davranan taşımacılara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar, altıncı fıkrasına aykırı davranan taşımacılara 5.000 Türk lirasından 50.000 Türk lirasına kadar,

f) 10 uncu maddesine aykırı davranan acente ve taşıma işleri komisyoncularına 25.000 Türk lirasından 250.000 Türk lirasına kadar,

g) 11 inci maddesine aykırı davranarak ücret ve zaman tarifesi düzenlemeyenlere veya ücret ve zaman tarifelerine uymayanlara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

ğ) 11 inci maddesine aykırı davranarak değişik ücret ve zaman tarifeleri uygulayanlara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

h) 11 inci maddesine aykırı davranarak ücret ve zaman tarifelerini görülebilecek şekilde iş yeri, terminal ve bilet satış yerlerinde bulundurmayanlara 3.500 Türk lirasından 35.000 Türk lirasına kadar,

ı) 13 üncü maddesine aykırı olarak yabancı plakalı taşıtların Türkiye sınırları dâhilinde iki nokta arasında taşıma yapmaları veya yabancı plakalı taşıtların;

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile
38 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

1) Uluslararası ikili ve çok taraflı karayolu taşıma anlaşmalarına veya protokollerine uymamaları,

2) Taşıma yetkisi, özel izin belgesi veya Bakanlıktan alınmış izni olmadan taşıma yapmaları,

3) Almış oldukları yetki, belge veya izne uygun faaliyette bulunmamaları,

4) Eksik, yanlış, yanıltıcı veya usulsüz belge kullanarak taşıma yapmaları,

halinde, taşıt sahibine veya şoförüne 5.000 Türk lirasından 500.000 Türk lirasına kadar,

i) 14 üncü maddesine aykırı davrananlara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

j) 32 nci maddesine aykırı olarak terminal ve ara durak dışında yolcu indirip bindiren taşımacılara 5.000 Türk lirasından 50.000 Türk lirasına kadar,

k) 5 inci maddesine göre mesleki yeterlilik belgesine sahip olmadan faaliyet gösteren işletmecilere 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

l) 5 inci maddesine göre mesleki yeterlilik belgesine sahip olmadan taşıt kullanan şoförlere 3.500 Türk lirasından 35.000 Türk lirasına kadar, işletmecisine ise 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

m) 27 nci maddesinde belirlenen yetkililere denetim için gereken bilgi veya belgeleri ibraz etmeyenlere 3.000 Türk lirasından 30.000 Türk lirasına kadar,

idari para cezası verilir.”

“Birinci fıkranın;

a) (a), (b), (f), (h) ve (l) bentlerine göre idari para cezası verilenler hakkında 48 saat geçmeden,

b) (k) bendine göre idari para cezası verilenler hakkında 3 ay geçmeden,

aynı kabahat için ikinci bir ceza verilmez.

Birinci fıkranın (b), (c), (ç), (f), (g), (h) ve (k) bentlerinde belirtilen idari para cezaları, bu cezaların verilmesini gerektiren fiillerin

1) Uluslararası ikili ve çok taraflı karayolu taşıma anlaşmalarına veya protokollerine uymamaları,

2) Taşıma yetkisi, özel izin belgesi veya Bakanlıktan alınmış izni olmadan taşıma yapmaları,

3) Almış oldukları yetki, belge veya izne uygun faaliyette bulunmamaları,

4) Eksik, yanlış, yanıltıcı veya usulsüz belge kullanarak taşıma yapmaları,

halinde, taşıt sahibine veya şoförüne 5.000 Türk lirasından 500.000 Türk lirasına kadar,

i) 14 üncü maddesine aykırı davrananlara 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

j) 32 nci maddesine aykırı olarak terminal ve ara durak dışında yolcu indirip bindiren taşımacılara 5.000 Türk lirasından 50.000 Türk lirasına kadar,

k) 5 inci maddesine göre mesleki yeterlilik belgesine sahip olmadan faaliyet gösteren işletmecilere 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

l) 5 inci maddesine göre mesleki yeterlilik belgesine sahip olmadan taşıt kullanan şoförlere 3.500 Türk lirasından 35.000 Türk lirasına kadar, işletmecisine ise 8.500 Türk lirasından 85.000 Türk lirasına kadar,

m) 27 nci maddesinde belirlenen yetkililere denetim için gereken bilgi veya belgeleri ibraz etmeyenlere 3.000 Türk lirasından 30.000 Türk lirasına kadar,

idari para cezası verilir.”

“Birinci fıkranın;

a) (a), (b), (f), (h) ve (l) bentlerine göre idari para cezası verilenler hakkında 48 saat geçmeden,

b) (k) bendine göre idari para cezası verilenler hakkında 3 ay geçmeden,

aynı kabahat için ikinci bir ceza verilmez.

Birinci fıkranın (b), (c), (ç), (f), (g), (h) ve (k) bentlerinde belirtilen idari para cezaları, bu cezaların verilmesini gerektiren fiillerin

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile
38 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

söz konusu cezaların ilgisine tebliğ edildiği tarihten itibaren aynı takvim yılı içinde üçüncü ve müteakip tekrarında bir kat arttırılarak verilir.

Bu Kanuna aykırılık teşkil eden kabahatlerin kapsamı, niteliği ile cezanın caydırıcılığı göz önünde bulundurularak; bu madde kapsamında uygulanacak idari para cezalarına ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanan ve Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 6- 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendinin son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bende aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Bu bent kapsamındaki suçlara ilişkin vergi incelemesi görevi bulunduğu Kuruma bildirilmesiyle söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmemesi tedbiri Kurum tarafından uygulanır.”

“Bu tedbirin kaldırılıp kaldırılamayacağı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığından temin edilecek bilgilere göre üç ayda bir değerlendirilir. Ancak bu tedbirin süresi Kuruma yapılan bildirimden itibaren bir yılı geçemez.”

MADDE 7- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 43 üncü maddesinin birinci ve dokuzuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanı iken bu görevinden herhangi bir nedenle ayrılanlara, istekleri üzerine, müracaat tarihini takip eden ay başından itibaren 140.690 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda yaşlılık aylığı bağlanır.”

“Bu madde kapsamında bağlanan aylıklar hakkında 55 inci maddenin ikinci fıkrası uygulanmaz.”

MADDE 8- 5510 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “3.000’er TL” ibaresi “4.000’er TL” şeklinde değiştirilmiştir.

söz konusu cezaların ilgisine tebliğ edildiği tarihten itibaren aynı takvim yılı içinde üçüncü ve müteakip tekrarında bir kat arttırılarak verilir.

Bu Kanuna aykırılık teşkil eden kabahatlerin kapsamı, niteliği ile cezanın caydırıcılığı göz önünde bulundurularak; bu madde kapsamında uygulanacak idari para cezalarına ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanan ve Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe konulan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 6- 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının (g) bendinin son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bende aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Bu bent kapsamındaki suçlara ilişkin vergi incelemesi görevi bulunduğu Kuruma bildirilmesiyle söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmemesi tedbiri Kurum tarafından uygulanır.”

“Bu tedbirin kaldırılıp kaldırılamayacağı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığından temin edilecek bilgilere göre üç ayda bir değerlendirilir. Ancak bu tedbirin süresi Kuruma yapılan bildirimden itibaren bir yılı geçemez.”

MADDE 7- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 43 üncü maddesinin birinci ve dokuzuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanı iken bu görevinden herhangi bir nedenle ayrılanlara, istekleri üzerine, müracaat tarihini takip eden ay başından itibaren 140.690 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda yaşlılık aylığı bağlanır.”

“Bu madde kapsamında bağlanan aylıklar hakkında 55 inci maddenin ikinci fıkrası uygulanmaz.”

MADDE 8- 5510 sayılı Kanunun ek 18 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “3.000’er TL” ibaresi “4.000’er TL” şeklinde değiştirilmiştir.

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile
38 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 9- 25/6/2010 tarihli ve 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Hizmetleri Hakkında Kanunun 30 uncu maddesinin beşinci fıkrasına “araç sahibine” ibaresinden önce gelmek üzere “yabancı plakalı araçlar hariç olmak üzere,” ibaresi eklenmiş, yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerinde yer alan “idari” ibareleri fıkra metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(10) Sürücüsünün Türk vatandaşı olup olmadığına bakılmaksızın yabancı plakalı araçlara ilişkin olarak bu maddenin beşinci fıkrası kapsamında tatbik edilen cezalar ile geçiş ücretleri ödenmeden bu araçların ülkeyi terk etmesine izin verilmez. Bu fıkra kapsamındaki alacaklar için tebligat şartı aranmaksızın sürücüsü bilgilendirilmek suretiyle gümrük kapılarında yetkili birimlerce de tahsil edilebilir. Tahsil edilen tutarların %60’ı hizmet payı olarak genel bütçeye gelir kaydedilir, %40’ı ise ilgili işleticiye aktarılacak üzere tahsilatı izleyen ayın sonuna kadar Genel Müdürlüğe aktarılır. Genel Müdürlük hesabına aktarılan tutar, takip eden yedi iş günü içinde ilgili işleticilerin hesabına aktarılır. Bu fıkra hükümlerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Ticaret Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca müştereken belirlenir. Uluslararası sözleşme hükümleri saklıdır.”

MADDE 10- 19/8/2016 tarihli ve 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “ağustos” ibaresi “kasım” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “ekim ayında” ibaresi madde metninden çıkarılmış, “gönderilen” ibaresi “aralık ayı sonuna kadar Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan” şeklinde değiştirilmiş ve “üzerinden” ibaresinden sonra gelmek üzere “, takip eden yılın ocak ayı sonuna kadar” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 9- 25/6/2010 tarihli ve 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Hizmetleri Hakkında Kanunun 30 uncu maddesinin beşinci fıkrasına “araç sahibine” ibaresinden önce gelmek üzere “yabancı plakalı araçlar hariç olmak üzere,” ibaresi eklenmiş, yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerinde yer alan “idari” ibareleri madde metninden çıkarılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(10) Sürücüsünün Türk vatandaşı olup olmadığına bakılmaksızın yabancı plakalı araçlara ilişkin olarak bu maddenin beşinci fıkrası kapsamında tatbik edilen cezalar ile geçiş ücretleri ödenmeden bu araçların ülkeyi terk etmesine izin verilmez. Bu fıkra kapsamındaki alacaklar, tebligat şartı aranmaksızın sürücüsü bilgilendirilmek suretiyle gümrük kapılarında yetkili birimlerce de tahsil edilebilir. Tahsil edilen tutarların %60’ı hizmet payı olarak genel bütçeye gelir kaydedilir, %40’ı ise ilgili işleticiye aktarılacak üzere tahsilatı izleyen ayın sonuna kadar Genel Müdürlüğe aktarılır. Genel Müdürlük hesabına aktarılan tutar, takip eden yedi iş günü içinde ilgili işleticilerin hesabına aktarılır. Bu fıkra hükümlerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Ticaret Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca müştereken belirlenir. Uluslararası sözleşme hükümleri saklıdır.”

MADDE 10- 19/8/2016 tarihli ve 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “ağustos” ibaresi “kasım” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “ekim ayında” ibaresi madde metninden çıkarılmış, “gönderilen” ibaresi “aralık ayı sonuna kadar Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan” şeklinde değiştirilmiş ve “üzerinden” ibaresinden sonra gelmek üzere “, takip eden yılın ocak ayı sonuna kadar” ibaresi eklenmiştir.

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile
38 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 11- 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 11 inci maddesinin dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Mülkiyeti Hazineye ait olup, faaliyet izni kaldırılan vakıf yükseköğretim kurumlarına bedelsiz olarak devredilmiş olan taşınır ve taşınmaz mallar ile haklar tasfiye sürecine dâhil edilmez ve bunların Hazineye intikali sağlanır.”

MADDE 12- 9/10/1984 tarihli ve 3055 sayılı Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanunun adı “Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmiş ve Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir

“EK MADDE 1- Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına mali ve sosyal haklar kapsamında yapılan her türlü ödemeler toplamının %5 fazlası aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenek olarak verilir.”

MADDE 13- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 38 inci maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu madde kapsamındaki ödemelere hak kazanılmasında ve bu ödemelerin yapılmasında aylıklara ilişkin hükümler uygulanır.”

MADDE 14- 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 5- Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünde bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (b) ve (c) bentleri kapsamına giren personeline; ülkemizdeki sivil havalimanlarında gerçekleşen giden uçak trafiği sayısının memur aylık katsayısının %40’ ı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarı DHMİ performans primi olarak ödenir.

Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 sayılı cetvelinde yer alanlar ile maliyetlerinin tamamı Avrupa Hava Seyrüsefer Teşkilatı tarafından karşılanan Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü personeline birinci

MADDE 11- 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 11 inci maddesinin dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Mülkiyeti Hazineye ait olup faaliyet izni kaldırılan vakıf yükseköğretim kurumlarına bedelsiz olarak devredilmiş olan taşınır ve taşınmaz mallar ile haklar tasfiye sürecine dâhil edilmez ve bunların Hazineye intikali sağlanır.”

MADDE 12- 9/10/1984 tarihli ve 3055 sayılı Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanunun adı “Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmiş ve Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına mali ve sosyal haklar kapsamında yapılan her türlü ödemeler toplamının %5 fazlası aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenek olarak verilir.”

MADDE 13- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 38 inci maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu madde kapsamındaki ödemelere hak kazanılmasında ve bu ödemelerin yapılmasında aylıklara ilişkin hükümler uygulanır.”

MADDE 14- 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 5- Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) Genel Müdürlüğünün bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (b) ve (c) bentleri kapsamına giren personeline; Türkiye’deki sivil havalimanlarında gerçekleşen giden uçak trafiği sayısının memur aylık katsayısının %40’ ı ile çarpımı sonucu bulunacak miktar, DHMİ performans primi olarak ödenir.

Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 sayılı cetvelinde yer alanlar ile maliyetlerinin tamamı Avrupa Hava Seyrüsefer Emniyeti Teşkilatı (EUROCONTROL) tarafından karşılanan DHMİ Genel Müdürlüğü personeline birinci fıkra

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile
38 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

fıkra kapsamında yapılan ödemelere ilaveten ülkemizin hava sahasını, ülkemizdeki herhangi bir havalimanına iniş/kalkış yapmaksızın, transit kullanan sivil hava araçları sayısının memur aylık katsayısının %120'si ile çarpımı sonucu bulunacak miktar kadar prim ödemesi yapılır.

Aylık olarak gerçekleştirilecek prim ödemelerinde bir önceki yılın aynı ayında gerçekleşen uçak trafiği sayısı esas alınır.

Performans primi hesaplamasında baz alınan uçuş sayılarında birbirini takip eden yıllarda artış olması durumunda uçuş sayısı artış miktarına tekabül eden performans primi tutarı farkı, artış yılını takip eden ocak ayı içerisinde tek seferlik olarak personele ayrıca ödenir.

DHMİ Genel Müdürlüğüne ait kadro veya pozisyonlara atanmaksızın bu Genel Müdürlükte görevlendirilenler ile DHMİ personelinden diğer kamu kurum ve kuruluşlarında (Cumhurbaşkanlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Eurocontrol Teşkilatı ve Ulaştırma Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığında geçici olarak görevlendirilenler hariç) görevlendirilenlere, görevlendirme süresince bu madde uyarınca ödeme yapılmaz.

Bu madde uyarınca yapılan ödemeler; personele fiilen hizmete katkı sağladığı sürece bulunduğu asli kadro veya pozisyonuna göre yapılır. Sağlık raporu, ücretli izin, görevden uzaklaştırılma, tutuklanma, gözaltına alınma gibi durumlara isabet eden günler için bu madde uyarınca ödeme yapılmaz.

Bu madde uyarınca yapılan ödemeler; gelir ve damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir.”

kapsamında yapılan ödemelere ilaveten Türk hava sahasını, Türkiye'deki herhangi bir havalimanına iniş/kalkış yapmaksızın, transit kullanan sivil hava araçları sayısının memur aylık katsayısının % 120'si ile çarpımı sonucu bulunacak miktar kadar prim ödemesi yapılır.

Aylık olarak gerçekleştirilecek prim ödemelerinde bir önceki yılın aynı ayında gerçekleşen uçak trafiği sayısı esas alınır.

Performans primi hesaplamasında baz alınan uçuş sayılarında birbirini takip eden yıllarda artış olması durumunda uçuş sayısı artış miktarına tekabül eden performans primi tutarı farkı, artış yılını takip eden ocak ayı içerisinde tek seferlik olarak personele ayrıca ödenir.

DHMİ Genel Müdürlüğüne ait kadro veya pozisyonlara atanmaksızın bu Genel Müdürlükte görevlendirilenler ile DHMİ Genel Müdürlüğü personelinden diğer kamu kurum ve kuruluşlarında (Cumhurbaşkanlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, EUROCONTROL ve Ulaştırma Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığında geçici olarak görevlendirilenler hariç) görevlendirilenlere, görevlendirme süresince bu madde uyarınca ödeme yapılmaz.

Bu madde uyarınca yapılan ödemeler; personele fiilen hizmete katkı sağladığı sürece bulunduğu asli kadro veya pozisyonuna göre yapılır. Sağlık raporu, ücretli izin, görevden uzaklaştırılma, tutuklanma, gözaltına alınma gibi durumlara isabet eden günler için bu madde uyarınca ödeme yapılmaz.

Birinci ve ikinci fıkralar kapsamında yapılan ödemeleri geçmemek üzere, yürütülen görevin niteliği ile önem ve sorumluluk düzeyi, personelin ünvanı, hizmet yılı, birimi ile sivil havacılık faaliyetleri kapsamında denetime katılıp katılmadığı gibi kriterler dikkate alınmak suretiyle Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü personeline bu madde kapsamında ödeme yapılır.

Bu madde uyarınca yapılan ödemeler; gelir ve damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir.”

(Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve
Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile
38 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 15- 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 4- (1) Türk vatandaşlarına, 1/1/2025 ve sonrasında canlı doğan çocukları için başvuru yapılması ve Türkiye’de ikamet ediyor olmaları koşuluyla tek seferlik veya beş yaşını tamamlayana kadar (altmışıncı ay dâhil) aylık olarak doğum yardımı yapılır.

(2)Doğum yardımı yapılacak çocuk sayısı, her bir çocuk için yapılacak yardım miktarı ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

(3)Doğum yardımı ödemeleri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan yapılır. Bu amaçla ihtiyaç duyulan kaynak genel bütçeden Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna aktarılır.

(4)Doğum yardımı, hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir ve haczedilemez.”

MADDE 16- 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Doğum yardımı geçiş hükmü

GEÇİCİ MADDE 12- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilen ek 4 üncü madde kapsamında 1/1/2025 tarihi öncesi doğan çocuk için doğum yardımı almaya hak kazananlar 1/6/2025 tarihine kadar başvurmaları şartıyla bu değişiklikten önceki hükümlerden yararlandırılır.”

MADDE 17- Bu Kanunun;

a) 5 inci maddesi yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra,

b) 6 ncı maddesi 1/7/2025 tarihinde,

c) 14 üncü maddesi 1/4/2025 tarihinde,

ç) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 18- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

MADDE 15- 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 4- (1) Türk vatandaşlarına, 1/1/2025 ve sonrasında canlı doğan çocukları için başvuru yapılması ve Türkiye’de ikamet ediyor olmaları koşuluyla tek seferlik veya beş yaşını tamamlayana kadar (altmışıncı ay dâhil) aylık olarak doğum yardımı yapılır.

(2)Doğum yardımı yapılacak çocuk sayısı, her bir çocuk için yapılacak yardım miktarı ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

(3)Doğum yardımı ödemeleri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan yapılır. Bu amaçla ihtiyaç duyulan kaynak genel bütçeden Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna aktarılır.

(4)Doğum yardımı, hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir ve haczedilemez.”

MADDE 16- 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Doğum yardımı geçiş hükmü

GEÇİCİ MADDE 12- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilen ek 4 üncü madde kapsamında 1/1/2025 tarihi öncesi doğan çocuk için doğum yardımı almaya hak kazananlar 1/6/2025 tarihine kadar başvurmaları şartıyla bu değişiklikten önceki hükümlerden yararlandırılır.”

MADDE 17- Bu Kanunun;

a) 5 inci maddesi yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra,

b) 6 ncı maddesi 1/7/2025 tarihinde,

c) 14 üncü maddesi 1/4/2025 tarihinde,

ç) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 18- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.